

WESTERN ROMAN
LASO
CIJENA 5 DIN BROJ 213

**NA SJEVER
DO ŽELJEZNICE**

LOUIS L'AMOUR

NA SJEVER DO ŽELJEZNICE

»Laso« Nova serija 1977.

Louis L'Amour: NA SJEVER DO ŽELJEZNICE

Naslov originala: NORTH TO THE RAILS

(Copyright: Bantam Books)

Recenzija: Lidija Krleža, profesorica

Prijevod: Marjan Krmpotić

Urednik: Marcel Čukli

»Laso« — Izdavač OOUR Informativno-revijalna izdanja NIŠP »Vjesnik« Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Glavni i odgovorni urednik Borivoj Jurković — Tisak OOUR Novinsko revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik« Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1977.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA Zagreb

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 260 d ili 234 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 130 d ili 117 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-42, »Vjesnik«, s naznakom za Laso.

Cijena za inozemstvo: DM 1,80, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,00.

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00, HFL 37,00, US \$ 15,00.

Uplate na devizni račun: 30101-620-37-32000-256 Privredna banka Zagreb

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 — 1973. od 28. XI 1973.

I

Mogli su to smatrati bijegom ako su baš htjeli. Međutim, bilo bi nesmisleno ubiti čovjeka, ili čak poginuti, zbog takve budalaštine. Nikad još nije pucao u čovjeka, pa nije htio ni u Dutcha Akina.

Osvrnuo se za sobom, kako bi vidio da li ga tko prati ali ne opazi nikoga. Grad je već ostao daleko iza njega, a i nije bilo razloga da za njim pošalju potjeru.

Zarudjet će uskoro zora, a oni će ga čekati na ulici, da se ogleda u dvoboju s Akinom. I Dutch će zacijelo doći i ustobočit će se nasred ulice u Las Vegasu, spreman, s revolverom u ruci.

Bio je to okrutan običaj, glup običaj kome se on nije htio pokoriti. Njegova je majka ispravno postupila kad ga je odvela odavde na Istok, u grad gdje je odvajkada živjela njezina obitelj. Nikako nije mogla zavoljeti Zapad, doista nikako.

Kako li je bio lud što je uopće došao ovamo, iako poslovno! No, tko bi rekao da će zapasti u tako grdne neprilike ni kriv ni dužan? Premda bi rijetko popio koju čašicu, i nije bio svadljive čudi, eto, dogodilo se da je popio čašicu-dvije dok je čekao Pear-salla ili Sparrowa, i posvađao se. Pa, dobro... pogriješio je; ali kako je mogao znati da će ti ljudi od muhe napraviti slona?

Do vraga i Dutch Akin i Las Vegas! Prokletu bilo, bude li se dao ucmekati zbog nekoliko pišljivih riječi izgovorenih u nekoj krčmetini! Nije to imalo smisla... baš nikakva smisla.

Što li će reći kad shvate da je dao petama vjetra? Pomislit će da je kukavica. Pri toj mu se primisli zažariše uši i osjeti se neugodno.

E, baš mu puca prsluk što će misliti! Bolje je biti živa kukavica, negoli junak u grobu.

Kukavica... Kakva ružna riječ! Je li on doista kukavica? Zar se doista ustrašio? Ne, ni govora, tješio se. Naprosto, otišao je da bi izmakao glupoj situaciji.

Počeo se osjećati kao da ga motre očeve oči... te nepristrane, pametne oči koje su umah znale ocijeniti koliko neki čovjek vrijedi.

Sjećao se dobro oca i onoga dana kad su ga dovezli kući u taljigama; još živa, doduše, ali smrtno ranjena. Trojica su ga napala. Jedan je bio pijan, mahao je bocom i posrtao, a kad ga je Borden Chantry pokušao uhapsiti, čovjek baci u nj bocu, a druga dvojica iskočiše iz busije. I, otac pade izrešetan. Ispalio je jedan metak, i to je bilo sve. Ubojice potom nestadoše iz grada.

Dva dana otac se strašno mučio, a kad je stigao liječnik iz tvrde, već je bio mrtav.

Završio je kako je majka govorila: »Tko se puške laća, od puške će i poginuti!«

Kad su se vraćali s groblja, netko bješe rekao: »Ne bih im htio biti u koži kad Tom Chantry stasa do puške.«

Otac mu je bio vrstan stočar; ali jedne godine udariše ljuta zima, mraz, snijeg i led. Stoka je poskapala od studeni i kad je snijeg okopnio,

otac osta bez išega, kao i mnogi drugi stočari i rančeri te godine.

Ljudi u gradu su ga cijenili kao poštena čovjeka i znali su da mora hraniti obitelj, a i da je čovjek vičan revolveru; ponudiše mu posao gradskog šerifa.

Šest je godina održavao red u gradu i čuvao ga od ozbiljnih izgreda. Rijetko je kad morao posegnuti za revolverom i prijestupnicima je često, prije nego bi zapucao, dao priliku da odbace oružje.

I poslušali su ga... svi osim jednoga. Taj je zapucao... i promašio. Borden Chantry, pak, nije promašio.

Ta je pucnjava i bila uzrok njegove smrti, jer ljudi koji su ga ustrijelili iz busije bijahu prijatelji preminuloga. Postavili su šerifu zasjedu i umorili ga.

Tom Chantry nije volio o tome razmišljati. Podbo je konja u brz kas, da rastrese misli. Uskoro će svanuti, a želio je odmaknuti što dalje od grada prije nego otkriju da je pobjegao. Ne, nije trebalo da ide na Zapad. I majka i Doris su ga od tog odvraćale. No kako je na Istoku došlo do nestašice govedine, dogovorio se s Earnshowom da na Zapadu kupi stado. Tako će izbjeći sve nakupce i prekupce koji su nabijali cijenu govedima.

Robert Earnshow, Dorisin otac, bio je trgovac stokom na veliko u New Yorku, bankar i trgovac nekretninama. On se nadao dobroj zaradi pođe li Tom na Zapad, kupi stado i otpremi ga na Istok. Tako je mladić krenuo na njegov nagovor.

U Kansasu nije mogao kupiti mnogo stoke, ali tamo mu neki stočari rekoše da je može naći u Nevadi. Vlasnici velikih stada Pearsall i Sparrow nisu htjeli isprva prodati goveda, nastojeći da postignu što višu cijenu, ali su se našli u novčanoj krizi i bili su ih voljni prodati. Tom Chantry odmah javi vlasnicima goveda da ih želi vidjeti i sklopiti posao i nastavi put u Las Vegas.

Unajmio je sobu u hotelu i pošao u salun u koji su zalazili stočari sa svih strana i gdje se trebao sastati sa Sparrowom.

Dok ga je čekao, popio je čašicu...

Ušao je Dutch Akin, gurnuo ga snažno laktom u stranu kad je doteturao do šanka, potom se zagledao u nj i promrmljao:

— Zelembać!

Tom se pravio da ga ne čuje i ne vidi, premda ga je uzrujalo takvo naprasno ponašanje. Pomaknuo se malčice, dajući mjesta Akinu. Znao je kako bi bilo najbolje da se okrene i ode, ali došao je izdaleka da bi se sastao sa Sparrowom i morao ga je pričekati... ako ni zbog čega, barem iz pristojnosti.

Ispio je piće, oklijevao, potom naručio još jedno. Ništa nije okusio od rana jutra i znao je da ne bi smio više piti, ali bilo mu je neugodno da stoji uza šank i ništa ne naruči.

Ispio je i drugo piće, a Sparrow se još nije pojavio. Okrenuo se da pođe od šanka, kad ga netko grubo pograbi za rame.

Chantry se rasrđen naglo okrene. Akin mu se cerio u lice:

— Zelembać... zar si gluh? Ponudio sam ti piće.

— Oprostite, nisam vas čuo. Hvala, neću više piti. Dosta mi je.

— Dosta mi je, hvala. — Akin se podboči i ponovi njegove riječi kriještavim glasom, a potom nastavi prirodnim glasom: — Ja ću ti reći kad ti je dosta! Nasloni trbuh na šank i loči!

— Neću, hvala!

Tajac u krčmi. Svi su ih gledali. Pijanci kao da su se umah otrijeznili.

— Kad Dutch Akin nekom ponudi piće, taj mora piti. Pij, gospodičicu! — poviče Akin strogim glasom.

— Neću, hvala!

Kakva luda, nemoguća situacija! Tom je bjesnio na samoga sebe što se predugo zadržao za šankom i tako upao u tu glupost, ali sada više nije bilo pomoći.

— Oprostite, prijatelju, ne želim više piti. Moram ići.

— Idi ćeš kad ti ja to dopustim! Sad, trbuh uz šank!

Chantry jedva da ga je pogledao, potom se okrene i pođe. Ponovo osjeti kako ga je čovjek pograbio za rame. Ali, ovaj put se naglo trgnuo i okrenuo, zgrabio ruku što ga je držala za rame i snažno potegnuo.

Akin tutnu o pod, no čim se snašao, posegnuo je za revolverom.

— Dutch!

Oštar glas propara provalu bijesa u Akinovoj svijesti.

Onizak, vitak muškarac odjeven kao trgovac, s bijelim šeširom na glavi, uperio je revolver u Akina.

— Gospodin nije naoružan, Dutch. Ako to dosad nisi opazio, ja te na to upozoravam. Povučesh li revolver, prosviraću ti glavu.

— Ne miješajte se, Sparrowe. To se vas ne tiče.

Sparrow? Chantry se osvrnu. Četrdesetogodišnjak, lijepo odjeven, smiren, poslovna izgleda; čovjek kog je čekao.

— Dok je god gospodin nenaoružan, to se svih nas tiče. Ustrijeliš li nenaoružana čovjeka, visjet ćeš, Dutch. Ja ću se za to pobrinuti.

Dutch polagano ustane, spremajući revolver u korice.

— Dobro, Sparrowe, ali sutra ga u zoru čekam na ulici. Bit će mu bolje da opaše revolver, jer bude li nenaoružan, slomit ću mu obje noge — reče mirno Dutch, okrene se i izađe iz saluna.

Chantry ispruži ruku.

— Tom Chantry, gospodine Sparrowe. Hvala vam, najljepša vam hvala.

Pošli su zajedno u hotel.

— Taj Akin je opak čovjek, svadljivac. Ali odličan je revolveraš. Čuvajte se — upozori ga Sparrow.

— Dvojim da ću ga ikada opet vidjeti. — Chantry sliježe ramenima. — Zapravo, vi ste čovjek s kojim sam želio razgovarati. Čuo sam da imate stado goveda koje biste možda prodali?

— Možda.

Stigli su do ulaza u hotel. Sparrow odgrize vršak cigare i reče:

— Varate se ako mislite da vas Akin sutra u zoru neće čekati na ulici. Taj je čovjek možda smutljivac i brbljavac, ali je od riječi i već je ustrijelio nekoliko ljudi. Čekat će vas.

— To je glupo, gospodine Sparrowe. Mali nesporazum. Do jutra će to zaboraviti.

Sparrow zapali cigaru, baci šibicu u prašinu i počeo govoriti s cigarom u ustima.

— Neće, gospodine Chantry. Ni on ni itko drugi. Ništa ne može spriječiti Dutcha Akina da sutra izađe na ulicu. Nemate li revolver, bolje vam je da ga kupite ili posudite. Bit će vam potreban.

— Zar vi to ozbiljno govorite da iziđem na dvoboj na ulicu s tim... tim majmunom?

— Jeste li nekim slučajem u rodu s Bordenom Chantryjem?

— Njegov sam sin.

— Pa, pomislio bih...

— Gospodine Sparrowe — Tom postade nestrpljiv — došao sam u Las Vegas da bih kupio vaše stado. Predstavnik sam tvrtke Earnshaw & drugovi i dosad smo kupovali stoku od prekupaca. Odlučili smo da sami uspostavimo poslovne veze sa stočarima. Nadamo se da ćemo kupiti vaše stado. Nisam došao ovamo da bih zapodjevao kavge i pucnjave. Mrzim nasilje i ne želim da išta imam s tim obračunom.

— Razumijem. — Sparrowe je držanje ohladnjelo. — Poznavao sam vašega oca i poštovao ga. Nisam namjeravao prodati stado; držimo ga na dobroj ispaši i ne žuri nam se. Međutim, mislio sam da bismo se sin Borden a Chantryja i ja mogli pogoditi i sklopiti posao.

— Mi to i želimo gospodine.

— Odselili ste na Istok odmah poslije očeve smrti, zar ne?

— Da, gospodine.

— Život na Istoku razlikuje se od ovdašnjeg, gospodine Chantry. Novac nam nije jedina briga, za nas su važnije osnovne životne vrline. Što nam život postaje organiziraniji, manje pažnje poklanjamo takvim vrlinama kao što su hrabrost i odanost. Civilizaciji te vrline, čini mi se, nisu potrebne, ali ovdje su one srž života.

— Što želite time reći?

— Samo ovo: na Zapadu na čovjekovoj hrabrosti počiva i njegov poslovni uspjeh. Hrabrost je ovdje nužna za svaki pothvat i tko se god upušta u neki pothvat, želi znati koliko je hrabrosti i odvažnosti u onih s kojima dijeli rizik.

— Je li vi to meni kažete kako je bolje da se odmah vratim odakle sam došao ako sutra ne izidem na dvoboj s Dutchom Akinom?

— Točno to. Znam da je situacija neugodna, ali takve se neugodnosti ne mogu izbjegnuti i vi nemate izlaza.

— Ne mogu u to vjerovati!

— Vjerovali ili ne, tako je. Vaš je otac drugačije mislio.

— Zato je poginuo.

— I to se događa.

— Znači — odgovori tiho Tom — došao sam u pogrešnu zemlju. Ja ne želim ubijati, ni poginuti. Otići ću do Akina i ispričat ću se.

— Ismijat će vas.

— Neka, ali to će bit kraj priče.

Sparrow povuče dim, pa izvadi cigaru iz usta kao da mu se odjednom zgadila.

— Ne, gospodine Chantry, varate se. To neće biti kraj priče, nego tek početak. Nasilnici će čuti da ste kukavica i nagnut će da vas nekažnjeno zanovijetaju. Pristojni ljudi će vas se klonuti, a kavgaši progoniti. Neki će ustrajati da vide koliko možete izdržati prije negoli im se oduprete. Shvatite, gospodine Chantry, miroljubivost i izbjegavanje kavge nikad nikog nisu izbavili iz nevolje.

Rastali su se s tim riječima, ali te je noći Chantry odlučio što će uraditi.

Okrenuvši se na sedlu, pogledao je ponovno za sobom. Ništa... nigdje ni žive duše.

Iznad njega proteglo se nebo unedogled, a oko njega prostirala se otvorena prerija. Na sjeveru uzdizahu se brda, a pred njim neravna, divlja krajina. Tek tad mu sinu što je, zapravo uradio.

Jahao je prema zapadu umjesto istoku.

II

Na istoku bijahu njegov dom, prijatelji, siguran i spokojan život. A on okrenu na zapad. Ali zašto? Zar ih je posve nagonski želio pokazati da nije kukavica?

Nije sebe smatrao kukavicom, ali kako da im to dokaže? Ovdje, zapadno od Mississippija, svi će se prema njemu postaviti odbojno kao Sparrow. Takve se priče začas proćuju, pa će i oni koji misle da je postupio razumno, posumnjati u njegovu hrabrost. A nađe li se ponovno u sličnoj situaciji, zar će opet pobjeći?

No zašto bi sada s time razbijao glavu; došao je na Zapad da bi kupio goveda i ako ih nije kupio u Las Vegasu, kupit će ih negdje drugdje, pa morao jahati i na sjever do Wyominga, i prevesti ih željeznicom Union Pacific do New Yorka.

Earnshaw mu je dao novac za put i ček za Earnshawovu banku, s kojim će platiti račun za stoku. Svoj je posao morao obaviti; Earnshaw je u njega imao neograničeno povjerenje. No da bi mogao poći prema sjeveru, mora nabaviti opskrbu za put i tovarnog konja.

Pred njim se nalazila poštanska stanica Kearney Gap; svjetlost je obasjavala prozore iako je već svitalo. Okrenuo je konja i dojahao do privezišta. Popeo se na trijem.

— 'bro jutro — nazva neki čova. — Udite, voda za kavu samo što nije zakipjela.

Dok je pio kavu, raspitao se o putu u Santa Fe i Socorro.

— Idete li u Socorro — reče mu čovar — udarili ste dobrim putem. Ali, ako želite u Santa Fe onda pođite prečacem preko brda, brže ćete stići.

— Ja ću u Socorro. Možete li mi prodati hranu i opremu?

— A što vam treba?

Polu sata poslije, s dva gunja, vrećom hrane i lovačkim nožem Chantry pođe dalje na zapad. Čim je odmaknuo od stanice, skrenuo je naglo sa staze i udario kroza šipražje na prečac.

Oko podneva, duboko u raštrkanu boriku, rasedlao je konja, napojio ga na nakapištu, skuhaio kavu i pojео dvopek.

Kad se odmorio, odlučio kako bi bilo najbolje da pojaše prema sjeveru, prema Mori i onda ka Cimerronu, gdje bi moglo biti mnogo stoke za prodaju.

U blizini Gloriete ponovo izbije na cestu za Santa Fe.

Htio je što brže i što dalje odmaknuti od Las Vegasa. Želio je putovati brže od glasina, jer mu se nije svidjela misao da ga svijet smatra kukavicom.

Kad stigne u Cimarron, kupit će goveda, natovariti ih na vlak na najbližoj željezničkoj stanici i za nekoliko sati bit će na putu k Doris.

Doris...

Kad je stigao nešto južnije od Elizabethtowna, začu topot konjskih kopita.

Na riđanu su jahala dva čovjeka. Zaustavili su se kad su ga ugledali.

— Zdravo, stranče! Kamo ćeš?

— U Santa Fe — odgovori im.

Jahači bijahu mladi, prostačkog izgleda, a jedan je imao povitu ruku.

— Jeste li koga sreli putem?

— Nikoga.

— Uskoro će doći; mnogo njih, gone nas. Upali smo u kreševo u Elisabethtownu. Hanka su ranili i ubili mu konja. Dobra konja, k tome.

— Bud — javi se Hank — zar ništa nisi primijetio? Pa taj momak nema revolvera.

— Divlji je ovo kraj — dometnu Bud. — Da sam na vašem mjestu, gospodine, ne bih putovao bez revolvera. Nikad se ne zna na koga možete natrpati.

— Ne nosim nikada revolver. — Chantry sliježe ramenima. — Revolveri dovode čovjeka u napast.

— Čuješ li ti ovo, Bud? Taj nema revolvera.

— Možda revolveri dovode u napast, ali ponekad su vrlo korisni — reče Bud ozbiljno i povuče revolver. — Sidi-te s konja, gospodine!

— Slušajte, ja...

— Sjašite, ili ću vas ustrijeliti... kažem vam posljednji put.

— Hoće, on, hoće, stranče. — Hank se cerekao. — Već ima četvoricu na duši.

— Što vam je? Što sam vam učinio? — upita Chantry.

Uto prasnu hitac i zrno mu okrzne uho. Sve se zbi odjednom: vatra, prasak i bol u uhu.

— Ja nikada ne govorim zabađava, gospodine. Sjašite!

Sporo, oprezno, Tom sjaše. Srdžba ga je obuzela, ali bio je i uplašen. Ovi se ljudi doista ne šale.

Hank hitro uzjaha njegova konja i u tren oka, na glasan povik, razbojnicu odjahaše.

Ostao je nasred puta i buljio za njima.

Nalazio se u rijetku šumarku na samotnoj visoravni. Led je još plutao po jezercu uz stazu, a pred njim je pucala pusta krajina. Dokle mu je pogled sizao, nigdje ništa... ni kuće, ni živa bića. Da je imao revolver, mogli su ga i ubiti... ili bi on ustrijelio barem jednog od njih.

Satima je pješačio do podnožja brda što su zatvarala kotlinu. Tad ugleda oblak prašine u daljini. Postajao je sve veći dok naposljetku ne ugleda desetak jahača na umornim konjima. Zaustaviše se u oblaku prašine.

— Jeste li vidjeli dva čovjeka na jednom konju? — upita jedan od konjanika.

— Sad imaju dva. Uzeli su mojega.

— I vi ste im dopustili da vas opljačkaju? To su braća Talrem... ubojice.

— A što sam mogao? Nemam oružja.

Zabuljili su se u nj. Neki bradonja sliježe ramenima i reče:

— Samo budale putuju ovim krajem bez oružja. Tri milje odavde naći ćete brvnaru i koral. Tamo uzmite konja i odjašite u Cimarron. Ostavite poruku na stolu... to je Andressova brvnara. Kad stignete u Cimarron, pustite konja; sam će naći put kući.

Odjahaše, a on opet ostade sam na cesti, gušeći se u prašini što su je podigli konji potjere.

U suton je stigao do brvnare. Uzeo je konja, ali nije našao sedlo. Neće mu to biti prvi put da jaše neosedlana konja. Na stolu u brvnari ostavio je poruku i dolar u srebru za najam konja, pa pojahao prema Cimarronu.

Uho ga je boljelo. Kad ga je dotakao, napipa osušenu krv; rana nije više krvarila. Naslini rupčić i nježno očisti ranu i vrat od zgrušane krvi.

Malo je trebalo da ga taj razbojnik ustrijeli. Zadrhtao je od jeze kada se

toga sjetio. Prešla ga je smrt, kako bi se to reklo. Bio bi to glup i besmislen završetak, a nitko od njegovih ne bi čak ni znao gdje mu je grob. Najbolje bi bilo da odmah ode iz te divlje zemlje... prvom poštanskom kočijom, prvim vlakom.

Dok su mu se takve misli rojile u glavi, začuje iza sebe topot konjskih kopita. Odmah je prepoznao konja; bio je to šarac kog je vidio u koralu uz brvnaru. Jahao ga je visok, suh starac bijela brka i bistrih plavih očiju.

— Zdravo, Chantry! — povika. — Ja sam Luke Address. Nije trebalo da ostavljate dolar. Ako čovjeku u ovoj zemlji zatreba konj, treba samo pitati i dobit će ga.

— Hvala vam! — Chantry mu ukratko ispriča kako je ostao bez konja.

— Ubojice, divljaci — reče Address. — Ali morate svakako nabaviti revolver. Da ste bili naoružani, ne bi se usudili otići konja.

— Mislite da će ih potjera uhvatiti?

— Njih? Talremi su gorštaci i dohvatite li se brda, nitko im više ne može stati na rep. A što vi tražite u ovom kraju?

— Došao sam kupiti goveda, ali sad vidim da će mi biti najbolje ako se što prije pokupim oдавде i vratim na Istok, odakle sam i došao.

— Vrag nije tako crn kako ga crtaju. Nisu ovdje ljudi loši, a razbojnika ima posvuda, pa i na Istoku.

— Ne takvih kao što su ovdašnji.

— I gorih, samo tamo se živi u organiziranu društvu; tamo je policija, sud, zatvori, pa se pretvaraju i kriju. Ali uhvate li priliku... jer, znate, prilika čini tata... prvo se okome na poštene ljude, a potom počupaju međusobno. Zakon džungle jednak je posvuda i na svakom mjestu, no ovdje u divljini čovjek se mora sam braniti; eto to je sva razlika. Želite li preživjeti u ovoj zemlji, kupite revolver. Trebat će vam.

— Revolver može donijeti čovjeku samo nevolje.

— A smrt onom tko ga nema. — Address je neko vrijeme šutio i jahao uz Chantryja, a potom nastavi:

— Razbojnici i ubojice nose revolve-re, pa budu li poštene ljudi, nenaoru-

žani, lakše će ih opljačkati. Ali, sinko, svatko ima pravo na svoje mišljenje.

Svjetla Cimerrona pojaviše se pred njima, premda se tek počeo hvatati mrak.

— Idite u salun »St. James«. Tamo se svaku večer okupljaju stočari i kartaju. A ne kupite li revolver, nemojte preglasno govoriti i ne pijte viski — posavjetova ga na rastanku Address.

Unajmio je sobu u hotelu i okupao se. Kupanje i dobra večera dobro su ga okrijepili. Pogledao se u zrcalo, poravnao kravatu i rekao sam sebi: A sad na posao. Posluži li me sreća, za nekoliko bih dana mogao utovariti stado na vlak i vratiti se u New York.

Salun »St. James« bio je prepun, jer se u to vrijeme u tim krajevima u krčmama uz piće i kartanje odvijao sav društveni život; tu su se mogle čuti najnovije vijesti i sklopiti posao.

Tom se za šankom upoznao s Henryjem Lambertom, vlasnikom saluna. Lambert je nekoć bio glavni kuhar u Bijeloj kući. Tamo ga je osobno doveo Grant kad je postao predsjednik Sjedinjenih Država, jer je još za vrijeme rata bio njegov kuhar.

— Želio bih kupiti goveda, gospodine Lamberte. Zovem se Tom Chantry. Zna li, možda, tko bi...

— Gospodine Chantry — Lambertovo se lice malčice zgrčilo dok je izgovarao mladićevo ime — znam tko prodaje stado, ali ne bih vam savjetovao da se u to uopće upuštate.

— A zašto, molim vas? — Tom se iznenađen zagleda u nj. — Pa zato sam došao u Cimerron.

— Gospodine Chantry, ja sam Francuz, ali dobro poznajem ovdašnje ljude. Lako vam je kupiti goveda, ali kako ćete ih dognati do željeznice? Ovdje za to ne možete naći goniče.

— Kako, zar u ovo doba godine nema slobodnih goniča?

— Ima, ali nitko neće htjeti da radi za vas, gospodine Chantry. — Ne zamjerite što sam tako otvoren. Vidite, na Zapadu nema tajni. Dobar se glas daleko čuje, loš još dalje, kaže poslovica. Pa, svi već znaju da ste podbrusili pete i pobjegli iz Las Vegasa jer ste

se prestrašili dvoboja s Dutchom Akinom.

— Ali, kakve to veze ima s goničima, molim vas?

— Gospodine Chantry, put je dug i gonidba stada odavde pa do prve željezničke stanice teška. Kraj je pun Indijanaca: Čejena, Komanča, Apaša i Kiova. I vode je malo; žed, pješčane oluje i stampeđa prava su napast. E, a ljudi ne žele da ih vodi čovjek u čiju hrabrost sumnjaju.

Toma obli hladan znoj. Zablenuo se u svoju šalicu kave i šutio nekoliko trenutaka. Nije se osjećao baš najugodnije. Potom reče:

— Ja nisam kukavica, gospodine Lamberte, nego mrzim nasilje i ubijanje.

Lambert sliježe ramenima.

— I ja mrzim ubijanja, ali živimo u divljini, gotovo bez ikakva zakona da nas štiti, i zato nema čovjeka koji će poći u gonidbu s čovjekom u čiju hrabrost i odvažnost sumnja. Ne smijete to zaboraviti!

Kad je ponovo progovorio, Chantryjev glas bijaše hrapav i promukao.

— Hvala na upozorenju, gospodine Lamberte.

Ostao je sjediti sam za stolom i zurio u kavu koja je već ohladnjela.

III

Svladao je potištenost. Ne, još nije poražen. Nađe li stado, kupit će ga na bilo koji način i odagnati na tržište u New Yorku.

Na sreću braća Talrem uzeli su mu samo konja; nije im palo na um da mu pretresu i džepove. Uza se je imao sav novac i kreditno pismo.

Baš je razmišljao što da poduzme kad Luke Andress priđe njegovu stolu sa čašom u ruci i upita:

— Slobodno sjednem?

— Izvolite.

— Kako napreduju poslovi?

— Nikako. Lambert mi je upravo saopćio da neću naći goniče, čak i ako nađem i kupim stado.

— I, što ste odlučili?

Razmišljao je trenutak, a onda odgovori:

— Gospodine Andresse, kupit ću stado i odagnati ga do utovarišta, pa morao to i sam samcat uraditi!

— Ne govorite gluposti! — Andress se posprдно nasmijsulji. — Vidite li onog čovjeka za šankom... onoga s privjeskom na lancu sata? On ima pet do šest stotina goveda, a onaj do njega, Lee Dauber, osam do devet stotina. Možda biste se s njima mogli nagoditi.

— Hvala.

— I još nešto. Vidite li onog visokog, naočitog muškarca za onim stolom? Zove se French Williams. On bi vam prodao svoju stoku... ima stado od sedam ili osam stotina grla... ali ja vam ne bih savjetovao da s njim trgujete.

— Zašto?

— Čudan je to svat. Ljubazan, nasmiješčen, uljudan... malčice previše ufjudan. Trguje stokom na veliko. Ali teško je znati odakle mu tolika goveda.

— Neću kupovati goveda sa sumnjivim žigom.

— Nitko se ne usuđuje posumnjati u žig Frencha Williamsa. On nikada ne stavlja svoj žig na goveda koja su već jednom bila žigosana.

Šutjeli su koji trenutak, a potom će Chantry odlučnim glasom:

— Znam što ću učiniti.

— Što?

— Kupit ću stado tih ljudi i onda unajmiti Williamsa za vođu goniča.

Luke Andress se najprije zapilji u nj, a potom se uze ceriti:

— Mladiću, u vas su dobri živci. Ali čuvajte se Frencha. Taj sklapa samo one poslove iz kojih može izvući veliku korist.

Ne, više ne smije gubiti vrijeme. Ako se proćulo da se preplašio Dutcha Akina, preostalo mu je samo to da se uhvati ukoštac sa situacijom u kojoj se našao, ili sve napusti i vrati kući neobavljena posla. Ustao je i pošao prema stolu za kojim je sjedio Williams.

French je sjedio u društvu dvojice muškaraca. Svi pogledaše u Toma kad se zaustavio kraj stola.

— Gospodin Williams? Ja sam Tom Chantry.

French lijeno podigne pogled i jedva primjetno zakima glavom.

— Čuo sam za vas.

— Onda zacijelo znate i to da nisam došao na dvoboj s Akinom. Ali ja nemam vremena da se ogledam sa svakim pijancem koji poželi sa mnom obračunati. Ja sam poslovan čovjek i došao sam ovamo da bih kupio veliko stado. Čuo sam da vi i neki vaši prijatelji imate goveda za prodaju. Rekli su mi i to da neću naći goniča za stado do željeznice. Kupit ću vaše stado. Plaćam u gotovini. Kupit ću i sva goveda koja gospoda u vašem društvu žele prodati.

— A kako ih namjeravate dognati do željeznice? — French jedva da se pomaknuo. Zabacio je glavu i drskim pogledom promatrao Chantryja.

— Neki su me ljudi upozorili da se s vama ne isplati trgovati — odgovori Tom dovoljno glasno da su ga i ostali u salunu mogli čuti — ali ja u to ne vjerujem.

— Ne vjerujete, a? — upita French zgrčena lica.

— Ne, ne vjerujem. Stoga vam nudim trećinu prodajne cijene svog stada ako pristanete da ga odagnate do najbliže željezničke utovarne stanice!

Trenutak svi zamukoše, a onda se Williams naceri.

— Sjednite. Želio bih vas počastiti pićem.

Chantry sjedne. Williamsove su crne oči svjetlucale od zadovoljstva kad je upitao:

— I vi mislite da vas ja neću nasamariti?

— Nećete. Uvjeran sam da ste čovjek od riječi.

— Vi ste ili glupan, ili pak velik pametnjaković. — French ga je znatiželjno promatrao. — Ali nakraju će se vidjeti tko je glup, a tko pametan. Vi držite da sam ja čestit čovjek, a ja mislim da vi imate soli u glavi, pa ću vam kazati što ću ja učiniti. Povest ću vaše stado do najbliže željezničke stanice, a vi ćete mi platiti samo troškove puta... pođete li i vi s nama i ostanete uz stado do kraja gonidbe. Ne izdržite li s nama, vaše stado pripada

meni, do posljednjeg junca. Čuli ste moje uvjete. — French se podrugljivo smješkao. — Odlučite.

— Natočite i sebi piće, French. — Chantry gurne bocu prema njemu. — Pristajem na vaše uvjete.

— Pristajete? — Williams kao da nije vjerovao svojim ušima.

— Pristajem — odlučno ponovi Tom i okrene se prema šanku. — Gospodine Dauberu! Dođite, molim vas, da porazgovaramo o poslu.

Lee Dauber priđe stolu s čašom u ruci.

— Ja mogu prodati goveda, ali možete li ih vi platiti?

Chantry izvadi kreditno pismo i položi ga na stol.

— Pogledajte!

— Običan papir. — Dauber odmahne nehajno rukom. — Za mene više vrijedi riječ časna čovjeka. Ustuknuli ste pred Dutchom Akinom. Tko mi jamči da ste čovjek od riječi?

— Lee! — French Williams ga pogleda. — Ja jamčim za njegovu riječ. Imaš li što protiv?

— Gore po tebe, French. — Dauber sliježe ramenima. — Dobro, nagodit ćemo se. Imam oko tisuću goveda.

Pošto su se pogađali oko sat vremena, Tom je otkupio oko dvije tisuće i dvije stotine goveda i rančere isplatio novcem koji je uzeo na kreditno pismo. Novac na koji je glasio kreditno pismo pripadao je uglavnom Earnshowu, a tek mali dio njemu osobno.

Uz malo sreće sve bi se moglo završiti za tridesetak dana. Imat će stado koje vrijedi najmanje pedeset tisuća dolara, od čega će trećina biti čista dobit. Ne uspije li, izgubit će sve i Earnshow će pretrpjeti težak gubitak.

Nagađao je koliko mu je otprilike potrebno vremena da stigne do prve željezničke stanice. Pruga je brzo izgrađivana i prodirala je sve dublje na zapad. Nije znao da li je to poznato i Williamsu, ali on mu to nije namjeravao otkriti.

Pruga se nekoliko godina nije micala dalje od Dodge Cityja zbog gospodarske krize i nedostatka novca, no nedavno su radovi nastavljeni. Dnevno se polagalo i do milju tračnica. To je za nj bilo više nego dobro; jedino

se mora pobrinuti da o tom nekako bude podrobno i na vrijeme obaviješten.

Kad je te večeri legao, dugo nije mogao usnuti od teških briga.

— 0 —

Ustao je u ranu zoru. Pošto je na brzinu zajutarkovao, odmah je pošao u konjušnicu. Kupio je dva snažna i dobro istimarena konja, jednog sive, a drugog šarene dlake.

U trgovini mješovitom robom kupio je rabljeno sedlo, gunj i svu nužnu opremu.

— Kupite i revolver. Nemojte se šaliti glavom — upozori ga trgovac.

— Dvojim da će mi trebati. — Chantry potrese glavom. — Nu, uzet ću jednu vinčesterku i četiri stotine metaka. Ja, doduše, još nikad nisam ubio bivol, ali možda će nam zatrebati svježeg mesa.

Mjesto sastanka kamo je valjalo dotjerati svu stoku prije polaska nalazilo se uz rijeku Vermejo, sjeveroistočno od Cimarrona. Tamo će im se i on pridružiti. Jahat će svoje konje, no neće odbiti ni da zajaše lošeg, ponude li mu. Bio je spreman sve pretrpjeti samo da im dokaže kako nije kukavica.

No nevolja bijaše u tom što nije u dušu poznavao Frencha Williamsa.

Jašući na šarcu i vodeći sivca, Chantry se uputi u logor na rijeci Vermejo.

Goniči su još dogonili goveda kad je stigao do kola s poljskom kuhinjom. Sjahao je. Williams je stajao naslonjen na kola i posprdno mu se smješkao, umjesto svake druge dobrodošlice. Kad mu je Tom prišao da ga pozdravi, iza kola se pojavio njegov stari znanac.

Chantry zastade kao ukopan.

Bio je to Dutch Akin!

IV

Svi su zastali i gledali što će se dogoditi. Tomu je srce luđački lupalo, a usta mu se osušila od straha, ali kad je progovorio, glas mu bijaše miran.

— Zdravo, Dutch! Hoćeš li kave?

— Hvala, hoću — reče Dutch.

Chantry dohvati lonac i napuni Dutchov lončić, a potom svoj, pa nastavi:

— Oprosti, Dutch, za ono nekidan, ali ja nisam vidio razloga da jedan od nas pogine zbog nevažna nesporazuma.

Akin sliježe ramenima; trijezan, bio je miroljubiv i šutljiv čovjek.

— Nema veze, Tome. Ja doista nemam ništa protiv tebe. — Dutch uze srkati kavu.

Tom bijaše zatečen kad je ugledao Dutcha, ali brzo se pribrao. Tako nešto mogao je i očekivati od Williamsa, jer taj ni pred čim neće prezati.

French se uspravi. Ako je bio razočaran, nije to pokazao. Bio je to samo pokušaj, koji nije uspio. Da i jeste, French ne bi bio suviše uznemiren.

— Lijepa su, dobro ugojena. — Chantry pokaže glavom na goveda.

— Ahaa — odvrati French. — Bila su na dobroj ispaši. — Pogleda Tomove konje. — Vidim da ste doveli samo dva konja. To vam neće biti dosta. Put je dug.

— Mislio sam da ćete mi vi odabrati konje za put — reče Chantry ne trepnuvši ni okom.

— I vi biste uzjahali konje koje bih vam ja odabrao?

— Zašto ne? Pokušajte, pa ćete vidjeti.

Pošto je napetost izazvana pojavom Dutcha Akinu popustila, ljudi su se razišli za poslom. Tom je sporo srkao kavu i pažljivo motrio što i kako ljudi rade.

On nije bio govedar i nije se mogao s njima mjeriti u toj vrsti posla. Ipak, znao je skupljati i goniti goveda, čitati žigove; općenito, mogao im je pomoći. No najprije ih mora dobro upoznati.

— 0 —

U praskozorje bi već bio u sedlu i pomagao goničima koji su dotjerivali goveda. Teško je radio tih dana prije početka gonidbe. Opazio je da su goveda Lee Daubera krupnija od Williamsovih. I redovno je išao u noćnu stražu. U sedlu, na straži, mogao je u miru razmišljati i sjećati se uspomena iz mladosti. Rijetko je mislio na Doris. Njegove su misli uglavnom bježale u

prošlost, u djetinjstvo, dok mu je otac još bio živ. Sjetio se i Indijanaca koji bi dolazili na očev ranč i čučali uz koral dok ih otac ne bi nahranio, i noći kad je dojahao ranjen ratnik, držeći se jednom rukom za grivu konna.

Sjećao se i visokih topola oko kuće na starom ranču, brvnare zapravo, koju je otac sam sagradio, i bunara punog svježe vode što ga je otac sam iskopao. Stari se ranč morao nalaziti nešto istočnije odavde, koliko se mogao sjetiti.

Odjednom, ne znajući ni sam zašto, sjeti se Jame; on je tako nazvao spilju koju je pronašao oko milju od ranča, uz potocić, dok je bio dječak. Potocić je izvirao iz visoke stijene i padao u malazu niz gromadno kamenje, pa se slijevao u maleno jezerce iz kojeg je tekao niz livadu u dolju i opet ponirao.

Jednom se u izvoru bješe skupilo smeće, suho lišće i blato. On je kleknuo i rukama grabio da očisti izvor, kadli u dnu izvora, gdje je voda padala iz tame u pukotini stijene, ugleda jamu. Bila je oko metar široka i dva visoka. Uzeo je štap i gurnuo ga u jamu, ali nije joj mogao dohvatiti kraja.

Izvana nitko nije mogao opaziti tu spilju, ni kad bi se sagnuo da se napije vode. Premda je u njoj bilo mjesta i za odrasla čovjeka, samo životinja ili dijete mogli su je spaziti.

Spilju je nazvao Jama i ispričao ocu gdje ju je našao. Ali, davno je to bilo... prije dvadeset godina, koliko se sjećao.

— 0 —

Tom nije izdavao nikakvih naredenja. Ako je vidio da nešto valja uraditi, sam bi to učinio, ili bi javio Williamsu. Ni s kim u pratnji nije se sprijateljio, premda je ovda-onda razgovarao s Frenchom. French je na nj ostavljao dojam obrazovana čovjeka, što je Toma ugodno iznenadilo. O tom ga nikad nije ništa pitao, a French se uporno klonio takvih razgovora.

Goniči su ga uglavnom izbjegavali. Što je bilo najnevjerojatnije, kad je počeo da ih bolje upoznaje, najviše od svih u pratnji stada bio mu je sklon baš Akin.

Jednog su dana jahali jedan uz drugog prema kolima s kuhinjom.

— Prekrasan je ovaj kraj — primijetio je Chantry.

Dutch progunda nešto nerazgovjetno, a onda, nakon nekoliko minuta šutnje, reče:

— Budi oprezan, Tome. French je pakostan lisac. Dobar je radnik, općenito govoreći, ali kavga mu je milija od jela. Jedan posrtaj i taj ti je za vratom. Dođe li do pucnjave, skloni se što brže, inače bi te French mogao ustrijeliti. Ja to znam. Vidio sam već svojim očima.

Za vrijeme jela French spusti tanjur te reče:

— Imamo dvije tisuće i dvije stotine goveda, Chantry. Je li vam to dovoljno?

— Sasvim. Da pođemo?

— U zoru?

— Da.

— U Dodge?

— Ne.

Svi podigoše glave, iznenađeni. Najviše se iznenadio French, jer je Chantry dotad svu brigu oko stada prepustao njemu.

— Poći ćemo duljim putem, preko Clifton Housea — reče Chantry.

— Kako hoćete. Put je lakši i ima više vode, ali je i dulji — reče French pomirljivim tonom.

Te noći Chantry dugo nije mogao zaspiti. Znao je da je izabrao dulji i opasniji put, ljudi s kojima je putovao nisu u nj i njegovu odvažnost imali ni trunka povjerenja, a mora surađivati sa čovjekom kome je stalo da stado ne stigne na vrijeme na odredište... ili čak nikada.

V

Krenuli su u cik zore. Tom je jahao na čelu stada, koje se još doimalo poput bezoblične crne uzbibane mase pod tamnoplavim nebom praskozorja na kojem su se još gasile zvijezde.

Kad se razdanilo, French dojaha do njega.

— Sve je prošlo u najboljem redu, Chantry, gonidba je počela — reče, a poslije kraće šutnje nastavi: — Zašto

ste izabrali dulji put? Prećacem je manje vode, ali izdržali bismo. Bojite li se, ili ste samo oprezni?

— I jedno i drugo pomalo.

— Čini mi se da vam baš puno ne smeta što vas momci smatraju kukavicom? — primijeti French pakosno, gledajući ga ispod oka.

Chantryja umah preplavi srdžba, ali je odmah i zatomi i odgovori mirno:

— O da, smeta mi, ali dovoljno sam odrastao da od tog ne pravim pitanje.

— Kavgu ne možete izbjegnuti, možete je samo odgoditi.

— Možda, ali kad do nje dođe, vi ćete biti prvi koji će to znati.

— Znači li to da ću ja biti prvi s kojim ćete se zakrviti? — French ga oštro odmjeri.

— Ne vjerujem. Potrebni ste mi da dognamo stado do Dodgea. Uostalom, ne zaboravite: ja nisam revolveraš.

— Nek' me vrug nosi ako vas razumijem, Chantry! Govorite razborito, a vladate se neodgovorno.

— French, ja želim živ stići sa stadom na odredište.

— A ako dođe do pucnjave?

— Rekli su mi da ste najbrži revolveraš u ovom kraju, pa to prepuštam vama.

— Ali, zaboga, valjda znate pucati? Imate vinčesterku... Zašto?

— Ići ću u lov. Ne želim klati svoja goveda da bih hranio vodiče ako baš ne moram; jasno?

Williams okrene konja i odjaše k stadu, a Chantry u izvidnicu. Zapravo, naiđe li im itko u susret, Tom je želio da s njim prvi i nasamo porazgovara, ne bi li doznao novosti o željeznici i dokle je položena pruga.

Nebo je bilo bez oblaka, a obzorje čisto i bistro. Ništa nije opazio sumnjivog, osim crnih točkica u pokretu u daljini; bizoni. Nastavio je pomno razgledavati krajolik. Morao je naučiti i vidjeti, a ne samo gledati. Tu, u divljini, čovjeku život često ovisi o oštru oku.

Osvrnuo se. Odmaknuo je najmanje milju ispred stada, koje se kretalo u oblaku prašine iz kojeg bi tu i tamo izronio poneki gonič. Iza stada vukla su se kola s kuhinjom i konjušari s remudom; sve u svemu, dvije tisuće i dvije stotine goveda i šesnaestero ljudi zajedno s njim. Pred njima bijaše

putovanje dugo tridesetak dana, ovisno o tome koliko je napredovala gradnja željezničke pruge.

Ljeto se primicalo. Ponegdje će napajališta biti suha, no uskoro bi morali izbiti na rijeku Canadian, ili neku od njezinih pritoka.

Zdesna se pružala indijanska zemlja, pa će morati za koji dan skrenuti prema istoku; no svejedno će cijelo vrijeme biti izloženi napadajima Indijanaca ili kradljivaca stoke.

Chantry nije vjerovao da će Williams pokušati da mu otme ili ukrade stado; previše je ljudi znalo za njihovu nagodbu, a French bi smatrao nedostojnim sebe da tako ugrabi stado. No možda se on vara.

Najgore bješe to što među goničima nije imao nijednog svog čovjeka, nikoga u kog bi se mogao pouzdati. McKay, Helvi i Hayden Gentry, koga su zvali Hay Gent, premda nisu bili prisni Williamsovi prijatelji, klonili su se Chantryja. Najnepouzdaniji bijahu Rugger, Kincaid i Koch; premda vršni kauboji, oni bijahu Frenchovi prijatelji i sigurno se nisu rodili s imenima kojima su se sada nazivali. Sumnjivo društvo kao i većina ostalih.

VI

Clifton House bijaše poštanska stanica i sakupljalište stoke. Prije nego je te večeri zaspao, Tom odlučio odjahati naprijed i propitati se za novosti prije nego stignu ostali sa stadom.

U zoru je obavijestio Williamsa:

— Odjahat ću do Clifton Housea. Tamo me, vjerojatno čeka pošta.

— Povedite nekog da vam briše noge. Po Cliftonu se motaju gadni ljudi — dobaci mu Koch.

U Tomu prekipi srdžba.

— Koch — odvrati strogim glasom — ja ne vjerujem u ubijanje, ali ima prostaka koji zaslužuju da ih se povremeno odalami preko nosa.

Svi zinuše od zaprepaštenja. I Koch se zablenu u nj.

— Zar ste pobonavili? Je li vi to meni?

— Da, vama. Skinite opasač s revolverom!

Koch je bio na glasu kao dobar šakač i vrlo se time ponosio.

— S užitkom!

Otkopčao je opasač, bacio ga na zemlju i odmah zamahnuo.

Udarac je pogodio Toma pod bradu, te ga izvalio na leđa u prašinu. Koch pritrči i udari ga nogom u rame. Chantry se odvalja po zemlji, čučne i skoči na protivnika.

Tom bijaše visok, žilav i mišićav, pa se Koch od njegova udarca ispružio koliko je dug i širok. Izobliven od bijesa, brzo je ustao, ali ga Chantry udari šakom pod rebra; Koch ostade bez daha.

Tom se zagrijao i odjednom se osjetiti oran za borbu. Napokon nešto što zna kako valja!

Kauboj, koji je bio visok metar i devedeset, bio je desetak kila teži, ali zato i sporiji. Kad je ponovo zamahnuo, Tom skoči u stranu i zabiye mu šaku u trbuh. Koch se obrnu, smućen, a Tom ga raspali po uhu, koje prsnu i popraska ga krv. Kad je gonič podigao ruke da zaštititi lice, Tom ga opet mlatne šakom u želudac.

Koch se savi. Tom zamahnu šakom i promaši, a protivnik se ritnu da ga udari nogom u prepone. Tom uzmaknu u skoku, splete se preko nečije noge... nije znao čije... i padne. Gonič to iskoristi i zamahne nogom, da ga ritne u glavu. Chantry se brzo odvalja u stranu, ali ne izmaknu udarcu. Oštre ostruge zaparaše mu lice. Taj ga podmukli udarac razjari. Poskočio je u stranu i udario svom snagom objema šakama Kocha u lice, a kad je kauboj posrnuo, desnom ga odalami posred nosa.

Krv mu je curila niz lice i vrat, ali Tom nije osjećao ništa osim žarke želje da smoždi protivnika. Najprije zafingira udarac, pa opet dohvati Kocha po slomljenom nosu. Gonič zatetura i izvali se naznak na kola, a Tom ga najprije udari šakom u želudac, a onda opet po licu. Kad je Koch počeo padati, uhvati ga za košulju, podigne, raspali još jednom po ustima, a potom ispusti u prašinu.

Tada se okrene ostalima, koji su se oko njih skupili, i reče:

— Ja sam protiv ubijanja, ali to ne znači ni da sam kukavica, ni da vas

se bojim. Ako netko ima nešto protiv mene, neka sada reče.

Pride French.

— Dosta je bilo, Chantry, inače ćete mi prebiti sve goniče.

Tom pride svom konju i nasloni na nj glavu, zapuhan. Kad se ispuhao, popeo se na konja i odjahao iz logora. Zglobovi na prstima su mu krvarili, otečeni, a cijelo tijelo ga je boljelo.

Kad se dovoljno udaljio od stada, skrenu prema rijeci Canadian. Umio je lice i oprao ruke, pa ih rashladio u svježoj vodi. Kad je ponovo podigao pogled, iznad njega na obali iznebuha se pojavio Indijanac, s crnim šeširom na glavi. Zaboravio je pušku u sedlu, a bilo je prekasno da pođe po nju! Da je htio, Indijanac ga je već davno mogao ustrijeliti.

Tom ustane, a Indijanac reče:

— Ja sam Pawnee. Prijatelj.

Chantry mu pokaže glavom prema stadu:

— Ja sam sa stadom.

— Tukli ste se?

— Da i pobijedio — reče Chantry zadovoljno.

— Tamo je i French Williams?

— Da.

— Njegovo stado?

— Moje, stignem li na vrijeme do željeznice. Ne izdržim li uza nj cijelo vrijeme, stado je njegovo.

— S njim si se tukao?

— Ne, sa čovjekom koji se zove Koch.

— Poznam Kocha. Zao čovjek.

Chantry se pokuša sjetiti što sve zna o Pawnee Indijancima. Bijahu neustrašivi ratnici, vrsni tragači, prijatelji bijelaca.

— U gadnu si se kašu uvalio — reče Pawnee i doda: — Ne ideš u Dodge?

— Williams je htio, ali ja idem prema željeznici. On o tom ništa ne zna.

— Ali s njim su njegovi ljudi. Što ćeš ako te ostave na cjedilu?

— Sam ću goniti stado. — Znao je da je izvalio glupost, pa brzo doda: — Ili ću naći nove goniče.

— Ideš li u Clifton?

— Da.

— Poći ću s tobom dio puta.

— Ja sam Tom Chantry — predstavi se Tom.

— Poglavica Sunce.

Jahali su neko vrijeme u tišini, a kad su stigli blizu Cliftona, Tom upita:

— Hoćeš li raditi za mene?

— Da gonim stado s Frenchom Williamsom? Nikada!

— Izviđaj za mene. Dognaj dokle je stigla pruga, pa mi javi; pronalazi napajališta i ne prilazi stadu. Sastajat ćemo se nasamo, da nitko ne zna.

— Dobro, pristajem.

Tom izvadi iz džepa zlatnik i pruži ga Indijancu. — Kad završimo gonidbu, dobit ćeš još jedan.

— Ne sada. Platit ćeš mi kad završim posao. Ja ću sada na drugu stranu — reče Indijanac i odjaše.

Kad je Tom ujahao u Clifton House, upravo je stigla poštanska kočija. Među putnicima koji su izlazili bila je i jedna privlačna djevojka.

VII

Tom dojaše do ulaza u poštansku stanicu. Na privezištu pred zgradom bilo je šest konja, a uz njih jedna lagana kola. Priveže konja i pope se na trijem. Kad je ušao u stanicu, nekoliko je ljudi stajalo uz tezu. Svi su se okrenuli i pogledali ga, ali nitko ga ne pozdravi.

Chantry naruči pivo i obrati se čovjeku što je stajao do njega:

— Smijem li vas ponuditi?

— Da, hvala.

Čovjek je bio odjeven kao kauboj, u prsluk od jelenje kože, izbljednulo svijetloplavu košulju i kožnate hlačnjake, a oko bedara nosio je privezan revolver u koricama.

— Prašnjav i suh kraj — reče čovjek, tek da nešto kaže.

— Ja putujem na sjever. Poznajete li kraj uz Picketwire?

— Odande upravo dolazim.

— Ima li vode?

— Nađe se — odvrati čovjek i podigne čašu: — Salud!

— Zivjeli! — nazva Chantry, pa mu se представи: — Ja sam Tom Chantry. Gonim stado goveda na sjever.

— Bone McCarthy, u potrazi za poslom.

Čavrljali su neko vrijeme o svemu i svačemu, a Tom je napeto slušao hoće li što čuti o željeznici. Međutim, McCarthy reče:

— Sramota kako istrebljuju Indijance. Nema više u ljudima onog starog pionirskog i pustolovnog duha.

— Tko ih istrebljuje?

— Vojska. A one koje ne ubiju iskva-

re.

— Viski?

— Viski je najmanje zlo. Uče ih lagodnu životu i blagodatima civilizacije, a to je za njih smrt.

— Nikad o tom nisam razmišljao: u tog gledišta — prizna Chantry.

Bone McCarthy potegne gutljaj piva iz čaše, rukom obrisao usta, pa upita:

— Vi ste, kažete, sa stadom. Čijim?

— Mojim... ustrajem li uz nj do najbližeg željezničkog utovarišta. French Williams je vodič.

— Williams? Čuo sam za nj. Poznat revolveraš, amigo. Ali ne razumijem ono što ste rekli: ustrajete li uz stado?

Chantry objasni nagodbu s Williamsom i zašto je morao na nju pristati.

McCarthy ga je pažljivo slušao, a primijetio je da još neki gosti prate svaku riječ.

— A tko vam nabi te modrice?

— Potukao sam se s nekim Kochom, goničem. Premlatio sam ga. — Nije mogao da se ne pohvali. Iskapio je pivo, a potom upitao McCarthyja: — Poznajete li možda Pawnee Indijanca koji se zove Poglavica Sunce?

— Ahaa. Dobar čovjek. Bio je izviđač za majora Northa, a kad je bio ranjen, negdje se sklonio. Čujem da se opet mota po ovom kraju.

— Unajmio sam ga kao izviđača. Naredio sam mu da izvidi dokle je željeznica položila tračnice.

— Ako vam zatreba još netko, i ja tražim posao.

— McCarthy, ja sam vam ispričao sve o sebi i svom uvjerenju da ubijanje ništa ne rješava i zato ne nosim revolver. Mnogi me zbog tog smatraju kukavicom. Recite, želite li unatoč tome da mi se pridružite?

McCarthy sliježe ramenima, pa odgovori:

— Svatko ima pravo na svoje mišljenje, premda mislim da bi vas to moglo skupo stajati.

Chantry htjede prosvjedovati, ali se odmah predomisli. Tko zna što ga još u životu može snaći, pa će morati i on posegnuti za revolverom, jer neće imati drugog izbora. Ipak reče:

— Vjerujem da se više može postignuti razborom nego revolverom, a vi odlučite hoćete li raditi za mene ili nećete.

— Vi ste razborit čovjek. Nadam se da nemate ništa protiv ako ja nosim revolver?

— Kako hoćete. Ja nikog ne želim obratiti.

— Sretno! — nazdravi mu McCarthy. — Sreća će vam i te kako biti potrebna.

— Uzmite čašu. Sjest ćemo za stol i ručati, te o svemu se potanko dogovoriti.

Proveli su cijeli sat u razgovoru, a onda je McCarthy usutio kao da bi želio nešto kazati a ne usudi se.

— Kažite što vas muči? — ponuka ga Chantry.

— Čuvajte se da vam ne namjestite klopku, pa se morate obračunati revolverima. Zaskočit će vas kad budete naoružani i ustrijeliti bez opomene.

— Ali ja neću pucati.

— Ne budite ludi! Ako vi nećete, oni će... Poznam dobro ljude kao što je Williams.

— Zar da me ubije zbog stada?

— Ne bulaznite, čovče! Nego što? Ubio bi on i cijelu pratnju stada za toliki novac. Posljednjih pedesetak milja puta teško da ćete preživjeti.

— Neću mu pružiti priliku. Neću nositi oružja.

McCarthy sliježe ramenima.

— U najgorem slučaju, ustrijelit će vas negdje na osami i podmetnuti revolver u ruku; tako se to radi. Znaate li brzo povući revolver?

— Vježbao sam. Otac me je poučavao dok sam bio mladac. Ali meni to nije milo.

— Nema veze! Povucite, pucajte i pazite da ne promašite. To je sva filozofija.

— Nemojte me gnjaviti. Nikad neću opasati revolver!

— Pa, predomislite li se, sjetite se što sam vam rekao.

— Sad poslušajte što ću vam reći — Chantry odgurne stolicu i ustane, pa položi na stol zlatnik od dvadeset dolara. — Nabavite opremu i opskrbite se hranom, a potom motrite dobro na stado. Pazite da vas ne opaze i ne uhvate. Javite mi odmah primijetite li što sumnjivo ili neobično. Ja ću svaki dan izjahati u preriju.

— Razumijem — reče Bone McCarthy i ustane.

— 0 —

Smeđožuta zaravan prostirala se unedogled, a u daljini su trčkarali bizoni, ko tamne točkice. Tu i tamo u poneku udolju, u zavjetrini, zabjelasale bi se kosti uginulih životinja.

Stado je kaskalo iza njega. Jahao je oprezno i pomno promatrao obzorje. Uza se je imao samo lovački nož.

U prašini je teško pronaći tragove i kad ga je staza dovela do rijeke, zasta kao ukopan. Korito bijaše suho, ispućano blato. Chantry obriše znoj sa čela i zaškilji u jarko sunce. Pripeka je postala nepodnosiva tog ranog poslijepodneva, a goveda žedna.

Kad je posljednji put razgovarao s Williamsom, ovaj je napomenuo kao uzgredice da će tu naći obilje vode i napojiti stado. Je li znao da je korito suho? Do idućeg napajališta valja prevaliti još dvadesetak milja sa žednim i nemirnim stadom. Da nisu zabludili previše prema zapadu? Williams je usmjerivao stado. Poznavao je put, jer je tuda već prolazio. Zar ga je namjerno dognao do isušena napajališta?

Ponovo je proučio obzorje. Uz isušeno korito proteglo se šipražje, a malo dalje sjenovit šumarak. Krenu tamo, u nadi da će naići na neku baru i makar napojiti konja.

Kad je stigao do šumarka, pred njim se uzviše visoke topole, a korito toliko suzi da nije mogao proći; stislo se u kamenit klanac.

Popeo se na obalu i ujahao u šumarak. Tu u sjeni zastane i stade prisluškivati. Granje je šušalo i neka se ptica oglasi graktanjem, ali potom začu duboko mrmljanje uz jedva čujan zveckat kovine o kovinu.

Sjahao je, privezao konja za granu i počeo se šuljati od stabla do stabla oprezno kao mačka.

I gle, pred njim puče proplanak sočne trave s topolama i vrbama uz korito rijeke. Pod vrbama, u hladovini, dva su se čovjeka ispružila i odmarala uz vatru koja je još tinjala. Njihovi su konji pasli u blizini, a jedan od njih bijaše konj na kojem je odjahao iz Las Vegasa.

Braća Talrem!

Oprezno se povukao da ga ne spaze, uzjahao i vratio odakle je i došao.

Što Hank i Bud Talrem tu traže?

Istina, mogli su tuda i slučajno naići. Ali umjesto da su u bijegu, oni se dokono izležavaju, tik uz njegovo stado.

Čim se vratio k stadu, promijeni konja i na svježem ponovo odjaše. Kad se osvrnuo, opazi da Williams gleda za njim.

Nije projahao ni tri milje kad je naišao na tragove dvojice jahača, svježe tragove što su se protezali uz stado. Možda ih je French pozvao da ga ubiju? Braća Talrem poznate su ubojice za kojima je raspisana tjeratica. Jesu li oni i najmljeniji ubojice?

Okrenuo je konja i pojahao prema stadu. Prvi put u životu požali što uza se nema revolver, jer s ljudima takva kova i čudi nema šale ni razgovora. Kod kuće, na Istoku, štitili bi ga protiv ubojica kao što bijahu braća Talrem red i zakon, a ovdje se mora sam braniti.

Pogledao je u smjeru kojim je otišlo njegovo stado i podbo konja u kas. Mora se odmah vratiti. Mora nešto smisliti. Mora nešto poduzeti!

VIII

Čim je granulo sunce, stado su pognali prema sjeveru. Goveda su se vukla s noge na nogu, pasući uz put po žutjelu travu prerije. Tom je jahao na začelju stada, duboko utočio u misli.

Dutch Akin projaha mimo njega i domahne mu rukom na pozdrav. Preko lica imao je zavezanu šarenu maramu da bi se zaštitio od guste prašine.

Pritisla je vrućina. McKay dojaha do Toma, goneći natrag u stado odbje-gla junca, pa zastade.

— Drago mi je da ste pretukli Kocha. Bolje nije ni zaslužio — reče bez uvoda.

— Znaite, McKay, postoji velika razlika između miroljubiya čovjeka i kuka-vice. A to sam im želio pokazati.

— Ali, svejedno, čuvajte se. Kažu da je kivan i želi se osvetiti.

Konja je promijenio tek oko podneva. Uzeo je iz kola pušku, jer je namjeravao početi u izviđanje. Koch, koji je stajao u blizini kola, povika za njim da su svi čuli:

— Hej, ti prokleti balavče! Sad imaš pušku u rukama, okreni se i pucaj!

Koch je stajao samo nekoliko metara od Toma, koji se naglo okrenu i, držeći pušku za cijev, zamahnu svom snagom kundakom ravno u Kochovo lice.

Kauboj izmaknu, a Tom nasrnu na nj. Koch odbi udarac i puška opali sama od sebe. Zaglušan prasak puške preplaši goveda i ona se uznemirena uskomešaše i udare u trk.

Chantry dohvati Kocha ramenom, sruši ga i klekne mu na trbuh. Odalazio ga je dva puta šakom po licu, poskočio i uspravio se, a kad je Koch pokušao ustati, udari ga svom snagom koljenom pod bradu.

Čim je prasnula puška i goveda udarila u stampedo, goniči su poskakali na sedla i odgalopirali za razbježanim stadom.

Ostali su sami na poprištu. Tom pričekao da Koch ustane, a onda ga, bijesan poput risa, zviznu dva puta šakom u lice. Kad je kauboj podigao ruke, udari ga u trbuh i nogom u bubrege, čim je počeo padati.

— Otpušteni ste, Koch! Pokupite svoje stvari i da vas više ovdje ne vidim! — izdera se Chantry na goniča, uze svoju pušku, pope se na konja i odjaše za goničima sakupljati rastrkano stado.

Kad je prikupio dvadesetak goveda i primirio ih, sporim ih korakom potjera natrag prema stadu. Pridružio mu se Hay Gent, sa stokom koju je on skupio.

— Gdje je Koch? — upita ga Gent.
— Preblio sam ga i otpustio.
— Što će biti ako ne ode?
— Opet ću ga prebiti, pa ćemo vidjeti tko će se dulje inatiti.

Putem su im se pridružili i ostali goniči sa manjim stadima, koja su skupili jureći za govedima po preriji.

Kod stada ih Williams dočeka s riječima:

— Odmah idemo dalje. Možda naiđemo na neko napajalište. — Izgovorio je to strogim glasom, a potom se osvrnuo oko sebe i upita: — Gdje je Koch?

— Otjerao sam ga. Opet me je izazvao. Pucanj je prestrašio goveda u stampedo. Sad nije vrijeme za osobne obračune, a nitko mi ne jamči da me opet neće vrijeđati — odvratiti mu Tom dok su ostali napeto slušali.

Williams ga zabrinuto pogleda.

— Nemamo dovoljno goniča—reče prijekorno i doda: — On vam to neće oprostiti. Osvetit će vam se. Ubit će vas. Čekat će pogodan trenutak i.

— Tad će imati ugodno društvo — odvratiti Tom.

— Što hoćete time reći? — brzo upita French.

— Nije on jedini koji na mene vreba. Ljudi za sobom ostavljaju tragove, French — uzvratiti Tom uz preziran osmijeh.

— o —

I u zoru idućeg dana jahao je na začelju stada. Čim je svanulo, odjahao je do kola, uzeo pušku, spremio je u tok na sedlu i odjahao u preriju.

Nije projahao ni pola milje kad mu iz šipražja dođe u susret Bone McCarthy.

— 'bro jutro! — nazva McCarthy, pa nastavi: — Došao sam vas upozoriti na braću Talrem.

— Vidio sam ih.

— Ne znam što tu traže, ali čini mi se da prate stado. Promatraju vas s visokih hrbata.

— Znam.

— Čuvajte se! Naišli su na vaše tragove.

— Jeste li gdje vidjeli Poglavicu Sunce?

— Nisam. Chantry, upamtite da ovo nije New York i epašite revolver. Ova-
mo još nije stiglo devetnaesto stoljeće.

— Vi ste, čini mi se, obrazovaniji od obična kauboja.

— Glupost! Kauboji... ko i trgovci, bankari i novinari... dolaze iz raznih sredina. Takav je život...

— A odakle vi dolazite, McCarthy?

— Iz Irske, naravno. Došao sam ovamo prije dvanaest godina.

— McCarthyjevi su stara irska korenika; čuo sam o tome.

— Kažu da smo jedna od najstarijih irskih obitelji.

— A ponekad govorite kao da ste ovdje rođeni.

McCarthy sliježe ramenima.

— Da bih izbjegao neugodnosti i suvišna pitanja; mnogi to rade.

Jahali su neko vrijeme zajedno, šutjeli i izviđali.

— Slušajte, onaj dan kad smo se sreli i upoznali u Clifton House je poštanskom kočijom doputovala jedna djevojka — reče poslije kraće šutnje McCarthy.

— Vidio sam je.

— E da, vidjela je i ona vas i propitkivala se o vama. Vidim da ste naočito i milovidan muškarac, ali što se ona ima za vas toliko propitkivati?

— Ne znam. Ljepuškasta neka djevojka, sjećam se.

— I ja se toga sjećam, ali meni to baš ne miriši na dobro.

— A što ju je zanimalo? — upita Tom, podigavši obrve.

— Ha, nisu to bila pitanja djevojke kojoj ste se svidjeli kao momak, nego pitanja doušnika koji želi znati kamo idete, kojim putem, koliko goveda ima u stadu, koliko ljudi radi za vas...

Tom se za trenutak zamisli, a onda odgovori:

— Nema to veze.

— Možda za vas nema, ali ima za nju — razborito odvratiti McCarthy.

IX

Ta mu djevojka nije zadavala glavobolju. Nije to bila ni prva ni posljednja znatizeljna osoba koju je sreo u životu, a djevojke se uvijek zanimaju za ženike... i obratno. Pravu su mu bri-

gu zadavala braća Talrem i Poglavica Sunce, koji kao da je u zemlju propao.

Stado je posustalo. Napajališta biva-hu sve rjeđa. French se uporno protivio da noće na mjestima gdje nema vode, a na nju bi nailazili tek poslije duga i mukotrpnog gonjenja stada.

Za vrijeme gonidbe nije dolazilo do nesuglasica. Goveda su se već navikla na gonidbu, a goniči se nisu svađali. Nitko se više nije zadjevao u Chantry-ja. Njegove dvije pobjede nad Kochom kao da su mu podigle ugled među goničima i nitko više nije želio da se ponovi stampedo koji je bio izazvao Koch, zaslijepljen osvetom.

Mukotrpan posao postade svakodnevnicom. Chantry je znao da se ne smije uljuljkati u osjećaj sigurnosti nego da mora danonoćno biti na oprezu jer nije znao što ga i kada može pogoditi.

Unatoč nestrpljivosti, morao je priznati da polagana gonidba pogoduje govedima, koja su se ugojila na do-broju ispaši. Nastave li putovanje pod istim uvjetima, stoka će stići na tržište u vrlo dobrom stanju.

Pa, to zacijelo želi i Williams? Zašto bi inače naredio da se kreću što sporije? Zar i on, možda, čeka da mu doja-ve najnovije vijesti o željeznici?

McCarthy se motao negdje u blizini i Chantry je nekoliko puta, kad bi od-jahao podalje od stada, nailazio na njegov trag, ali i na tragove braće Talrem, kojima se, činilo mu se, pridružio još jedan jahač.

Trinidad je bio blizu. Premda je to bilo maleno naselje, gradić bješe na zlu glasu. Prvu brvnaru na tom mje-stu podigao je neki Gabriel Gutierrez, kad se 1859. godine vraćao iz Novog Meksika, i to na južnoj obali rijeke. Tu je pasao i napajao svoju stoku. Uskoro su stigli i drugi doseljenici i mjesto dobi ime po Trinidad Baca, kćeri jednog od prvih doseljenika.

Možda mu je Williams postavio klopku u Trinidadu? Chantry se pre-kori zbog sumnjičave naravi, koja je svuda očekivala opasnost i podvale.

— Moram vam priznati — reče mu Williams jednu večer, dok su sjedili

oko logorske vatre — da ste dosad obavljali svoj posao bolje nego sam se nadao. Postali ste vrstan kauboj.

— Hvala. I vi odlično obavljate svoj posao.

Williams se nasmiješi.

— Ali, još nismo stigli do Dodgea i željeznice.

— Zaboravite na našu nagodbu, ako hoćete — odvrati nehajno Chantry. — Platit ću vam goveda po tržišnoj cijeni pri utovaru u Dodgeu.

— Hoćete me se riješiti, je li? Pokušavate na lak način izbjeći obvezu?

— Što vam pada na um, French! Htio sam vam samo dati priliku da zaradite koji dolar. Ne tarite sebi glave. Kad isporučimo stado, ja ću biti tamo da pokupim novac.

— Znete li vi što nas još čeka? — Williams ga je pažljivo promatrao, očito se zabavljajući. — Klowe su u ratnu pohodu, a, vjerujte mi, nitko nije gori od njih. Priredit će nam krvavu dobrodošlicu naiđemo li na njih, ili oni na nas.

— I suša je udarila; napajališta i nakapišta zjapit će prazna i suha. Tome valja dodati i kradljivce stoke... i tako dalje, i tome slično. Slušajte, sve ste vi to meni natakli na nos već mnogo puta — nadoveza Chantry na Frenchovo nabranje opasnosti, pogleda ga u oči i nastavi: — I nemojte se više služiti podlostima kao što je bila ona s Dutchom Akinom. Neću to više trpjeti.

— Pa, što ćete poduzeti?

Tom je znao da goniči oko vatre pažljivo prate svaku njihovu riječ, ali nije za to mario.

— Ako me itko pokuša onemogućiti u mojoj nakani, znat ću da ste ga vi poslali.

— Pa, što onda? — drsko upita French.

— Oduzet ću vam revolver i prebiti vam šiju.

— Tad ću ja vas ubiti! — Williams se grohotom nasmije. — Nitko mene neće pretući kao Kocha. Zapamtite: s revolverom ili bez revolvra, ubit ću vas!

— Onda ga morate potegnuti čim me ugledate, jer poslije više nećete imati vremena.

Chantry ustane i pođe do kola po lonac s kavom. Mirno je napunio najprije Frenchov lončić, a potom svoj, pa položio lonac pokraj vatre. Onda nastavi:

— Kad već o tom razgovaramo... kažite, molim vas, braći Talrem da se tornjaju odavde prije nego dođe do neka nesporazuma. — Pogledao je Frencha i nasmiješio mu se. — Ne bih želio da vam prebijem šiju, a potom otkrijem kako je posrijedi zabuna. Kazat ćete im da se tornjaju, zar ne?

— Chantry — Williams potrese glavom u čudu — kad mi ne bi bilo toliko stalo da vas odvojim od stada, još bih vas i zavolio.

— o —

Idući dan osvanu hladan i siv. Studeni vjetar šibao ih je po licu i teškom su mukom tjerali goveda da se kroza nj probijaju. A vjetar nije pao ni kad je izišlo sunce iza dugih i niskih oblaka.

Valjda će naći vode u koritu rijeke Picketwire i zaklon negdje uz obalu gdje će se utaboriti, budu li imali sreću. Cijelo je prijepodne Tom jahao na začelju stada, a oko podneva promijenio je konja i odjahao u izvidnicu.

Bilo mu je hladno, pa je navukao zobun preko vunene košulje. Pošao je prema istoku, oprezno jašući. Dva puta je naišao na tragove ponija, ali svi bijahu stari nekoliko dana. Držao se padina, a na uzvisine i hridi uspinjao se samo kad je želio proviriti preko vrha. Ali pazio je da se previše ne pokazuje. Osjećao se vrlo neugodno, pa je izvukao pušku iz toka u sedlu i držao je spremnu u ruci.

Puhao je zubat vjetar. Podigao je ovratnik i nabio klobuk duboko na čelo. Promatrao je pažljivo okoliš i opazio da je blizu zavoja u podnožju visoka brijega. Morao se izložiti i prejahati preko brijega ili objahati cijeli brijeg podnožjem, da bi se vratio natrag k stadu.

Oprez mu je nalagao da pođe duljim putem. Okrenuo je konja da pođe uz podnožje brijega kad odmah uz zavoj spazi guduru, vrlo usku, kroz koju je mogao projahati i vratiti se prečacem.

Čim je ujahao među stijenje, zaključio da gudura vodi na drugu stranu bri-

jega. Projahao je stotinjak metara i izbio na čistinu.

Nije čuo pucanj, ali osjeti da je pogođen, kao da ga je netko mlatnuo batom po glavi. Znao je da je ranjen. Osjeti kako ga snage napuštaju i da pada sa sedla. Nagonski je stiskao pušku. Tutnuo je o zemlju. Nosnice mu se napuniše prašinom, a potom se sjećao još samo topota konja koji se dao u bjesomućan bijeg.

— o —

Hladnoća, studen ponovo ga osvijetliše. Otvorio je oči. Noć... hladna i mrkla. Puhao je jak vjetar. Spremala se kiša, oluja, u daljini se valjala duboka grmljavina.

Ležao je na zemlji. Pokušao se pomaknuti, ali presiječe ga oštra bol i on klonu.

Prve kapi kiše osvježiše mu lice. Zaklon! Mora brzo naći neki zaklon. Stisne zube, da što lakše podnese bol, i sjedne. Kad je treći put pokušao, uspije se osovititi na noge.

Odnijeli su mu pušku, i nož, i novac. Tad osjeti da ga noge zebu. Odnijeli su mu i čizme!

Sjedio se da mu je konj pobjegao. Počeo ga je zvati u nadi da nije daleko odmaknuo, ali nitko mu se ne odaziva; jedino je gusta kiša šumila pljuskom oko njega.

Stado mora da je već odmaknulo daleko... tamo, daleko ulijevo. Koračajući vrlo oprezno po mraku, sišao je skoro niz padinu brežuljka, prema sjeverozapadu. Spotaknuo se o kamen i pao. Pao je još tri puta prije nego je stigao u podnožje. Čarape su mu se poderale, tabani izranili. Pri svakom bljesku munje grozničavo se osvrtao ne bi li našao zaklon ali uzalud.

Napokon razabra crnu sjenu šumarka. Ušuljao se u nj vrlo oprezno, bojeći se da ne natrapa na Indijance koji su se mogli utaboriti pod drvećem. Bilo je mračno ko u rogu, pa se naslonio o drvo i slušao kako gusta kiša sipi po lišću drveća, a voda u obližnjem potočiću šumi nabujalim brzace.

Tražio je pogledom odsjaj vatre, bilo kakav znak života, ali sve je oba vijao gust mrak. Zaklopi oči, savladan umorom. Kad ih je ponovo otvorio,

njegove oči naviknute na tamu razabraše oboreno deblo i pod njim stelju od lišća. Zavukao se pod nj i zaspao.

— 0 —

Dvije tisuće milja i više oдавде, daleko na Istoku, jedna je djevojka u bijeloj opravi sa čipkastim ovratnikom pogledala preko stola oca i rekla:

— Oče, Tom nam se još nije javio. Zabrinuta sam.

Earnshow podigne pogled i tiho reče:

— Nadam se da mu se ništa nezgodno nije dogodilo. Pisao sam mu što se ovdje događa i da uspjeh cijelog pothvata ovisi o njemu.

— Oče, ja bih najradije pošla za njim na Zapad — rekla je na to ljupka djevojka u kojoj je kolala pustolovna krv predaka, prvih doseljenika u Ameriku.

— Ne možeš, dijete, on je u gonidbi, u divljini.

— Možda mu je potrebna pomoć.

— A kako bi mu ti mogla pomoći? Strpi se još malo. Javit će se.

— 0 —

Probudio se od hladnoće i studene drhtavice. Bio je mokar k'o miš i gladan k'o vuk. Izgubio je mnogo krvi i osjećao se slab. Bio je bos i stopala mu bijahu izranjena.

Izvukao se iz zaklona i uspravio. Koljena su mu poklećavala. Zora je upravo zasuvala nebo kad je našao neku ravnu granu i podštapajući se o nju pošao iz šumarka. Stado više nije mogao stignuti. Nagađao je da se nalazi nekih petnaestak milja od Trinidada.

Oblaci su se nisko spustili i sve zavili u maglu i sivilo. Kad bi makar mogao vidjeti Fisher's Peak ili Spanish Peaks, nekako bi se snašao, ali na njih su sjeli gusti oblaci. Stoga se pokušao snaći prema tijeku brzaca što su uvirali u rijeku Picketwire; svi su tekli prema sjeveru, pa će biti dovoljno da od prvog pritoka udari pod pravim kutom na zapad, pa će kad-tad stići u Trinidad.

Pomoći se nije nadao niotkud. Nitko ga neće tražiti. Williams nije imao što izgubiti, a može dobiti sve ne pojavi li se Chantry više nikad uz stado.

Uskoro se našao na otvorenoj preriji, mokar i promrznut. Tješio se kako nijedan Indijanac neće biti lud da izjaše po toj kišurini.

Stigao je do obale nekog potoka. Studeni vjetar zapara ga po licu. Šepesao je prema zapadu, podupirući se o štap. Našao je ponovo na jedan potocić. Sišao je u nj kroz grmlje, skupio dlanove i napio se vode. Pregazio ga je i uspeo se na suprotnu obalu. Tu je našao ostatke logorske vatre. Pretražio je okoliš, ne bi li našao nešto za jelo, no našao je jedino stelju od lišća u zaklonu na koju se izvalio i odmah zaspao.

Probudili su ga nepoznati glasovi. Nije se usudio otvoriti oči jer je razumio da govore o njemu.

— Ostavi ga, Saro. I tako će umrijeti. Zar ne vidiš? — rekao je muški glas.

— A što ako preživi? — upita ženski glas.

— Ne može taj preživjeti. Gotov je.

— Moram biti sigurna, Paul. Nisam zabađava došla ovamo. On mora umrijeti! Želim da French dobije to stado; onda ostaje samo jedan čovjek.

— Čemu sve to? Zar za dvije tisuće goveda, Saro?

— Stado vrijedi deset tisuća dolara!

— Ali valja isplatiti i goniče.

— Govoriš kao da ti je vrana popila mozak. Daj mi taj revolver!

— Moj revolver? Šta ti je?

— Ustrijelit ću ga i namjestiti mu revolver u ruku. Kad ga nađu, svi će pomisliti da se sam ustrijelio iz očaja.

Tom se bojao pomaknuti da ne vide da je još živ.

— Potpalimo vatru i skuhajmo kavu! Hladno mi je, Saro. Poslije ćemo odlučiti što ćemo s njim.

Otišli su pod stablo i zapalili vatru. Postavili su lonac na vatru i čekali da voda zakuha.

Chantry podigne glavu. Strah ga je posve razbistrio. Ogledao se oprezno. Dvadesetak metara od mjesta na kojem je ležao ugleda njihove konje. Polagano se podigne na laktove i počne puzati.

Čuo je glasove iza sebe i udisao miris kave. Dopузao je do konja i ustao,

pa se uvukao u grmlje. Odvezao je jednog konja i, držeći uzde, uhvatio se za jabučicu sedla.

Konj ustuknu od njegova mirisa, a on kliznu mimo sedla. Začu vik, pa pograbi ponovo jabučicu i uhvati je. Konj se propne i pojuri u galopu, a Tom se uspane uz stremen. Pao je u sedlo, a konj bjesomučno pojuri. Netko je za njim pripucao.

X

Zajahao je vrlo konja, koji je jurio ko strijela. Bio je uplašen i od prva skoka nije se dao zaustaviti. Trčao je između drveća kao preplašen zec, pa niz padinu, te izbio na drugu obalu prije nego što je Chantry stigao pošteno sjesti u sedlo. Osvrnuo se brzo, pa konja usmjerio prema zapadu, kamo se bio i sam uputio. U mraku nije mogao razabrati put, ali jahao je prema Trinidadu. Znao je da ga više ništa ne može skinuti s tog konja dok tamo ne stigne.

Mjesto Trinidad bijaše u to vrijeme još selendra: nekoliko brvnara, rastrkane kuće i staje, stogovi sijena, krčma ili dvije, jednokatnica s natpisom HOTEL i restoran. Ulica bijaše pusta, kuće u mraku. Zaustavio se, sjahao, odalamio dlanom posuđena konja po sapima i uspeo se uz drvene stubu u hotel.

U predvorju hotela sjedila su tri muškarca. Jedan, u košulji i s crnim navlakama na rukavima do lakta, sjedio je sam za stolom i miješao karte pa ih slagao, drugi je stajao iza tezge recepcije, a treći je sjedio u jednom kutu predvorja, zaklonjen novinama, i čitao ih.

Svi su podigli glave i zagledali se u Chantryja kad je ušao. Bio je mokar do kože. Voda se cijedila s njega, a bosa noga ostavljale su blatan trag na podu dok je koračao prema recepciji. Kosa mu je visjela slijepljena preko čela, obrazi mu bijahu upali, a rana na glavi ponovo se otvorila i krvarila.

— Molim vas sobu i večeru — rekao je promuklim glasom.

— Gospodine — prosvjedovao je recepcionar — kako se usuđujete ovakav ući u hotel? Imate li novca da platite?

— Ja sam vlasnik stada koje goni French Williams. Napali su me iz busije i ostavili ležati u guduri jer su mislili da sam mrtav. Imam novac i sve ću platiti. Nemojte sada, molim vas, sa mnoom raspravljati.

— Slušajte, ja... — počeo recepcionar.

Chantryja je još jedino gnjev držao na nogama da se ne sruši na pod od iznemoglosti. Posegnuo je rukama preko tezge i šćepao recepcionara za košulju pod vratom, pa privukao k sebi.

— Dajte mi sobu... i prestanite blebetati!

— Daj mu sobu! Ja jamčim za nj — reče poznati glas.

Chantry pusti recepcionara i okrene se. Prilazio im je Sparrow, slažući novine.

— Kako želite, gospodine Sparrowe — pomirljivo će recepcionar.

Sparrow uhvati Chantryja za ruku i pruži mu ključ od sobe, koji je uzeo od recepcionara.

— Dođite, mladiću, moram s vama razgovarati.

Čim su ušli u hodnik u prizemlju, Sparrow se okrene i dovikne čovjeku koji je slagao karte.

— Mobile, učini mi uslugu i potraži Sama Bakera. Potreban mi je.

Sparrow doprati Toma do sobe u dnu hodnika. Ušli su, a čim su vrata bila zatvorena Sparrow reče:

— Odmah se svucite. Morate se dobro protrljati ručnikom i popiti neko ljuto piće... Pričekajte, donijet ću vam.

Čim je Sparrow izišao, Tom se svuče i dobro istrlja ručnikom.

Sparrow se vratio s bocom viskija.

— Popijte ovaj gutljaj i odmah ćete se bolje osjećati. Razgovarati možemo i sutra.

Chantry potegne dug gutljaj, pa još jedan i osjeti kako ga prožima toplina.

— Možemo i sada. Sutra može biti prekasno. Netko me je pokušao ucmetati. — Tom ispriповijedi sve o susretu sa Sarom i Paulom.

— Ja ih ne poznajem, a vi? — upita ga Sparrow.

— Ne, ali oni znaju mene. Nisu se doimali kao ljudi sa Zapada, možda su negdje s granice.

Sparrow izvadi iz džepa kratkocijevnog revolvera kalibra 44.

— Nadam se da više nemate predrasuda protiv upotrebe ovih stvarčica. Oni će slijediti trag konja i pronaći vas.

— Upravo sam putem ovamo izgubio sve predrasude. Dajte mi taj revolver!

U to netko zakuca i na pragu se pojavljuje Mobile, s još jednim muškarcem.

— Uđite — pozva ih Sparrow. — Bakeru, ovaj je mladić moj prijatelj. Još ga noćas opskrbite odjećom, opremom i oružjem, molim vas.

— Sve za vas, gospodine Sparrowe. Ipak mi se čini da bi mu bolje došla vruća i krepka juha.

— Sad ću je donijeti, samo da voda zakipi — dometne Mobile i nasmiješi se Chantryju, koji je stajao nasred sobe umotan u deku.

— Sparrowe, zašto mi pomažete? — upita Tom pošto su Mobile i Baker izašli.

— Cijenim vašu hrabrost. Sreo sam Kocha u Las Vegasu. Taj vas čovjek mrzi iz sveg srca; ali ima i zašto. A pronio se glas i o vašoj nagodbi s Frenchom Williamsom. Eto, stekli ste mnogo prijatelja.

— Odakle sve to znate?

— Svi to znaju. Zato sam predmnijevao da će vam dobro doći oprema i oružje, a ja ću vam pribaviti i konja, najboljeg što mogu.

— Mislite li da je to Williamsovo maslo?

— Ne bih rekao. On je kadar ustrijeliti čovjeka u dvoboju revolverima, podmetnuti vam opasnog i divljeg konja, a da ne trepne okom, ali dvojim da vas bi dao ustrijeliti iz zasjele. Naravno, to je samo moje mišljenje.

Kad je Sparrow otišao, Mobile mu je donio zdjelicu vruće juhe.

— Umorni ste. Ispavajte se, a ja ću bdjeti. Opazim li što sumnjivo, probudit ću vas — reče Mobile.

— Hvala vam, ali vi me pravo i ne poznajete.

Mobile sliježe ramenima.

— Dovoljno je da ste prijatelj gospodina Sparrowa. Njemu dugujem sve u

životu. Doveo me ovamo iz Teksasa i sad tu dijelim karte pokerašima. Ne zarađujem više nego kauboj, ali spavam u krevetu i redovno jedem.

Pošto je pojeo juhu, Tom se oprezno ispruži na krevet i pokri. Onda upita:

— Mobile, poznajete li nekog Paula i djevojku Saru? Oni će slijediti moj trag, no ja predosjećam da je konj kojega sam imao oteo odavde, iz grada. Gotovo me je sam doveo u Trinidad... veliki ridan s tri bijele noge.

— Henry Hazelton ima takva konja. On je vlasnik konjušnice u blizini grada i trguje konjima i mazgama. — Mobile krene prema vratima. — Odmorite se, a ja ću se propitati.

Čim je Mobile izašao, Tom ustane i podboči stolicom kvaku na vratima. Čim je legao, zaspao kao zaklan.

— 0 —

Kiša je padala kao iz kabla i njezin je šum zatomio topot konjskih kopita i tihe korake čovjeka koji se ušuljao u hotel na stražnja vrata. Za to vrijeme jedna se djevojka uspinjala stubama u kuću nasuprot hotelu, na drugoj strani ulice.

Mobile Callahan, koji je sjedio za stolom uz prozor i slagao karte, opazio je djevojku dok je otključavala ulazna vrata. Po prirodi vrlo sumnjičav, odmah pomisli kako su jedan muškarac i jedna djevojka pokušali te noći umoriti Chantryja. Teško je bilo vjerovati da su te noći dvije djevojke izbile iz grada... Ali gdje li je momak?

U gradu je bio samo jedan hotel i tko bi tražio stranca, nesumnjivo bi došao prvo ovamo. Želi li ga ubiti, neće ući na glavni ulaz.

Mobile složi karte i ustane. Petrolejka u hodniku bila je ugašena, premda je još maločas gorjela. Nije namjeravao ući u tamu u potrazi za ubojicom.

Njegova je soba bila prva nadesno u hodniku koju je osvijetljavala svjetiljka iz predvorja hotela, a Chantryjeva pretposljednja na lijevoj strani.

— Idem spavati — rekao je glasno recepcionaru i zijevenu. — Loku noć!

Ušao je u svoju sobu i ostavio vrata odškrinuta. Stao je uz vrata, s revolverom u rukama, a onda oprezno otvorio vrata, izašao u hodnik i priljepio se uza zid. Isprva ništa nije vidio,

ali čim su mu se oči privikle na tamu, razabra sjeću pred vratima Chantryjeve sobe.

Čovjek pritisnu kvaku, ali vrata ostadoše zatvorena. Tada neznanač upre u njih ramenom. Kako vrata ni sada nisu popustila, čovjek odstupi i opali u vrata.

Pucanj prasnu ko grom. Mobile osta skamenjen, zapanjen odvažnošću ubojice. Sve je očekivao samo to ne.

Prasnu još dva hica, no Mobile se već pribrao i iskočio nasred hodnika. Zapuca. Ubojica se hitro okrene, opali u nj i dade se u lud bijeg. Istrčao je na ulicu kroz stražnja vrata.

Ljudi su počeli izvirivati iz soba. Neki se skupiše pred vratima Chantryjeve sobe. Dotrčao je recepcionar, a za njim Sparrow, u gaćama i revolverom u ruci. Počeo je udarati šakom po vratima i zvati:

— Chantry, jeste li živi?

Tri rupe u drvenom zidu dokazivale su da je revolver bio uperen pod takvim kutom da ubije čovjeka na krevetu u sobi.

— Živ sam i zdrav. Ležao sam na leđima. Da sam kojim slučajem ležao na boku, ustrijelio bi me — reče mu Chantry čim je otvorio vrata.

Kad su se znatiželjnici razišli, Mobile im ispriča kako je djevojka iz kuće nasuprot hotelu pobudila u njemu sumnju.

— Tamo stanuje odvjetnik Webb Taylor, ali koliko znam on je na putu — reče Sparrow.

Pošto su Callahan i Sparrow otišli na spavanje, Chantry se ponovo izvali na krevet, metne ruke pod glavu i pokuša srediti misli.

Vani, u šumi, djevojka je rekla: »Želim da French dobije to stado, onda ostaje samo jedan čovjek.«

Jedan čovjek? Za što? Zašto želi da Williams dobije stado? Tražio je odgovor, ali zaspao prije nego ga je našao.

— 0 —

U kući odvjetnika Taylora Sara je s gnušanjem gledala Paula.

— Budalo blesava! Sad svi znaju da ga netko namjerava ubiti.

— Mislit će da je French ili onaj Koch.

— Vidjeli su te! Moraš odmah iz grada. Pođi za stadom. I Chantry će to uraditi. Dočekaš ga negdje iz zasjede i ubij. Ali molim te, nemoj opet sve zabrljati. Deset tisuća dolara nije sve blago ovoga svijeta, ali to je jedino što možemo ugrabiti.

— Znam dobro mjesto za zasjedu. Tamo ću ga dočekati — reče Paul i doda: — A ti?

— Za mene još ne znaju. Ja sam došla odvjetniku Tayloru po pravni savjet. Ti pođi naprijed i pazi da te tko ne vidi.

Paul naglo otvori vrata i potrča niza stube, pa u staju po konja. Iza susjedne kuće u dvorištu bila je hrpa sanduka i bačava. Pod njih se sakrio Mobile Callahan i promatrao Paulov odlazak. Paul je bio visok momak, naoružan s dva revolvera, a u toku o sedlu imao je pušku.

Pošto je Paul odjahao, Mobile uze promatrati prozore kuće odvjetnika Taylora. U jednoj sobi na katu gorjela je svjetiljka i neka se sjena motala između svjetiljke i prozora.

Poslije nekoliko minuta vratio se u hotel. Sparrow ga je čekao u predvorju.

Pošto je ispričao što je vidio, Sparrow izvadi kutiju s cigarama, ponudi Mobilea i zapali. Onda polako reče:

— Čuo sam od mnogih da si dobar revolveraš.

— S time se baš ne ponosim.

— Razumijem. Ali meni je potreban čovjek koji uz to zna i misliti svojom glavom. Želio bih da odjašeš za stadom i bdiješ da Chantry ostane živ.

— Za nj već radi Bone McCarthy.

— Tko ti to reče?

— Razgovarao sam s njim.

— Svejedno, želim da pomogneš Chantryju. Platit ću ti dvije stotine i pedeset dolara ako ostaneš uza nj dok utovari blago na željeznicu.

Mobile je poznavao Sparrowa već punih osam godina i znao je da taj čovjek zna što radi.

— Zašto vam je toliko stalo do nje-ga?

— Imam razloga. Učini mi to, Mobile. Ne bih želio da nastradaš, ali pripazi na nj i pomози mu. Čini mi se da je Tom Chantry upao u grdnu nevolju

iz koje se ne može sam izvući. Valjan je to čovjek, kao što je bio i njegov otac, i zato mu želim pomoći koliko mogu.

Pošto je Sparrow otišao, Mobile je sjedio u predvorju i pušio. Onda ustane i sjedne za stol, pa počne miješati karte. Uvijek je bistrije razmišljao dok je miješao i dijelio karte. Kad ih je razdijelio, okrene ih da vidi što je dobio.

Asovi i osmice... crni asovi i crne osmice.

Ruka smrti!

Na nekoga vreba smrt! Na njega?
Na Chantryja?

Na koga?

XI

Tom se probudio, ali ostade još neko vrijeme ležati. Proživljavao je u sjećanju pucanj, topot konja u bijegu, kišu i potom susret s ono dvoje napoznatih koji su ga željeli ubiti. Zašto, to nije znao.

Svrnu pogled prema vratima. Stolica je još bila pod kvakom.

Zabaci pokrivač i ustane, ali čim je stupio nogama na pod, oznoji se od bolova. Pokleknuo je, dopuzao do vrata i odmaknuo stolicu.

Kad je otvorio vrata, nađe pred pragom nekoliko omota u smeđem papiru. Unio ih je u sobu i stavio na krevet. U njima je našao novu odjeću i obuću, crn šešir, opasač s revolverom 44 marke Smith & Wesson, i nekoliko kutija s mecima.

Odjednuo se, a kad je htio izići, netko pokuca na vrata. Ušao je recepcionar. Donio mu je vinčesterku i rekao:

— Gospodin Sparrow upravo doručkuje i moli vas da mu se pridružite.

Uzevši pušku Chantry pođe na hodnik, pa u blagovaonicu. Čim je sjeo kraj Sparrowa, reče:

— Hvala vam. Hvala za sve što ste za mene uradili, premda ne znam zašto.

— Sjednite i jedite dok imate što. Znete li da imate dva, tri dana jahanja do stada?

— Jedan dan na dobru konju.

— Ja ću vam ga nabaviti. Ali, ne zaboravite da imate mnogo neprijatelja. Vidim da nosite revolver.

Tom sliježe ramenima.

— Premda mi razum govori da ne bih smio, nagon održanja nalaže mi da ga pripašem. — Zagledao se u Sparrowa. — Što vi, zapravo, ovdje radite? Oprostite, ali nikad nisam pomislio da bih vas mogao susresti na sjeveru.

— Pa, recimo da me dovela znatiželja. Čuo sam nešto o vašem susretu s braćom Talrem, pa sam htio vidjeti kako ćete se snaći poslije našeg razgovora u Las Vegasu.

— Eto, nije im uspjelo da me smaknu.

— O ne, varate se! Naime, vi ste u opasne situacije dosad upadali kao promatrač; još se s njima nikad niste susreli oči u oči. Lako je utvrditi da ne vjerujete u upotrebu revolvera kad ste se uvijek s revolverom suočili ne-naoružani. Morate razumjeti jedno, gospodine Chantry. Vi možete propovijedati zakone protiv upotrebe oružja, ali njih će se pridržavati samo oni koji se boje. I zato zlikovci mogu krijumčariti, krasti, haračiti... Time što odbijate da nosite revolver, dopuštate zločincima da rade nekažnjeno.

— A zakon?

— Zakon vas ne može čuvati noću, u vašem krevetu. Još nešto. Ne želite li izgubiti svoja goveda, morate ih preteći. Vjerujte mi, Williams neće gubiti vrijeme i tjerat će stado ko sumanut.

— Ali neće daleko stići.

— Što hoćete time reći? — Sparrow ga strogo pogleda.

— Željeznica stiže sve dalje na zapad, i to brzo.

— Sigurni ste?

— O da!

Jeli su neko vrijeme u tišini, a kad je Chantry popio kavu, i ustao sa stola, Sparrow mu reče:

— Gospodine Chantry, nemam ništa protiv vašeg uvjerenja da revolver nije potreban. Mnogo se ljudi našlo u situacijama iz kojih se nisu mogli izvući bez krvi, premda nisu željeli ikome nanijeti zlo. Stoga budite pametni i obuzdavajuće svoju ruku; nemojte se zaboraviti i prenaglići.

— Što vam dugujem za opremu i odjeću... za sve?

— Ništa, izgubite li trku ili poginete. Pobjedite li, podastrijet ću vam račun. A sada pohitajte na konja.

Kad je izišao i uzjahao dobra ridana, ugleda Mobilea. Opazio je da je naoružan.

— Propitao sam se po gradu — reče kartaš. — Paul, ili kako se već zove, otišao je iz grada. Djevojka je još ovdje. Ali čuvajte se. Ako su pokušali dva puta, pokušat će ponovo.

Tom udari na stazu što je vodila u Santa Fe. Put ga je vodio prema sjeverozapadu, ali Williams je dobro poznao taj kraj i mogao je poći prečacem, kako bi što prije stigao u Dodge.

Neprekidno je pažljivo promatrao stazu ne bi li ugledao neke tragove, ali kiša ih je sve isprala. Sjetio se upozorenja koje mu je otac nastojao utviti u glavu o Indijancima i njihovu načinu borbe i traganja.

»Nadeš li se u opasnu kraju — savjetovao ga je — pazi da te ne zaskoče. Zameti trag i mijenjaj često smjer; neka se oni čuvaju tebe više nego ti njih. I dobro prouči svaki trag. Promatraj pomno ptice i životinje, one će ti najviše olakšati posao. Ponajvećma, pak, pouzdaj se u svog konja. Skriva li se itko u tvojoj blizini, on će to osjetiti.«

Njegov otac nije nikada ostavljao dojam stroga učitelja, ali svaka mu je riječ bila na mjestu. »Želiš li živjeti u miru«, običavao je govoriti, »pazi da te ljudi cijene. Bit će ti lakše«.

Jahao je uz najveću opreznost, čuvajući se svake sjene, svakog šuma. Klo- nuo se mjesta gdje ga je mogla dočekati zasjeda i nekoliko je puta mijenjao smjer.

Tako je i naišao na tragove nepotkovanih ponija; najmanje šest, a možda i više. Znao je da se ne može suprotstaviti šestorici ratnika iz plemena Kiowa ili Komanča, pa je skrenuo što dalje od tragova. Međutim, pola milje dalje ponovo je naišao na iste tragove i mjesto gdje su postajali nekoliko minuta, u zaklonu gusta grmlja, vrba i mladih topola. Čini se, da su svi promatrali nešto preko grmlja.

Što?! Njega zacijelo ne, jer je dojahao iz drugog smjera.

Zaustavio je konja na istom mjestu gdje bijahu oni, ali nije mogao vidjeti ništa osim puste padine.

Naišao je na prolaz kroz grmlje, provukao se kroza nj i pažljivo promotri padinu. I tu opazi tragove usamljenog jahača koji mora da se spuštao niz padinu i ne znajući da ga Indijanci promatraju.

Krenuvši za tragom, primijeti da je jahač češće zastajkivao; kao da je nekog slijedio, ili promatrao krajinu. Odjednom Tom shvati da je jahač njega pratio i nadgledavao. I tu ga dočekaše Indijanci.

Tko je bio taj čovjek? Paul, iz Trinidad? Tko bio da bio, sad je bio u gadnoj kaši. Tom odluču da ga ostavi neka se iz nje sam izvuče kako najbolje zna i može.

Držeći se čistina i izbjegavajući mjesta pogodna za zasjedu, jahao je brzo i povremeno mijenjao smjer kako bi zameo trag, nastojeći da što prije stigne stado.

Kad je našao tragove stada bili su stari dan-dva, možda i više. Očito je French htio odmaknuti što dalje, kako ga Chantry ne bi mogao stići.

Tom je zapazio da su Indijanci uznemireni; često je nalazio na tragove nepotkovanih ponija, koji su svi vodili za stadom.

Zar slijede stado? Možda su na ratnom pohodu i žele zaustaviti gradnju pruge? Ili žele skalpove lovaca na bizonu u krajini Panhandle?

Usporio je korak konja. Naiđu li na nj, ubit će ga kao iz šale.

U predvečerje naiđe na svježije tragove stada, koji su vodili prema istoku; možda samo prema nekom napajalištu?

Objahao je neko oniže brdo tražeći tragove. Kad ih je izgubio, uspne se do vrha brda. Kamenito stijenje bijaše obraslo grmljem i pokojim zakržljanim stablom. Sakrio se iza njih i pažljivo promotrio krajinu u sutonu.

Prema zapadu ništa osim brežuljkasta zagorja s planinama u daljini. Sve oko njega bijaše mirno i pusto, osim što se daleko na sjeverozapadu nazirao sićušan, iskričav odbljesak.

Logorska vatra goniča stada?

Upravo je htio odjahati niz brdo kad iz daljine začu pucnjavu. Već je zanoćilo i ništa nije mogao razabrati, pa odlučio da se spusti niz obronak.

Iznenada začu topot, a već poslije nekoliko trenutaka ugleda usamljena jahača kako galopira, sagnut u sedlu. Projahao je mimo Toma u smjeru stada, a odmah za njim dojuri četica Indijanaca.

Šestorica? U kasnu sutonu nije ih mogao točno prebrojati. Pričekao je dok su izmakli iz vida, osluškivao, a potom potjerao konja prema sjeveru.

Dok je jahao, odlučio što učiniti: ne smije on stići stado, nego stado njega. Odjahat će naprijed, prateći stado, pratiti se u tami, a kad dođu do njega, pojaviti će se i pridružiti im se... obdan kad ga svi mogu vidjeti.

Sjever je omeđivala duga i meka crta tame. Suma? Rijeka? Znao je da rijeka Purgatoire zavija negdje ispred njega i to bi mogla biti stabla uz obalu.

Gdje se nalazi? Prečesto je zametao trag kako bi izbjegao zasjede, pa je u tami izgubio osjećaj gdje se nalazi; vjerojatno je šesnaest ili sedamnaest milja od Trinidada.

Napredovao je prema sjeveru, u sve gušćoj tami i sve nemirniji što se više približavao rijeci. Zaustavio se nekoliko puta i osluškivao glasove noći, ali čuo je samo daleki huk vjetra.

Prve zvijezde zasjaše na nebu. Jahao je niz neki obronak, a pred njim se ispružila crna tama šume. Kad se spustio do rijeke, osjetio hladnoću što se izdizala iz vode. Usmjeravao je konja kroz tamu, a živci mu bijahu napeti; očekivao je paljbu svaki čas.

Izvukao je revolver dok se provlačio ispod drveća. Pustio je konja da kaska pod njim i sam iznalazi put.

Bio je, očito, na nekakvoj stazi, jer je konj kasao lako podosta brzim korakom. Odjednom voda zasja pred njim srebrnastim odbljescima.

Konj zastade, podigne glavu kao da će zanjštati, ali ga Tom hitno primiri.

— Šuti, starino! Polako!

Prema je konj zabacio glavu uznemiren, nije ispuštao glasa.

Tad osjeti miris dima...

Logorska vatra! Netko je u blizini zapalio vatru.

Chantry s revolverom u ruci potjera konja polako prema sivoj vodi... prema logorskoj vatri koju nije vidio već samo njušio.

XII

Noć živi svojim životom. Tama oko vas ne spava; ona bdije, budna je i na oprezu.

I stabla bdiju, i grmlje, i ptice, i sitna divljač. Svi osluškuju, neodlučni i sumnjičavi. Osjećaj opasnosti dio je njihova života, poput disanja, poput krvi u njihovim žilama i svako biće što živi u divljini razvije taj osjećaj da bi preživjelo. Tko živi u divljini, razabire zvukove i šumove što ih ne čuje slučajni putnik, nanjuši mirise koji ne draže nosnice gradskog čovjeka.

Tom je djetinjstvo proveo na Zapadu, a na Istoku je često odlazio u prirodu, ali sada prvi put u životu nije bio sam u noći, nego je zapravo postao dio te noći i sastavni dio te divljine.

Još prije nekoliko dana projahao bi mimo mnogih stvari i pojava da ih ne bi ni zapazio, ali sad ih je čuo i vidio. Sluh mu se istančao i uho razabiralo razliku između šuma vjetra i lepeta krila ptice ili skoka neke životinje, a oko izoštrilo, pa je znao kad neka ptica uzlijeće mirno ili poprhava preplašena. Prema promjenama mirisa i vonja u zraku znao je da li se nalazi u blizini vode stajačice ili tekućice, ili se izgubio u suhu, kamenitu ili prašnjavu kraju.

Projahao je još nekoliko koraka, a potom zastao, čekajući i osluškujući.

Tada u dašku vjetra namirisao svjež zakuhanu kavu. Nije čuo ni najmanjeg šuma, pa je predmnijevao da se čovjek koji je zapalio tu vatru kreće mirno i tiho, pazeći da ga tko ne iznedadi.

Svjež, vlažan zrak što ga zapuhnuo zdesna opomenuo ga je da se nalazi uz

neki potok ili rijeku. Pojahao je naprijed, držeći se zaklona iza stabla s revolverom u ruci.

Bljesak vatre zasja mu u oku. Stao je i čekao. Napokon ga zovnu poznat glas:

— Dobro došao k mojoj vatri. Ja sam Poglavica Sunce.

Indijanac se izvuče iz tame, a Tom sjaše, pruži ruku i rukova se s Pawneejem, srétañ što ga ponovo vidi živa i zdrava.

— Kava je gotova — kratko će Indijanac.

Rasedlao je Tomova konja i odveo ga u malen zaklonjen proplanak tik uz vatru.

— Kako si znao da ću naići? — upita Chantry, srkajući vruću kavu.

Pawnee sliježe ramenima.

— Znao sam da ćeš stići ovim putem. Na cesti sretoh čovjeka po imenu Moby... poznajem ga iz Trinidada.

— Moby? Mobile? Što će taj kartaš u ovoj pustinji?!

— Rekao mi je da ćeš naići...

Toma su tog trena morale druge brige, pa začas zaboravi Callahana i njegova putovanja po preriji.

— Što si doznao o željeznici?

— Tri dana za stado, ako sve ide kako valja.

— Gdje je sada stado?

— Uz izvor potoka što ga zovu Cad-doa. Vrlo blizu. Pokazat ću ti — odgovori Pawnee i pokaže rukom prema sjeveru.

Indijanac je izabrao izvrsno mjesto za noćenje i logorsku vatru, točno podno stijenja uz obalu potoka na maloj uzvisini.

Pošto je Pawnee popušio cigaru, zavukao se među gunjeve. Prije nego što je zaspao reče:

— Kiowe su kod Big Timbersa. Čejeni i Apaši su se povukli... odjahali su.

Kiowe kod Big Timbersa?! Pa, Big Timbers je na putu između stada i željeznice! Ako su se Čejeni i Apaši povukli s tako dobra položaja, morali su za to imati valjan razlog. Zar su Kiowe spremale pokolj u kojem druga dva plemena nisu željela sudjelovati?

Big Timbers... Zašto mu je to ime tako poznato? Da li mu je otac o njem pričao? Možda ga je čuo u ne-

kom nevezanom razgovoru u nekoj krčmi? Big Timbers... gdje li je čuo to ime?

Za vrijeme doručka koji su zalijevali vrućom kavom, Chantry jespokusao doznati što više od Big Timbersu i pomno slušao svaku riječ Poglavice Sunce.

— Visoka stabla, topole. Dugo četrnaest milja, ali i posječeno za balvane i ogrijev. Okolo nema mnogo grmlja, samo trava. Izvori i brzaci... Mjesto koje Indijanci jako vole. Krasno mjesto za taborovanje.

Doista se moralo biti, ali ratoborno pleme Kiowa, koje se tuda motalo, uništilo mu je svaki čar.

Čim su doručkovali, krenuše. Pošto su pod jutarnjim suncem projahali neku milju, Poglavica Sunce pokaže rukom preko žutosmeđih obronaka, na crne točkice što su kružile po plavičastom nebu.

— Lešinari. Netko je umro.

— Ili umire. Pogledajmo!

Nastavili su kasom. Kopita njihovih konja gazila su suhu travu. Kad su izbili na uzvisinu iznad plijena lešinara, ugledaše čovjeka.

Polagano su odjahali niz strminu i zaustavili se uza nj. Na trbuhu je ležao čovjek sav krvav.

Tom doda uzde svog konja Poglavici Sunce da bi ih pridrži, pa sjaše. Kad je okrenuo čovjeka na leđa, zastade mu dah.

Paul! I još živi! Tijelo mu se grčilo od bolova, a očni kapci zatrepštaše. Naposljetku otvori oči.

— Nisam ih vidio ni čuo — reče razgovjetno. — Zaskočili su me sinoć u sumraku, dok sam vas tražio.

— Odvest ćemo vas do stada i tamo previti rane — reče Chantry.

Paulove se oči zastakliše, pogled ukoči.

— Nisam je smio poslušati. Nisam smio doći ovamo. Nikad nisam bio lak na novac. Ona ga je željela. Željela je novac, ili krv. Tko zna... što je ona željela?

Chantry kleknu uza nj i podvuče mu ruku pod ramena, pa mu podigne glavu.

— Ne...

Zastao je, uplašen, ali što je god Paul još želio reći nije više mogao. Ostalo je neizrečeno. Izvnuo se na bok.

— Ne! — izusti ponovo, pa izdahnu.

Chantry je pogledao još jednom mrtvog Paula i vratio se do konja.

— Da imam lopatu... — zausti.

— Nemamo više vremena! — prekine ga Poglavica Sunce. — Na konja, brzo!

Pokazao je rukom prema brežuljcima. Dva brežuljka dalje od njih načičkali su se Indijanci koji su se spuštali prema njima.

Chantry okrenu konja. Jahali su usporeno, mirnim kasom; nisu se dali u bijeg.

Indijanci su im se sve više približavali, jašući sve brže i brže. Chantry izvuče pušku, koja zasja na suncu kao opomena Indijancima.

— Ne pucaj! — reče Poglavica Sunce, ali i on izvuče pušku iz toka.

Indijanci stigoše do mrtvog Paula i zastadoše, gledajući za njima.

— 0 —

Vatru su ugledali prije nego su stigli stado. Goveda bijahu skupljena za noćenje i goniči su nagnuli ka kolima na večeru, osim onih koji bijahu određeni za noćnu stražu. Jedan je, štoviše stražario na visoku brežuljku.

Stado su zaustavili usred otvorene prerije, a konje sklonili u remudu u obližnjem šumarku i gustišu.

Helvie je prvi ugledao Chantryja. Pogledao ga je, pa Poglavicu Sunce, pa potom opet Chantry.

— Mislili smo da vas više nikada nećemo vidjeti — reče suho umjesto pozdrava. — Što vam se dogodilo?

— Napali su me iz zasjede.

— Nije on. Cijelo to vrijeme nije se udaljio od stada — odvrati brzo Helvie.

— Nisam to ni rekao. To njemu ne bi ni priličilo.

— Pametniji ste nego što sam mislio.

Williams je stajao uz vatru, promatrajući ih kako dolaze.

— Zdravo! — pozdravi ih. — Poslužite se jelom. Noćas krećemo dalje.

— Kamo?

— Prema jugozapadu. Na sjeveru harače Kiowa.

— Čuo sam. Zar su vas presreli? — upita Chantry dok je točio kavu.

Williams naglo okrene glavu prema njemu.

— Ne, ali to je najpametnije što možemo učiniti.

Chantry je polagano srkao kavu, razmišljajući, a potom reče:

— Oni znaju za nas i gdje se točno nalazimo, pa ih ne možemo ni prevariti, ni pobjeći im. Mogu nas napasti kad god to zažele, a uz to, koliko ja znam, četa Indijanaca hara i južnije odavde.

— Što zapravo hoćete? — upita ljutito French.

— Ići ćemo prema sjeveru, tik uz Big Timbers. Zašto bi mislili da ih se bojimo?

— Dobro — odvrati ravnodušno Williams. — Možda se i provučemo. Dođu li na pregovore, vi ćete s njima pregovarati.

— Zašto ne?

— Eh, baš bih volio vidjeti kako go-spodičić s Istoka pregovara s Indijancima. — Pogledavši Poglavicu Sunce, upita: — Gdje ste ovog našli?

— On radi za mene. Nekad je bio tragač i izviđač za majora Northa — odvrati Tom.

— Poznajem ga dobro. Vrstan je tragač.

Jedna pomisao zaokupi Chantryja, pa on upita:

— French, zašto bi itko želio vas ubiti?

— Mene?! Barem pedesetak ljudi, zbog pedesetak razloga.

— Neki su me ljudi, koje ne poznajem, pokušali ubiti. Ja nemam neprijatelja i ne znam što bi itko dobio mojom smrću.

— Kakve to ima veze sa mnom?

— Ima, ima. Spomenuli su vaše ime. Rekli su da ostaje još samo jedan nakon što mene ubiju. A tko bi to mogao biti? Ne vidim razloga zašto bi netko želio...

— A stado? — prekine ga Williams.

Chantry sliježe ramenima.

— Što još?

— A vaš otac? Netko ga je ubio, zar ne? Možda misle da ste se došli osvetiti, pa vas se žele riješiti.

— Ne vjerujem. Bilo je to davno.

Obojica su neko vrijeme šutjela. Tom je zamišljeno slušao žamor glasa-va goniča oko vatre, a onda opet progovori.

— Djevojka se svakako željela dočepati novca... tako je bar Paul tvrdio prije nego je izdahnuo.

— Paul?

— Da, Paul. Tako ga je nazivala djevojka.

Chantry ispriča sve što mu se tih dana dogodilo: o zasjedi, o bijegu u kišnoj noći, o pokušaju Paula i djevojke da ga umore u Trinidadu i o Sparrowu.

— Što se taj u to petlja? — upita French.

— Rekao je da ga zanima kako će se iz sveg toga iskobeljati bez revolvera.

— O ne, to nema veze! Predobro poznajem Sparrowa, taj badava ne rasipa ni novac ni vrijeme. Stoga me sve to i zapanjuje. Jeste li, možda, u rodu?

— Ne, nisam.

— Onda nešto smjera. A možda se on želi dočepati stada.

Chantry ustane i izlije talog kave na vatru.

— Kome će stado pripasti ovisi samo o vama i meni — reče suho.

Dok je prilazio kolima po gunjeve, pogledavao je goniče. Svi su uglavnom šutjeli i srkali kavu, umorni, iscrpljeni, neobrijani. Dobra je to bila družina. Čak i oni opaki bijahu vrsni kauboji žuljevitih ruku koji su savjesno i zdušno obavljali posao.

— Znaite, French — rekao je kad se vratio k vatri — ma kako završila ova gonidba, ja sam mnogo naučio i nije mi žal što sam s vama nešto takvo doživio.

French podigne glavu i nasmiješi mu se.

— Možda ćemo još koji put poći zajedno u gonidbu. Prošli ste dug i tegoban put od one večeri u Cimarronu kad smo se upoznali.

O da, prošao je naporan i težak put. Ali koliko ga još očekuje trnovitih muka do kraja puta? Možda će sve biti gotovo kad upadnu u pravu zasjedu Kiowa, a možda će krvav danak platiti kad stignu do utovarne željezničke stanice. Tko bi to znao?!

Vrijeme je odmicalo brzo, gonidba se primicala kraju, dani bijahu odbrojani... još koja milja i sve će znati.

Zar baš sve?

Da, ostane li živ.

XIII

Dan je osvanuo hladan i siv. Chantry se izmotao iz gunjeva, odjenuo i obuo, pa opasao revolver.

Helvie i McKay stajali su uz kola s tanjurima u ruci i razgovarali s kuharom. Helvie začuđeno pogleda u Toma kad vidje da je naoružan, ali ne izusti ni riječi.

Pride Rugger i posprdno se naceri:

— Kad ga jednom opašete, morat ćete ga kad-tad i potegnuti.

— I hoću, budem li morao — odvрати Chantry i doda: — Kad završi gonidba, Ruggeru, možemo se kladiti da će vas pobjediti u strijeljanju, budete li pri novcu.

Gonić se zabulji u nj.

— A! Umišljate da ste dobar strijelac? Prihvaćam okladu.

— Izgubit ćeš je, Ruggeru — dobaci Williams koji se upravo izvukao iz svog ležaja.

Rugger se kiselo nasmiješi, malčice poljuljan u svom uvjerenju; French Williams se još nikad nije prevario kad bijahu u pitanju takve vještine.

— French, poznajete li put do Clay Springa? — upita Chantry.

— Bio sam tamo dvaput. Mislim da nema čovjeka u ovim krajevima koji za nj nije čuo.

— Što mislite da noćas tamo prenoćimo?

— Već sam i ja na to pomislio.

Williams bijaše uredan i vrlo dotjeran muškarac, koji se doimao otmjeno u svemu što bi odjenuo. Tog je jutra imao na sebi plavu vojničku košulju i crne traperice, a na glavi crni stetson klobuk. Čizme mu bijahu gotovo nove i ukrašene maksimalnim dugonazubljenim ostrugama. Revolver je nosio nisko privezan o bok. Chantryju se činilo da je Williams boljeg podrijetla nego

što se moglo zaključiti prema njegovu vladanju ili govoru.

— Rekoste da se onaj čovjek što su ga ubili Indijanci zvao Paul, je li? — upita Williams.

— Da.

Williams napući usne, kimne glavom i otiđe bez riječi.

— 0 —

Stado je ponovo bilo u pokretu. Goviči su ga tjerali prema istoku. Goveda su podizala guste oblake prašine. Nebo je ostalo naoblačeno, olovne boje.

Clay Spring, ako se Tom dobro sjećao onog što je o njemu čuo, ležao je u podnožju čunjasta i strma brda, gdje se nekoliko brzaca spajalo u rječicu zvanu Clay Creek. On tamo još nikad nije bio, ali Bone McCarthy mu je o tome rekao nekoliko riječi.

Odatle će stado dognati u blizinu mjesta koje se zove Two Buttes, a tamo ih baš Kiowe i očekuju. Ali idući će pokret pretpostavljao je, iznenaditi Indijance. Umjesto da ih se klone, poći će ravno na njih. Već je smislio i što će potom učiniti.

Začudo, zavolio je Frencha. Taj drski revolveraš ga je zbunjivao svojim zajedljivim i podrugljivim riječima, ali Chantry nije tratio vremena pokušavajući ga shvatiti. Zavolio ga je zato što je French bio marljiv radnik, a Tom je uvijek cijenio ljude koji savjesno obavljaju svoj posao.

Tri Indijanca izbiše, ko da su pali s neba, preda nj i opkoliše ga bez opomene. Pripili su se uz zemlju, skriveni iza uzvisine, a njihova tamnoputna tijela stopila su se sa smeđom zemljom i gustim sjenama. Čuo je prasak hitaca, osjetio trzaj svoje ruke, obarač udari dva put i dva se Indijanca ispružiše u prašinu.

Ali nečija ga ruka stisnu oko vrata s leđa. Znao je da ga u drugoj ruci tog čovjeka čeka nož. Strgnuo je noge iz stremena i skočio s konja.

Tutnuo je tupo o zemlju, zavaljao se i oslobodio Indijanca. Osovio se na noge brzo, upravo u trenutku kad se Indijanac s nožem okomio na nj. Indijanac bijaše visok rastom, visok ko Chantry, širokih ramena.

Indijanac čučnu i nasrne. Chantry poskoči, lijevom dlanom udari po za-

peču ruke u kojoj je protivnik držao nož, a potom ga desnom rukom uhvati za zglavak, privuče k sebi, licem u lice, pa ga svom snagom odgurnu.

— Ti si hrabar ratnik — ču Tom sebe kako govori. — Bit će mi žao da te ubijem.

Je li ga razumio? Chantry je čuo kako je duboko udahnuo, a potom nasrnuo na nj vitlajući nožem lijevo-desno. Chantry poskoči ulijevo i izbjegne udarcu, ali ratnik se okrene i ponovo napadne.

Tom ustukne, ali nije bio dovoljno okretna u teškim čizmama, pa se spotaknuo o tijelo mrtvog Indijanca. Njegov protivnik skoči na nj, ali izgubi ravnotežu i pade na Toma.

Chantry ustane, ovaj put mnogo brže, pa udari nogom Indijanca u glavu. Dohvatio ga je petom po sljepoočnici i odbio ga. Odmah skoči na nj i uhvati podlakticom lijeve ruke oko vrata, a desnom ščepa njegovu ruku s nožem. Znao je da sad može ugušiti Indijanca, pa ga snažno stisnu oko grla, boreći se za svoj život.

Iznebuha oko njih iskrснуše jahači: Rugger, Helvie, McKay, Williams. French se prvi oglasi:

— Odmaknite se, Chantry! Držim ga na nišanu.

Četiri revolvera bljahu uperena u Indijanca.

— Ubit ću ga! Ubiti... — poviče Rugger.

— Ne! — odsiječe Chantry strogo. — Ubijete li ga, morat ćete ubiti i mene! — Okrenuo se Indijancu i rekao: — Ja se zovem Tom Chantry. Hrabar si ti ratnik. Idi u miru!

Indijanac ga pogleda začuđeno, a potom odmjeri sve ostale.

— Zar ćete ga doista pustiti? — upita Helvie.

Iznebuha se uz njih pojavio i Poglavica Sunce. Podigao je Tomov revolver i pružio mu ga. Tom spremi revolver u korice.

— Da, slobodan je. Šteta bi bilo ubiti tako hrabara ratnika — reče Chantry.

Rugger prokune ispod glasa.

— On je samo prokleti crvenokožac. Ubit će nas prvom prilikom.

— Možda, a dotad neka bude slobodan. — Tom se obrati Poglavici Sunce: — Kaži mu da može ići. Kaži i to da

ću mu doći u pohode podno Big Timbersa, i to uskoro.

— Nije potrebno da mu ja to kažem. Razumije što govoriš. — Pawnee je držao pušku u ruci na gotovs dok je govorio: — Poznajem ga. To je Onaj-što-luta-s-vukovima, a često ga zovu skraćeno Vuk Lutalac. Poznati je ratnik.

— Neka ide u miru — ponovi Tom.

Vuk Lutalac ga pogleda a potom se polagano okrene i pođe.

Poglavica Sunce uhvatio je i doveo Chantryjeva ridana i Tom uzjaše. Za vrijeme povratka do stada Helvie dojaše do Chantryja i pruži mu ruku:

— Oprostite što sam vas prvih dana smatrao kukavicom. Idući put kad vam zatreba gonič, pozovite me i ja dolazim u galopu... idem s vama kamo god zaželite.

— Samo zato što sam sredio tri Indijanaca?

— Ne, gospodine! Ne zato. Nego, poklonili ste život i slobodu Vuku Lutalici, a to je ono što vas čini čovjekom, gospodine.

U suton stado prođe podnožjem čunjasta brda i uskoro se sve sjene utopiše u tamu. Goniči su zaustavili goveda na zaravni uz rječicu Clay Creek. Posljednja su stigla kola s poljskom kuhinjom. Dok ih je Dutch raspresao, kuhar podignu zastor na stražnjem dijelu kola i stade pripremati večeru.

Pošto je skupio naramak suha granja, nešto lišća i bizonove suhe balege, Tom zapali malenu vatru. Mjesto je bilo ko stvoreno za taborenje; jedno od najboljih na kojem smo dotad zanoćili, pomisli Tom.

Rugger bijaše mrzovoljan, Kincaid ga se još klonio kao šuge, a Dutch, Helvie i McKay odnosili su se prema njemu prijateljski. Vatra je gorjela sjajnim veselim plamenom, a hrana bijaše tečna. Tom se osjećao vrlo ugodno. Bio je zadovoljan što se njegova borba s Vukom Lutalicom završila bez krvi.

Williamsa je izjedala znatiželja. Tako je za večere rekao:

— Znete, vaš okršaj s Indijancima ne ostavlja dojam da ste čovjek koji nikad prije nije ispalio nijedan hitac iz revolvera.

— Nikad nisam ni tvrdio da ne znam pucati iz revolvera. Otac me je izvježbao dok sam još bio dječak, a i strastven sam lovac. Ali danas sam prvi put potegnuo revolver brzo i gađao sigurno u ljude.

— Čuli smo dva pucnja koja su zagrmjela kao jedan — primijeti McKay.

Chantry pogleda Williamsa i promijenjeni predmet razgovora:

— Koliko ima do Two Buttesa?

— Četrnaest, petnaest milja, mislim. Jedan dan puta sa stadom.

Premda su ljudi bili umorni, nisu odmah pošli na spavanje. Bili su odveć uzbuđeni događajima tog dana i prepričavali su ih. Chantry pokupi gunjeve i odnese ih u sjenu blizu kola, skine opasač i čizme, zamota se u gunjeve i zaspi uz mrmljanje glasova i pucketanje vatre.

Kad se probudio i otvorio oči, vatra se još samo žarila. Svi su spavali dubokim i tvrdim snom, osim onih koji su bili na noćnoj straži oko stada. Upravo se htio okrenuti na drugi bok kad spazi Ruggera kako se izvlači iz gunjeva i šulja u tamu. Nešto u njegovu vladanju pobudi Chantryjevu znatiželju i on ga uze pažljivo promatrati.

Rugger šmugnu u noć, ali ne prema konjima nego u suprotnu smjeru, pazeći da ga tko ne vidi.

Kamo li je taj pošao? Zašto?

XIV

Tom načas naumi poći za njim, ali se odmah i predomisli. Gonič je, najvjerojatnije, pošao u grmlje obaviti nuždu. Chantry se okrene na drugu stranu i zaspi.

Ali sutradan ujutro sjetio se tog događaja. Pošto je ustao, počeo se ogledavati za Ruggerom. Kauboj je osedlavao konja i kao i ostali goniči pripremao se da izjaše i zamijeni noćnu stražu. I Tom osedla konja. Kad su svi izjahali, odjaše u šumu, u smjeru kojim je prošle noći išao Rugger.

Tragove je lako našao. Vodili su nekih stotinjak metara u šipražje i ri-

jedak borik, a potom niz strm obronak brežuljka sve do duboke uléklina. Pokraj plosnate kamenite stijene našao je dva opuška od cigarete.

Stajao je tu nekoliko minuta, pokušavajući riješiti zagonetku. Rugger nije bio čovjek koji bi tražio samoću da bi mogao u miru razmišljati. Znači, došao je ovamo iz drugog razloga.

Chantry se ogleda. Prema istoku pružila se staza prema Two Buttes, kroz dolinu široku dvije ili tri milje. Pet ili šest milja dalje od mjesta na kojem je stajao počinjala je staza prema Santa Fe. Two Buttes nazirao se u daljini na najvišoj uzvisini u tom kraju.

I ništa drugo...

Kad se okrenuo da pođe natrag, ugleda u zaklonu stijene ugljen i pepeo malene signalne vatre.

Rugger je nekome davao signale vatrom. Kome?

Nije bilo drugih tragova, što je značilo da nikog nije dočekivao.

Možda je tu negdje ostavio neku poruku?

Pažljivo pregledavajući svaki kutak u zaklonu, odjednom pod kamenom u blizini vatre nađe duhankesu. Izvadio ju je i otvorio. U njoj bijaše stranica papira istrgana iz neke bilježnice i na njoj napisano neispisanim i nezgrapnim rukopisom:

»2 Butes

Big Timbers

Kiwas u Big Timbers«

Vratio je poruku u duhankesu i položio je opet pod kamen. Potom se vratio k stadu.

Goveda su bila spremna za polazak kad je stigao do kola s kuhinjom.

Pričekao je dok su kola pošla za stadom, a onda odjahao preko hrpta, pa se spustio prema obali potoka koji je uvirao u Two Buttes južnije od Clay Springa.

Obala bijaše obraštena gustim grmljem između visokih vrba. Ujahao je u gustiš, zaustavio konja, sjahao, pa potražio pogodno mjesto za promatračnicu, odakle je mogao vidjeti što se zbiva u uvali na suprotnoj obali, gdje je Rugger prošle noći ostavio poruku pod kamenom i pritajio se.

Ovda-onda pogledavao bi za stadom, koje je sada bilo samo oblak prašine što se kovitlao i kotrljao sve dalje niz stazu. Poslije kraća čekanja niz hrbat iza njegovih leđa spustila su se dva jahača, prejahala brzac i uspela se na suprotnu obalu, do mjesta gdje ih je čekala poruka.

Braća Talrem!

Braća Talrem i Rugger ortaci! Tko još?

A poruka? Što znači? Rugger je, očito, obavijestio braću Talrem o smjeru gonidbe i upozorio ih na Kiowe kod Big Timbersa. No je li to sve? Chantry je bio zabrinut. Zar poruka nije mogla sadržavati i neku obavijest koju nije mogao proniknuti.

Kad su braća Talrem nestala preko hrpta i odjahala u smjeru Clay Springa, izjaše iz šipražja i pojuri u galopu za stadom.

Putovanje do Two Buttesa nije bilo naporno. Tom se uglavnom držao začelja stada.

Indijance su ugledali u dva maha za vrijeme putovanja; ustobočili bi se po dvojica na vrhovima hrbata i promatrali ih.

Zaustavili su se u nizini sjeverno od Buttesa, kloneći se prosjeka u klanci-ma. Te je noći sve bilo mirno.

— Što misliš, French, hoće li nas napasti? — upita Akin.

Williams sliježe ramenima:

— Možda hoće, možda neće. Zažele li svježju govedinu ili lijepe skalpove, mi smo im pri ruci. Oni se zacijelo sjećaju da su već napadali moja stada, ali uvijek bez uspjeha, pa nas možda i ostave na miru. Ipak sumnjam.

— Ja mislim da će nas napasti — dometnu McKay.

Chantry je srkao kavu, slušao što momci razgovaraju i nije skidao oka s Ruggera. Kad su se najeli i popili kavu, gonič ode do Kincaida, koji je popravljao prekinute uzde. Šaputali su nešto nekoliko minuta, što nitko nije zapazio. Williams se ispružio na leđa i klobukom zaklonio oči.

Rugger i Kincaid bijahu Williamsovi ljudi. Zna li French što se sprema? Braća Talrem već ih danima slijede u stopu i Chantry bijaše siguran da ih French čuva kao glavni adut. Kreševo

u posljednjem trenutku, a kad on padne mrtav, stado će pripasti Williamsu.

Odjednom se sjeti one djevojke. Kakva je Sarina uloga u svemu? Zna li da je Paul nastradao? Je li odustala od nauma?

Pokušala ga je ubiti, kako bi ostao još samo jedan čovjek kao prepreka da se dočepa onog što želi. A taj čovjek mora biti Williams. French tvrdi da ne pozna Paula. A Saru?

Odjednom reče Frenchu:

— Ja o vama baš ništa ne znam.

Williamsove oči bijahu hladne i tvrde kad je odgovorio:

— I bolje je.

— Sjetio sam se Paula.

— Ne poznam nikoga tko se tako zove.

— S njim je bila i neka djevojka, Sara.

— Sara?! — Williams se zapilji u Toma. — Sara i Paul?! Nemoguće!

— Rekli su da ostaje još samo jedan čovjek pošto mene ubiju. Williamse, nas povezuje samo ovo stado. Poginemo li obojica prije nego stado dođe do utovarne željezničke stanice, tko će naslijediti goveda?

Iz Williamsovih očiju nestade podrugljiva izraza. Lice mu se izdužilo.

— Ne stignete li sa mnom u Dodge, stado pripada meni, a poginem li i ja... Ne, to nije moguće! Ne mogu to ni zamisliti.

— Sari je najviše dvadeset godina, Paulu bješe koja godina više.

— Paula su ubile Kiowe, zar ne?

— Da.

— Onda je s tim sve svršeno.

— Ne bih rekao — uporno će Chantry tihim glasom. — Djevojka je glavna, bez nje Paul ne bi ništa ni pokušao. Ta neće tako lako odustati od onog što je naumila.

— Mislio sam da su me zaboravili, ali nisu. — Williams se zapilji u Toma. — Ponovo su me našli. Polakomili su se za novcem.

Ostali su sami; ostali su otišli na noćnu stražu, ili su polijegali i zaspali.

— Želio sam se vratiti u rodni kraj jednog dana — nastavi potišteno Williams. — Ne mogu ga zaboraviti. Tamo sam odrastao i stasao u momka. Volim taj kraj.

— I moj prvi dom bijaše negdje ovdje. Nikad nisam doznao točno gdje... možda malo istočnije odavde. Znaite i sami što to za mene znači. Majka nikad nije htjela sa mnom o tome razgovarati. Pošto je otac propao i kad su ga ubili, majka se odselila u grad.

— Uvijek sam se želio vratiti u zavičaj — dodade Williams.

— Još nije kasno.

— Premladi ste da biste to shvatili. Nitko se, zapravo, ne vraća nikamo. Kad se vratite, razočarate se i bježite. Sve se izmijenilo, sve je drugačije nego što je bilo, sve je tuđe, nepoznato. Sve to znam, pa ipak bih se želio vratiti.

— Kakve veze imaju s tim Paul i Sara?

— Možda nikakve. Ali, zašto bih se vratio kad su oni došli za mnom da me ubiju. Poznajem ih dobro — prizna napokon French, pa nastavi: — Rođaci smo. Oni su djeca mog bratića, posljednji izdanak naše loze. Otac me je uvijek opominjao da ih se klonim. Opaki su, govorio je, jer ih je poznao u srž.

— A vaši roditelji?

— Majka mi je umrla dok sam još bio dijete, a otac prije nekoliko godina. Otac mi je bio pučanin koji je postao oficir u francuskoj vojsci jer se odlikovao junaštvom. Služio je i u Africi i ostao bez ruke. Invalid. Kad se vratio kući, oženio se i kupio malo imanje. Majka mi je bila plemenita roda i njezini su bili protiv tog braka. U šesnaestoj sam se godini zakvačio s nekim svojim plemenitim i drskim nećakom i prebio ga. Uplašio sam se i pobjegao od kuće.

— To se zbilo u Francuskoj?

— Da.

— A odakle vam prezime Williams?

— To nije moje pravo prezime.

XV

Sutradan ujutro Chantry zapazi da ga Williams izbjegava, kao da je poželio što mu je prošle večeri otvorio

srce. Tom je za zajutrak popio samo kavu, a onda osedlao konja i odjahao k stadu.

Kiowe su sad nadzirale svaki njihov pokret i znali su da stado gone prema Big Timbersu. Poglavica Sunce objasnio mu je mnoge indijanske običaje i navike, pa je Chantry odlučio odjahati u njihov tabor.

Stado je napredovalo brzo, kaskajući. Očito je Williams želio što prije stići do Big Timbersa.

Samo su jednom ugledali Indijance, dvojicu konjanika, kako ih pažljivo promatraju sa sjemena nedaleka brežuljka. Ali Chantry je više bio zaokupljen mislima o braći Talrem nego o Kiowama. Što li je sve mogla značiti poruka koju im je Rugger ostavio? Posljednja je rečenica zacijelo najvažnija: **Kiowe u Big Timbersu.** Je li to bilo upozorenje na opasnost ili opomena neka požure da ih Indijanci ne preteknu? Jesu li naumili da ga ubiju, ili samo ukradu stado? Možda će pričekati da vide hoće li ih poubijati. Kiowe kod Big Timbersa. Ako ih Indijanci propuste, još ga mogu ubiti i za to okriviti Kiowe. No žele li se domoći stada, morali bi ga ukrasti prije nego ih Kiowe napadnu. Međutim, trojica ne mogu goniti stado. Tko je još s njima povezan? Je li to sve Frenchova zamisao?

Morat će pomno motriti na Ruggera. Ako se išta sprema, prvo će na njemu zapaziti.

Odjednom se sjeti Bonea McCarthyja. Gdje li se taj izgubio? Zar ga je ostavio na cjedilu ili je završio kao Paul?

Nekoliko puta tijekom prijepodneva Chantry je zapazio da se Rugger i Kincaid nešto dogovaraju: možda to ne bi ni primijetio kad ga ne bi mučila sumnja da ta dvojica nešto spremaju.

Kad je ostao sam na zaobljenom sjemenju jednog brda, Tom zastane i promotri krajinu. Učinila mu se poznatom i ponovo ga obuze osjećaj da je negdje u blizini mjesto gdje je proveo djetinjstvo.

Okrenuo je konja i naumio poći za stadom kad mu oko zape za tragove. Na tamnoj, blatnjavoj stazi, prema tragovima što su na njoj ostali, projaha-

la je na potkovanim konjima četica jahača. No čestiti se ljudi ne klone utrlih staza i ne skrivaju.

Tom pohita k stadu i uputi se ravno do Williamsa.

— Držite dobro oči otvorene. Vreba-ju nas — upozori Frencha.

— Tko?

— Naišao sam na tragove šestorice jahača. Mora da su nas mimoišli prije nekoliko minuta; skrivaju se da ih ne bismo vidjeli.

Poslije kraće šutnje French reče:

— Tako... vi mislite da se nešto sprema?

— O, da! Čini mi se da nam netko namjerava oteti goveda prije nego stignemo do Big Timbersa.

— To znači noćas.

— Ili još za dana. Možda sutra za vrijeme gonidbe.

Williams nije izustio više ni riječi, pa se Chantry vrati prema začelju. Dok je prolazio mimo Helvieja, upozori i njega na opasnost.

— Kiowe? — upita Helvie.

— Ne.

Helvie mu dobaci brz pogled, pa reče:

— Tko bio da bio, branit ću stado. I McKay će braniti goveda.

— I Dutch.

— Hoće... mislim da hoće — suglasi se Helvie, a potom upita: — Zašto niste spomenuli Ruggera i Kincaida?

— U njih više nemam povjerenja — odvrati Chantry i ispriča Helvieju kako je našao poruku za braću Talrem i svježe tragove potkovanih konja u neposrednoj blizini stada.

— 0 —

Poglavica Sunce jahao je podalje iza začelja stada, tjerajući povremeno tvrdoglave junce koji bi zaostali za ostalima. Chantry se osjećao mnogo sigurnije otkad se Pawnee nije više odvajao od stada.

Ali gdje je Bone McCarthy?

Kad je Chantry upitao Pawneeja znaju li Kiowe za četicu jahača na potkovanim konjima, Pawnee kratko odgovori:

— Znaju, svakako znaju.

Tom objaha stado, pa krene prema čelu. Zaustavio se pokraj Ruggera i rekao:

— Otvorite dobro oči, nalazimo se u zemlji Kiowa!

— Znam to i bez vas — mrzovoljno odvrati Rugger.

— Oko nas se motaju i nekakvi lupeži, ali to neka vas ne brine. Sredit ćemo te razbojнике, ako napadnu.

Rugger se zapilji u nj, zaškiljivši, pa reče:

— U ovom kraju nema ni lupeža ni razbojnika.

— A družba Billa Coca? Pa braća Talrem?

— Ne vjerujem da se oni ovuda motaju.

— Ne vjerujete, a?!

Kad je okrenuo konja, posprdno se nasmiješi goniču. Nije postigao bogzna što, ali zacijelo je u Ruggera posijao zrnice sumnje, a to bi ovoga moglo nagnati da opozove napadaj na stado, ako ga je uopće i planirao.

No dan je prošao mirno i stado je postojanim korakom i nesmetano napredovalo prema sjeveru. Čim je sunce zapalo, zaustavili su se na noćenje u maloj okuci rječice Clay Creek. Dok su Rugger i McKay čuvali stado, koje je paslo na blagoj padini, drugi su žurno jeli; potom su Helvie, Hay Gent i Akin otišli čuvati goveda, a Rugger i McKay su došli na večeru.

Chantry je na brzinu povećerao i popio dva lončića tople kave, a onda se zamotao u gunjeve i zaspao tvrdim snom.

Kuhar mu je obećao da će ga probuditi u ponoć, ali probudio se sam, nešto poslije. Trenutak je ležao nepomično, osluškujući. Ni glasa, ni hrkanja, ni pucketanja vatre...

Ništa! Obavijala ga je mrtva tišina.

Uplašen, načuli uši i napne oči. Vatra je bila tu, dogorjela do žara. I kola su bila tu; crven odsjaj žeravice bacao je po njima sablasne sjene. Ležajevi prostrijeti oko kola...

Svi bijahu prazni!

Posebnu rukom za revolverom... Korice bijahu prazne.

Polagano, šućuren, ustane i odšulja se u tamnu sjenu grmlja. Usta mu bijahu suha, a u glavi mu je nabijalo.

Kava! Nešto su podmetnuli u kavu što ga je omamilo. Uspavali su ga!

Prišuljao se oprezno natrag svom ležaju i iz gunjeva izvukao vinčesterku; nju mu nisu mogli uzeti jer je na njoj gotovo ležao. Obuo je čizme i stavio klobuk na glavu. Obišao je vatru u širokom krugu i pošao do remude.

I remuda je nestala... i svi konji!

Zastao je trenutak da se sabere i sredi misli.

Sjetio se da je svog konja ostavio nedaleko u grmlju, osedlana i spremna za pokret, jer se bojao stampeda, pa je želio da ga ima pri ruci. Došuljao se do konja ko duh, odvezao ga i odjahao do stada. Našao ga je tamo gdje su ga sinoć i ostavili, ali nikog nije bilo na straži. Nije se čula ni pjesma kaubojca.

Jašući prema stadu, Chantry zapjeva, kako se blago ne bi prestrašilo misleći da se šulja divlja zvijer.

Objahao je oko stada. Nikdje nikog!

Što se dogodilo? Zašto su ga napustili i ostavili samog s govedima? Zar su se preplašili Indijanaca i utekli, ili je to Frenchova smicalica da se na lak način dočepa stada?

Vratio se u tabor kad je počelo svitati. Nije našao nikakvih tragova borbe. Sve je bilo kako su i ostavili. Iz kola je uzeo komad suhog mesa, vrećicu kave, nekoliko hljebova kruha i lončić za kavu, pa se vratio k stadu.

Goveda su već bila poustajala kad je stigao do njih. Bik predvodnik kao da je čekao da mu se naredi neka pođe.

— Dobro, momče, hajdemo! — poviče Chantry i pojaha na čelu stada. Bik pođe za njim a zatim polagano cijelo stado, koje se već naučilo na red i gonidbu. Kako će dugo ostati na okupu, to nije mogao znati.

Bik predvodnik išao je prema sjeveru, prema Big Timbersu, a Chantry bi ovda-onda utjerao pokoje tvrđoglavo junče natrag u stado. No goveda će uskoro shvatiti da je sam i stado će se početi polako osipati.

Uskoro, otprilike poslije sat vremena, ugledao je Indijance; prvo se pojavio jedan, zatim drugi, pa onda njih

desetak. Počičkali su se po hrptu niska brežuljka i promatrali ga.

Iznebuha se iz nekog usjeka pojavio Poglavića Sunce; jahao je na začelju i tjerao goveda koja su zastala.

Samo trenutak zatim iz sjene borika što se pružao niz padinu McCarthy izjaše pa uze jahati uz bok stada koje se polako kretalo prema Big Timbersu i rijeci Arkansas.

Oko podneva stjerali su stado uz neku strminu. Dok su ga Chantry i Poglavića Sunce čuvali, Bone McCarthy ispržio je suho meso i skuhao im kavu.

— Našao sam vam željezničku prugu — počne McCarthy kad je Chantry došao na ručak. — Prešla je među Kolorada i dnevno se polaže oko milju novih tračnica. Našao sam i brzjav za vas. — Bone pruži rukom napisan brzjav u kojem je pisalo:

»Teški poslovni gubici. Propaduh bez stada. Sve ovisi o tebi. Pozdrav od Doris. Earnshaw.«

— Pročitali ste ga? — upita Chantry.

— Pa, bio je otvoren. Osim toga, da sam ga izgubio, mogao bih usmeno prenijeti poruku.

— Earnshaw je vrlo dobar i čestit čovjek, Bone. Ne smijemo ga ostaviti na cjedilu — reče Chantry.

— Ne možemo se izvući, čovječe. Tri čovjeka s više od dvije tisuće goveda, bez hrane, pričuvnih konja, s Kiowama za vratom...

I četicom razbojnika, pomisli Chantry. Tada se sjeti i Williamsa. Tom je uvijek u duši vjerovao da će Franch postupiti otvoreno i pošteno prema njemu.

Kad su se vratili k stadu, Kiowe su ih još promatrale s brijega; svakog trena bilo ih je sve više.

— Gazdo! — pozva ga McCarthy dok su pokušavali ponovo pokrenuti stado.

— Molim?

— Dobili smo društvo.

Chantry se okrenu i pogleda u smjeru koji mu je pokazivao McCarthy.

Neki čovjek dolazio je prema njima. Vodio je konja za uzde i pjevao.

Bio je to Mobile Callahan.

XVI

— Čini mi se, Chantry, da vam je prijeko potreban još jedan gonič — dobaci Callahan smiješeći se.

— Plaćam u zlatu.

— Mene za taj posao plaća gospodin Sparrow — odgovori Mobile pošto su se rukovali.

— Sparrow? — začudi se Tom.

— Jeste li u nekom rodu? — upita Mobile.

— Ne, nismo.

— A imate, bogami, i brojno gledateljstvo — primijeti Mobile i pokaže glavom na Indijance.

— Čini mi se da su sva mjesta rasprodana — dometnu McCarthy.

— A gdje je Williams sa svojim goničima? — upita Mobile.

Chantry mu ukratko ispriča što se dogodilo.

— Mislite da je to sve French smislio? — upita Mobile.

Tom sliježe ramenima.

— Ne znam. Braća Talrem su ovdje, a i Rugger je nešto s nekim šurovao. No kud puklo da puklo, ja moram ovo stado dotjerati do odredišta. Izgubim li ga, izgubit ću sve, upropastiti dobrog i čestitog čovjeka i unesrećiti njegovu kćerku.

Jahali su sporim i postojanim korakom da ne bi odveć premorili konje. Oko podneva stigli su podno Big Timbersa. Stjerali su stado uz neku kosinu i, dok se blago odmaralo, naložili vatru i objedovali.

— Ostanite uz stado, a ja ću u indijanski tabor. Povest ću šest goveda na dar Vuku Lutalici — reče Tom pošto su popili kavu.

— Pazite da ne ostanete bez skalpa — upozori ga Mobile.

Kad je izbio na sljeme prvog brežuljka, opkolila ga je četa Indijanaca koji su ga promatrali bez riječi.

— Idem u pohode Vuku Lutalici — reče Tom u nadi da će ga razumijeti.

Jedan ratnik rukom pokaže put. Spustili su se niz strm obronak, stigli do obale plitke rječice, pregazili je i uspeli se uz suprotnu obalu, pa zašli među topole.

Na proplanku iza šumarka bijahu indijanski šatori. Dok su ulazili u tabor, oko njih se skupilo nekoliko žena i mnogo djece. Jedan ratnik pograbi uzde Chantryjeva konja i povede ga ka logorskoj vatri.

Kad su stali, Tom reče glasno da su ga svi mogli čuti:

— Došao sam u pohode Vuku Lutalici, hrabrom ratniku s kojim sam se borio.

Istog trena zalepetao je zastor na ulazu u jedan šator i iz njega iziđe Vuk Lutalica.

— Ja sam Tom Chantry. Došao sam ti u pohode, kao što sam obećao — izusti Tom i digne ruku na pozdrav.

Neki stari Indijanac nešto zagunđa u uho Vuku Lutalici.

— Crveni Bizon kaže da zna tvoje ime, ali da si ti Borden Chantry, a ne Tom Chantry — odgovori Vuk Lutalica.

— Borden Chantry bijaše moj otac. — Tom se sjeti Indijanaca koji su dolazili na očev ranč, a otac im je davao jesti i previjao im rane, pa nastavi: — Kiowe uvijek bijahu naši dobri prijatelji.

— Dobro došao! Dod! Jedi s nama! — pozva ga starac.

Tom sjaše. Ušli su u šator i sjeli na pod prekrizanih nogu. Jeli su i razgovarali.

— Kamo goniš svoje stado? — upita starac.

— Do Vagona-što-se-puše, da ga prevezem do ljudi koji su gladni — odgovori Chantry.

— A gdje su ti goniči?

— Nestali su. Ukrali su moje konje. Zele ukrasti i moje stado — objasni Tom.

— A gdje je tvoj otac?

— Ubili su ga. Tri čovjeka... davno.

— A ti ćeš sada njih ubiti?

— Ja njih ne poznajem i ne znam gdje su. Možda su već mrtvi.

— Živi su! Mi ih znamo. Dvojica te čekaju kod Vagona-što-se-puše — odgovori stari Indijanac.

— Što?! — zaprepašteno usklikne Tom.

— Sad ih je petoro. Tri krupna jahača crvene kose. Jedan bez skalpa. Jedan Mala Ptica.

Ništa od tog nije pravo razumio. Nisu ga zanimali ljudi koji su ubili njegovu oca; bilo pa prošlo. Sad mu je na pameti bilo kako da sačuva stado i dopremi ga u New York. Još mu je samo to trebalo, sad kad je jedino želio da ga Kiowe puste proći preko njihove zemlje.

Ustao je i rekao:

— Navratit ću opet. Moj je otac bio vaš prijatelj i ja sam vam prijatelj. — Okrenuo se prema Vuku Lutalici i pružio mu ruku. — Kad se vratim, poći ćemo zajedno u lov.

Kad je stigao do stada, Callahan, Poglavica Sunce i McCarthy skupiše se oko njega da čuju novosti.

— Kako je bilo? — upita Mobile.

Ispričao im je sve, pa i to što mu je rekao stari Indijanac.

— Starac me je upozorio da me na utovarnoj postaji čekaju ljudi koji su ubili mog oca — završio je Tom.

— Zele vas ubiti? — ponovi Mobile.

— Poslije toliko godina — čudio se Tom. — Zašto?

— Vjerojatno misle da ste se došli osvetiti — zaključi Mobile.

Kad su ponovo krenuli, Tom je jahao na čelu stada, duboko utonuo u misli i nagađanja. Gdje li je samo nestao Williams sa svojim goničima? Ta ga je misao neprekidno mučila.

Do mraka su prevalili dobrih devet milja. Koliko ih je preostalo? Htio je upitati McCarthyja što on misli, ali Bone je bio predaleko, prezaposlen gonidbom. Goveda kao da su osjećala da su ostala više-manje bez nadzora, pa su se počela sve više joguniti i raštrkavati.

Sunce tek što nije bilo zašlo. Taman u vrijeme kad je valjalo stado zaustaviti za noćenje, prasnuše prvi hici sa zapada, ispod užarene crvene kugle koja ih je zaslijepila sjajem. Preplašena goveda počela su bježati pred nasrtajem jahača koji su bjesomučno pucali.

Tren prije nego se digla grmljavina stada, Chantry je još čuo kako netko iz sveg glasa viče:

— Ubijte ga! Ubijte Chantryja!

Okrenuo se i ugledao jahačicu na vrhu brijega, u odobljesku sunca u smiraju.

Sara!

Tada dojuri glavnina stada; grmljavina topota goveda u stampeđu zaglušila sve druge glasove. Probijali su je jedino pucnji iz revolvera i poneki vrisak; a sve bijaše obavito gustim i velikim oblakom prašine.

XVII

Nitko nije pokušao, jer ne bi ni mogao, zaustaviti taj silni nalet više od dvije tisuće goveda u paničnu strahu; nenadana žestoka pucnjava natjerala ih je u bijeg.

Chantry podbode konja i pojuri da ga ne zgaze vlastita goveda, ali ubrzo se našao okružen morem dugorogih goveda, iz kojeg se više nije mogao izbaviti. Preostalo mu je jedino da juri zajedno s njima ukorak, uzdaajući se u svog konja.

U međuvremenu je sunce zašlo. Nebo bijaše tamnocrvene, užarene boje. Nije mogao zaključiti gdje se nalazi.

Odjednom pred sobom ugleda prolaz među uzgibanim govedima i uletje u nj, u nadi da će se izvući iz stampeđa. Naposljetku se sklonio u stranu, nemoćno promatrajući kako mimo njega jure tamna goveda u sve mrkliju noć. Poslije, kad se malčice smire, pokušat će ih ponovo sakupiti i usmjeriti prema sjeveru.

Zanoćilo je. Zvijezde zasjaše na vedru nebu. Goveda su usporila korak. Tom im je prišao i zapjevao, da ih ne bi uplašio. Počeo je skupljati umorna goveda i u stado tjerati zastranjeno blago.

Odala ga je pjesma. Odmah ih je prepoznao.

Sara i braća Talrem!

Prvi metak pogodi u sedlo, drugi zazviždi Tomu kraj uha.

Hitro se ogledao, pa nesmiljeno podbode konja. Iza njega galopirala su četiri jahača.

Nastala je trka na život i smrt.

Uspeo se uz neku strminu i na suprotnoj strani spustio niz padinu. Malo zatim ujahao je u šumarak topola.

Premda se u mrkloj noći našao u gustu šumarku, odmah je prepoznao mjesto.

Tu je nekad bio njegov rodni dom, ranč njegova oca!

Odjeknu prasak i zrno zaore prašinu pod njegovim konjem. Kad se osvrnuo, vidje da ga sada već progoni sedam ili osam jahača. S boka je jurio još jedan.

Metak pogodi konja u nogu i životinja posrne. Tom se zaustavio u šumarku i okrenuo. Na proplanku ispred šumarka ugleda kuću u kojoj je proveo sretno djetinjstvo. Kuća je bila urušena.

Tad se sjeti Jame...

Izvukao je pušku iz toka u sedlu i upravo šepesava konja niz usjek. Skočio je sa sedla i potegao sa sobom biser.

U tami je razabrao žbunje u kojem se kao dijete igrao Indijanaca. Protrči kroz guštiš i stiže na malu uzvisinu, a onda siđe u bizonsko izmetište.

Čuo je progonitelje kako trče za njim i viču:

— Pogodili smo mu konja! Sad je naš!

Dotrčao je do izvora... zapravo, do mjesta gdje je nekad bio. Sad tu bješe samo pjeskovito korito i velika kame-nagromada u obliku ploče pred ulazom u Jamu. Pograbio je ploču i uspravio je.

Jama je zjapila pred njim... tamna, ali dovoljno velika da se u nju zavuče odrastao čovjek.

Koliko je duboka? Nije imao vremena za razmišljanje. Preostalo mu je jedino da se u nju uvuče. Povukao je za sobom ploču i tako zatvorio ulaz u Jamu.

Sada je živ zakopan!

Počeo ga je moriti strah hoće li moći ponovo podignuti ploču, odgurnuti je i izići.

Šućurio, se i čekao. Tko zna, možda je ostavio jasne tragove, pa će znati gdje se skriva. Čuo je korake i topot kopita na površini. Zatim netko poviče tako glasno da je razabrao svaku riječ.

— Ta, nije mogao u zemlju propasti! Mora da se tu negdje skriva!

Kad su glasovi zamukli, Chantry počeo opipavati oko sebe. Iza njega uzdizala se stijena, ispred zjapila praznina. Kresnu šibicu o kundak vinčesterke.

Jama se blago spuštala u dubinu, odakle se čulo kapanje vode.

Poslije sat ili dva, koji su se njemu činili kao vječnost, pokušao odgurnuti ploču s ulaza u jamu.

Ploča se nije ni pomakla!

Obuze ga panika. Nastojao se smiriti i razmisliti. Odluči ploču gurati pri vrhu, da bi kliznula po pjeskovitu koritu nekadašnjeg potoka i izvalila se. Nadao se iz sveg srca da njegovi progonitelji nisu na nju navalili neki težak kamen ako su po tragovima ustanovili da se sklonio u Jamu.

Odupro se nogama o tlo i ramenom počeo gurati. Ploča se malčice pomakla i u Jamu pade nekoliko kamenčića.

Načas se odmori i ispuše a kad je prikupio dovoljno snage, ponovo uze gurati ploču. Još se malčice pomakla, a onda padne. Na vrhu se razjapi otvor, a u Jamu nahrupi svjež zrak i ukaže plavičasto noćno nebo.

Kad se ponovno pomaknuo, prasn timer, a zrno propara po kamenu i saslu mu kamenčić u lice.

— Ne izlazil! — zapovijedi mu nepoznat glas. — Ti si mrtav i ostani mrtav, živ zakopan!

Povukao se. Nije smio na njih pucaati da ne bi otkrili gdje se nalazi. Počeo je opipavati oko sebe i našao nekoliko suhih grančica. Spustio se u Jamu i zapalio ih u dnu, gdje je, otkad je otvorio gornji ulaz, vukao propuh s nekog drugog otvora. Uz svjetlost zublje od grančica otpuzao je uskim prokopom, slijedeći zračnu struju. Dopuzao je do malena jezera, umio se i napio svježe vode. Iz jezera je izvirao malen potocić koji je nekad, u njegovu djetinjstvu, izbijao na površinu zemlje. Nastavio je puzati i naposljetku ugledao plavičastu svjetlost na drugoj strani Jame. Nekoliko metara pred njim zjapio je izlaz.

Izišao je sa stražnje strane kuće u kojoj se rodio. Oprezno i tiho išuljao se iz Jame i dovukao do šumarka to-

pola, gdje su njegovi progonitelji ostavili konje.

Prišao je konjima i popeo se na prvoga kojeg je dohvatio. Sporim korakom, vrlo tiho izjahao je iz šumarka. Njegovi progonitelji, koji su stražarili na ulazu u Jamu, bogme će se načekati!

Pojahao je prema sjeveru. Najprije mora naći izgubljeno stado.

XVIII

S brežuljka iznad Butte Springsa ugleda nekoliko goveda iz rastrkana stada i pojaše prema njima. Skupio ih je u krdo, pazeći da previše ne izmori konja.

Uz rječicu Plum Creek nađe ostala odbjeglih goveda kako pasu sočnu travu.

Dan je bio topao i vedar, pa je pomno promotrio krajinu ne bi li u blizini ugledao neko živo biće. Sakupio je podosta goveda. Mogao bi ih i sam pognati prema prvoj utovarnoj stanici željeznice, koja se mora nalaziti negdje prema sjeveru uz rijeku. Pognat će sva goveda koja skupi, negdje uz put unajmiti goniče i potom vratiti po ono blago koje luta prerijskom.

Onkraj potoka Granada Creek pružala se prašnjava staza za Santa Fe. Kad je stigao na pola puta između Pluma i Granade, pred sobom je gonio već više od stotinjak goveda. Ostavio ih je da pasu na jednom proplanaku i pošao okupiti ostale.

Do večeri je udvostručio stado. Najčešće je goveda nalazio u šipražju, gdje su se najradije skrivale. Potjerao ih je prema sjeveru, na svježju ispašu. a kad su počela ljegati, ispružio se uz neku nakapnicu u suhu koritu potocića što bi za velikih kiša uvirao u Plum Creek. Nije palio vatru.

Zaspao je. Znao je da će ga konj probuditi rzanjem i njištanjem i upozoriti na svaku opasnost koja bi mu se mogla približiti. Noć je proveo mirno i odmoren ustao još prije svanuća.

Nekoliko je goveda odlunjalo u udolinu i Tom ih dotjera k ostalima. Potom priđe stazu za Santa Fe i pregleda uvale i usjeke na visokoj obali oko izvora potoka Wolf Creek. Na padini pred sobom ugleda oko pet stotina goveda i dva konja privezana za kolac. Pazeći da ga nitko ne vidi, tiho je jahao u veliku krugu dok nije ugledao njihov tabor.

Dva su čovjeka spokojno spavala pod humkom blizu gajica od nekoliko smreka. Tanahan stup dima izvijao se uvis iz zapretane vatre. Sjahao je i, skrivajući se iza stabala, dopuzao do vrha humka, pa se oprezno kao mačka spustio do vatre.

Pokupio im je puške i složio iza sebe, a potom im pride. Ljudi su bili naoružani i revolverima.

Držeći u desnoj ruci pušku, sagnuo se do prvog čovjeka. Kad mu je htio lijevom rukom oduzeti revolver, čovjek skoči s ležaja i htjede ga uhvatiti za pušku. Tom se naglo trgne, malčice okrene u stranu i kundakom ga udari u čelo. Čovjek se sruši ko gromom ošinut.

Mirno i staloženo, kao da se ništa neugodno nije dogodilo, Chantry pokupi revolvere i probudi drugog čovjeka udarcem čizmom pod rebra.

Čovjek naglo podigne glavu i poviče:

— Koji ti je vrag?

Tada ugleda Chantryja i raširi oči od zaprepaštenja.

— Ustanite i obujte čizme! Brzo! Valja poći u gonidbu! — zapovijedi Tom.

— Idite do vraga!

Chantry se naglo sagne i potegne gunj, pa istrese čovjeka iz ležaja. Zatim se malo odmakne i udari ga nogom u trbuh.

Čovjek se prevali na bok, skvrči i zastenje.

— Ustajte i obujte se! Pokazat ću ja vama što znači krasti stoku — reče im Chantry strogo.

Kradljivac stoke dahtao je nekoliko minuta. Pogledao je druga i upitao:

— Što mu je?

— Bio je odveć častohlepan, pa je dobio što je tražio. Vjerojatno mu je pukla lubanja.

— I baš vas za to briga?

— Kradljivci i lupeži moraju računati na to da će kad-tad dobiti po glavi. Hajde, hitro osedlajte konja, pa na posao.

— A on?

— Ako se osvijesti, pomoći će vam goniti moje stado. Ne osvijesti li se, lešinari će se osladiti. Idemo!

Chantry krene natraške, dok nije stigao do vatre. Podigao je lonac s kavom, nagnuo ga i popio nekoliko velikih gutljaja. Dok je pio, pomno je očima prešao okoliš, kako bi se uvjerio da nije upao u klopku.

Prenu ga stenjanje. Čovjek na zemlji počeo se trzati i micati. Prišao mu je i udario ga nogom, pa naredio:

— Ustanite! Obujte se! Nemamo vremena za izležavanje.

— Platit ćete mi za to. Ubit ću vas! — zareži čovjek.

— Ustanite i što brže na konja. Budete li me slušali, možda vas na kraju pustim. Učinite li ijedan sumnjiv pokret, ustrijelit ću vas kao šugava psa.

S dvojicom zarobljenih kradljivaca stoke, koji su radili pod njegovim budnim okom i njegovom puškom, Chantry otjera stado do goveda koje je on bio sakupio. Kad su spojili oba stada, Chantry upita kradljivce stoke:

— Gdje su moji goniči?

— Aha, to biste željeli znati? — odvratiti mu krupniji, cerekajući se odvratio.

— Da, želio bih — odvrati Tom uz osmijeh. — Možete mi to reći, ali ne morate. Od volje vam. Ali ja držim pušku i mogu vas ustrijeliti, ali ne moram. Od volje mi. Međutim, vi ste kradljivci stoke, a vjerojatno i ubojice. Hoćete li se izvući živi, ovisi samo o vama i o tome da li ćete me slušati i pokoravati se mojim zapovijedima. Istina, ja bih vas najradije odmah ovdje ustrijelio. Kad vas nađu, nitko neće od toga praviti veliko pitanje. Naravno, bit će mi lakše s govedima, budete li sa mnom surađivali, nego ako vas ustrijelim.

Gledali su ga širom otvorenih očiju i nije im se baš svidjelo ovo što su čuli i vidjeli. Puška je bila u njih upearena, a čovjeka koji je držao sudili su po sebi. Napokon, zašto bi mi pošteđio život ako ne mora.

— Dobro — reče onaj krupniji — poći ćemo s vama i pomoći ćemo vam da dognate stoku do željeznice. A što onda?

— Onda meni više niste potrebni. — Chantry sliježe ramenima. — Pomoći ćete mi da dognam stado do vlaka, a potom se tornjajte iz ovih krajeva što brže možete. Pokušate li me napustiti i pobjeći prije nego stignemo do željeznice, ustrijelit ću vas bez krznanja i opomene.

Hoće li? U tom trenutku ni sam nije znao što bi uradio. Znao je samo jedno: stado mora stići do željeznice i on ga mora utovariti na vlak i otpremiti u New York.

Počeli su goniti stado prema sjeveru. Mora da im je preostalo još najviše dvadesetak milja do željeznice, ili čak manje.

Oko jedan sat napredovali su mirnim i postojanim korakom. Chantry je jahao uz stazu, izvan oblaka prašine, s puškom u rukama, spreman da zapuca i na najmanji znak izdaje. Ali za izdaju i nije bilo vremena.

Iznenada, iznebuha, bez ikakve opomene, pojavi se iz obližnjeg usjeka desetak jahača. Nasrnuli su ravno na njih; četvorica na stado, a ostali na Toma. A iskršli su upravo u trenutku kad je sklonio pušku u tok na sedlu, prvi put tog jutra.

S njima bijahu Rugger i Kincaid... i Koch, koji se pakosno i pobjedonosno cerekao. Ostale je jahače vidio prvi put. Tješilo ga je samo to što u toj družbi nisu bili ljudi s kojima se sprijateljio i koji nisu izdali njegovo povjerenje. Među njima nisu bili: McKay, Hay Gent, Helvie.

— Čini mi se da ste ih skupili za nas. Baš vam hvala. Sad ćemo ih mi pognati dalje — reče Rugger, pokazujući na stado.

Znao je... ubit će ga. Koch to jedva čeka. Rugger također.

U jednom času njihove nesmotrenosti bio je brži nego što su očekivali, pa su se prekasno snašli i to skupo platili.

Polegao je revolver i skinuo Ruggera sa sedla, a potom ga uperio na Kocha.

Koch je upravo odizao pušku kad je zrna iz Chantryjeva revolvera udarilo

u okov njegove puške i odbilo se uvis, pa zarilo goniču pod bradu. Koch se izvrnu s konja, Krv mu je šiktala iz grla, a prestrašen konj pobjegao je u preriju.

Rugger je ležao skvrčen na zemlji; Koch mrtav. Ostali se zablenuše u cijev Tomova revolvera, koja se svjetlucala na suncu.

— Odbacite revolvere ili ću isprazniti još koje sedlo! — naredi Chantry prijetućim glasom.

Kincaid je oklijevao i zrno mu razmrskala kost nadlaktice.

Chantry posegnu za revolverom jednog od zarobljenih stokokradica i izvuče mu ga iz korica. Sad je u svakoj ruci držao revolver.

No to i nije bilo potrebno. Ostali su već otkopčavali opasače s revolverima. Sve se zbilo tako brzo da nitko nije ni pomislio da povuče revolver na Chantryja.

— Tornjajte se oдавде! Što brže! — poviče Tom.

Uz tutnjavu kopita stokokradice dađoše petama vjetra. Pustio ih je da odu svi. Još jednom ostade sam sa stadom.

Tada tek shvati zašto su svi poslušali i tako hitro pobjegli.

Jašući ravno prema njemu, poredani jedan iza drugoga, dolazilo je barem pedesetak ratnika Kiowa. Ispred sebe gonili su nekoliko stotina goveda.

Vuk Lutalica dojaše do Toma u pratnji dvadesetak ratnika. Kad su zastali u vrtlogu prašine, poglavica Indijanca reče:

— Došli smo. Mi ćemo pomoći. Gonit ćemo stado za prijatelja.

— Hvala ti — kratko odgovori Chantry.

Napokon, stado je opet bilo na okupu. Bik predvodnik stao je ponovo na čelo stada, a goveda krenu za njim sporim korakom.

Kiowe su cijelim putem iz šumarka i šipražja dotjerivali odbjegli i zalutala goveda, no Tom Chantry je i dalje bio zabrinut. Gdje li je nestao French sa svojim goničima i kuharom? Doduše, možda je Williams čovjek kojem se nije smjelo baš sve vjerovati, ali Helvie, McKay, Gent i Akin bijahu ljudi od riječi.

Iza svih nedaća stajala je i spletkarila Sara; u to je bio siguran. Ona se nekako povezala s braćom Talrem i unajmila ih za svoju prljavu rabotu, zajedno s ostalim lupežima koji su ga napali. Ta je djevojka dobro znala što radi. Poginu li i on i French, ona će naslijediti stado kao Williamsov najbliži krvni rod.

No, sad se činilo da Sara više nema nikakvih izgleda da se dočepa stada. Do željeznice je preostalo još samo nekoliko milja, a Kiowe koje su gonile stado i čuvale ga bijahu prekaljeni ratnici s kojima nije bilo šale. Chantry se prisjeti kako je Sara kazala Paulu da neće platiti ljude koji za nju rade, pa je bio siguran da joj je i tog trenutka na pameti bila pokvarena podvala.

Ne, Sara nije bila osoba koja se lako predaje. Samo, nikako nije mogao dokučiti što bi još mogla smisliti. Zacijelo je vjerovala da u ruci drži sve adute. Vjerojatno je zatočila Frencha, a možda čak dala ubiti. Možda vjeruje da je Tom još u Jami? Neki od Frenchovih goniča mogli su biti neprekidno s njom u dosluhu, lupeži koji su se pritajili čekajući svoj trenutak, i to je Frencha možda stajalo glave.

Što bi još mogla poduzeti?

Stoka će biti utovarena na vlak i otpremljena na Istok. Ako Sara ne poduzme nešto u posljednji čas, neće imati priliku da mu preotme stado. Kako joj je ostalo vrlo malo vremena, pričinilo mu se da je Sara poražena; i French Williams, premda s drugih razloga.

Odjednom se prisjeti da ga na željezničkoj utovarnoj stanici čekaju očeve ubojice. Kako da se tih otrese? I što li su, pak, ti smislili da mu nauče?

XIX

Stigli su u blizinu rijeke Arkansas, uz koju bješe trasirana željeznička pruga. Chantry je predvodio stado,

osvrćući se ovda-onda da vidi ne vrebaju li neprijatelji na nj iz busije. Uzdao se i u Indijance da će ga na vrijeme upozoriti i na najmanju opasnost. Kraj je bio obrastao kratkom travom, koju su voljeli bizoni, a poneki oveći kaktus ukrašavao je krajolik.

Goveda pobrzaše, kao da su predosjećala da se primiču rijeci bogatoj vodom. Kiowe bijahu vrsni goniči, kao da su rođeni stočari. Bili su izvježbani jahači i bez pol muke jahali su svoje vrle ponije.

U dva maha Chantry je opazio poneku antilopu, a jednom malo krdo bizona koje se kretalo prema jugu.

Odjednom iz daljine se začu zvižduk lokomotive.

Kiowe zaustave konje. Osluškiivali su zviždanje načuljenih ušiju. Čak su i goveda podigla glave i strigla ušima, razrogačenih očiju, nenavikla na taj oštar zvuk. Tanak stup dima uzdizao se u nebo.

Uspeli su se na omanju uzvisinu i pred sobom ugledali rijeku, a nešto dalje prema sjeveroistoku naselje i vlak. Iz lokomotive pušio se gust i crn dim.

Ujedanput nastala komešanje i izbuđenje zahvati građane. Počeli su skakati na konje, naoružani.

Vuk Lutalica pritjera konja do Chantryjeva i reče:

— Vidjeli su nas. Misle da smo ih došli napasti.

— Zadrži i primiri ljude. Ja ću odjahati naprijed i s njima razgovarati.

Spustio se niz blagu padinu. Na ulazu u grad dočekala ga je četa naoružanih konjanika.

— Nemojte se ništa bojati, gospodo! Kiowe su samo dognale moje stado — obrati im se glasno Chantry.

— Ne bljezgari! Poznam ja dobro Kiowe. A držiš li s njima, onda si izdajica svoga naroda! Gori od Kiowa! — sasu mu u brk neki bradonja.

— Ja nisam izdajica, ljudi! Ja sam vlasnik stada. Dognao sam ga iz Cimarrona da bih ga utovarao na željeznicu. Kradljivci stoke su me napali i rastjerali mi stado, a Kiowe su mi pomogle da ponovo skupim goveda i dotjeram ovamo — objašnjavao je Tom.

— Ja tom čovjeku ne vjerujem —
poviče ponovo bradonja. — Ja...

Chantry dojaše do čovjeka, stade
mu sučelice i unese mu se u lice dok
je govorio ljutitim glasom:

— Prijatelju, nemojte me izazivati!
U mene su živci slabi. Ponovite li to
što ste maločas rekli, bolje vam je da
odmah povučete revolver. Ne dopu-
štam da me se vrijeđa!

Bradonja zausti da nešto kaže, ali
zašuti. Oči mu bijahu mutne od
srdžbe.

— Ne istrčavaj se, Butleru — opome-
nu neki čovjek bradonju, pa nastavi: —
Sparrow mi je o tome govorio... znaš
onaj što trguje stokom. A ovaj ovdje
je Tom Chantry.

— Chantry! — Butler se nasmije. —
Ah, vi ste onaj koji se napravio u
gaće pred Dutchom Akinom! Pa, zabo-
ga, ja...

— Gospodine Butleru — upadne mu
ponovo u riječ Chantry — istina je da
sam odbio borbu s neznancem protiv
koga ništa nisam imao. I pod istim
okolnostima ponovo ću to učiniti. Me-
đutim, pođete li natrag stazom kojom
sam došao, naići ćete na dva čovjeka
koji su mi pokušali ukrasti stado: Rug-
gera i Kocha. Sad su obojica mrtvi.
Oni su bili moji neprijatelji, a vi se
prema meni ne odnosite odveć prija-
teljski. Da sam na vašem mjestu, zave-
zao bih jezik još za vremena.

Okrenuo se čovjeku koji je pozna-
vao Sparrowa.

— Hvala vam, gospodine, što ste im
objasnili tko sam. Ali kažite mi gdje
bih mogao naći nekoliko dobrih goni-
ča. Kiowe ne žele u grad.

Čovjek se okrene i pogledom potraži
neke ljude u gomili koja se tu skupi-
la.

— Joe, Bob, Sam? Hoćete li pomoći
čovjeku da dogna stado u grad?

Chantry se vratio do stada s novim
goničima. Potom je odvojio iz stada
desetak najljepših dugorogih goveda i
poklonio ih Kiowama.

— Uzmite ih, vaši su. Nemojte otići.
Pričekajte me dok se vratim iz grada.

Zapravo, to još nije bio grad nego
prašnjavo i blatnjavo naselje s nekol-
iko krčmi, trgovina, brijačnicom, hote-
lom, sve u desetak daščara i dvadese-

tak velikih šatora. Na otvorenoj pruzi,
malo podalje od utovarne stanice, na
sporednom kolosijeku, uz skladište
drva i građe, nalazilo se nekoliko pri-
vatnih vagona.

Chantry se zaustavi ispred ovećeg
šatora na kojem je pisalo TRGOVINA
MJEŠOVITOM ROBOM. Sjahao je,
ušao, pozdravio i obratio se trgovcu:

— Molim vas dvadeset gunjeva, dva-
deset lovačkih noževa, dvadeset omota
duhana.

— I vi ste trgovac?

— Ne, nisam. Ja sam čovjek koji pla-
ća svoje dugove — odgovori Chantry.

— Ima dugova i druge naravi. I njih
valja platiti — začuo se glas.

Tom se okrene i ugleda Sparrowa.

— Upoznao sam gospodina Earnsha-
wa — nastavi Sparrow — i njegovu
ljupku kćerku... čuo sam da ćete se vi
i gospođica Earnshaw uskoro vjenčati.

— Pričali smo i o tom.

— Krasno... krasno. Drago mi je. A
poslije vjenčanja? Vratit ćete se na
Istok?

— Ne znam još zasigurno. Na neko
vrijeme, svakako.

— Ostanete li ovdje, imat ćete
grdnih neprilika.

— Zašto?

— Kruže glasovi da ste za vrijeme
gonidbe ustrijelili dva čovjeka.

— Morao sam. Bilo je to u samoobra-
ni.

Sparrow je trenutak šutio, zatim
dometnu:

— Jeste li već čuli da su u gradu lju-
di koji su ubili vašega oca?

— Čuo sam.

— Pa, što ste odlučili?

— Slušajte, gospodine Sparrowe, to
je bilo davno. Život će im se već osve-
titi i kazniti ih okrutnije nego što bih
ja to mogao učiniti. Ostave li me na
miru, i ja njih neću dirati.

— U pravu ste da će ih život kazni-
ti. Svi su oni grdno prošli u životu, s
raznoraznih razloga.

— Poznajete ih?

— Da.

Chantry se naglo okrene i uze kupi-
ti stvari koje je kupio.

— Moram natrag k stadu. Ove da-
rove nosim Indijancima, da im se ma-
kar nekako odužim za sve što su za
mene učinili.

— Zbunjujete me, gospodine Chantry. Čudan ste svat. Tek ste nekoliko tjedana u ovoj zemlji, a Kiowe, najkrvoločnije indijansko pleme u ovim krajevima, pomoglo vam je u nevolji.

— Zapravo, za to je zaslužan moj otac. Dok je on bio živ, Kiowe su dolazile k nama na ranč, a otac ih je gostio i vidao im rane.

— Poznavao sam vašega oca. Bio je častan čovjek. Ljudi koji su ga ubili silno su pogriješili, jer ga nisu dobro poznavali. Sada ne smiju tu grešku ponoviti pa ubiti i vas.

— Neće, nadam se. I ja sam vičan revolveru — reče Chantry uz smiješak.

— Da, bojim se da jeste. — Sparrow ga tužno pogleda. — U vas je brza ruka i oštro oko, što ste naslijedili od oca.

Položio je Chantryju ruku na rame. Bila je to nenadana, neobična kretnja i Tom se trgne, zbunjen.

— Molim vas, nemojte pretjerati, mladiću. Nemojte više nikog ubiti. Čovjek se lako zaboravi, pre nagli i poslije gorko i dugo kaje — ozbiljnim će glasom Sparrow.

— Hvala na savjetu — bilo je sve što mu je Tom odgovorio.

— o —

Na visoku pribrežju nedaleko od grada, dok se sunce spuštalo ka zapadu i grimizom bojilo nebo, Tom je uručio darove Kiowama.

— Znam da ni sa čime ne mogu platiti vašu pomoć, pa vas molim da primite ove skromne darove kao znak moje zahvalnosti i da vidite koliko cijenim vaše prijateljstvo. Nadam se da će vaš i moj narod živjeti u miru.

— Mi te sad ostavljamo — reče Vuk Lutalica.

— Idite u miru, prijatelji. Jednog ću vas dana opet pohoditi.

— Uvijek si dobrodošao gost k mojoj vatri.

Dugo je gledao za Indijancima, u njihova uspravna leđa koja je sunčev smiraj obojio bakrenocrveno.

Okrenuo je konja i vratio se u grad. Hitao je da što prije vidi Doris. Mora joj reći sve o svojim nakanama.

Svjetla su već gorjela kad je stigao u grad. Veliki šatori bili su osvijetlje-

ni, pa su goleme sjene plazile po nape-
tom platnu. Iz nekih se čula glazba,
zveket novca, okretanje rulete.

Ljudi su stajali naslonjeni na stupove uličnih svjetiljaka na vrhu kojih bijaše obješena petrolejka, ili su šetali i jahali blatnjavim ulicama. Konji su stajali privezani za zavezišta pred daščarama i šatorima.

Odjahao je do mjesta gdje je ostavio stado.

Neki čovjek istupi iznebuha pred njega iz tame. Bio je to Mobile Callahan.

— Mislio sam da ste poginuli — reče Chantry.

— Nisam. Radio sam svoj posao.

— Kakav to posao?

— Čuvao sam vas od nasrtljivaca — podrugljivo će Callahan.

Praveći se da je prečuo primjedbu, Chantry upita:

— Gdje je Bone? Je li se izvukao iz stampeđa?

— Jah! Pobjegli smo pred stampe-
dom prema zapadu. Mislili smo da je najbolje ako ostanemo gdje jesmo, pošto smo skupili nešto odbjeglih goveda. Ovdje se nešto kuhalo, a mi smo znali da biste vi najvoljeli ako pričuvamo Earnshawa i njegovu dražesnu kćerku.

— Dobro ste učinili. No, zar im prijetiti opasnost?

— O, da! Oni su vaši prijatelji, a to je dostatno. Neki ljudi vrlo teško odustaju od svojih nauma, a među njima je i ona tigrice Sara.

— Gdje je?

— Ovdje, zajedno s braćom Talrem. No to još nije sve. S njima su još dva klipana. Čini mi se da su to ljudi koji su ubili vašeg oca.

— Bila su trojica?

— Sad su dvojica. Jedan od njih ima uza se neke sumnjive momke, podle kao i on.

Slušao je glazbu iz saluna, čuo glasno i grohotno smijanje, zveckanje ostruga i udaranje peti po drvenu nogostupu, koji se pružao od trgovine, ispred hotela, pa do igraonice.

— Gdje je Earnshaw?

— Tamo, u privatnu vagonu. — Callahan pokaže prema pruzi. — Dopotova-

je zajedno s nekim prijateljem, glavešinom sa željeznice. — Kad se Chantry okrenuo, upozori ga: — Čuvajte se! Oni znaju da ste u gradu. Moraju vas ubiti i vrebaju na vas.

— Gdje je French?

— Još ga nitko nije vidio. Priča se da vas je ostavio jer je mislio da sami nikad nećete dognati stado do željeznice, a on bi ga onda pokupio, ako ga Kiowe ne rastepu. Čuo sam da vas neki njegovi goniči nisu htjeli napustiti, ali ih je on natjerao.

— Nadam se da je to istina. Zavolio sam te ljude.

Chantry pođe pješice natrag do glavne ulice. Prisionio se trenutak uz jednu daščaru, pogledavajući lijevo i desno. Ulica je bila puna svijeta, bilo tko u toj vrevi mogao je biti jedan od onih koji ga traže da bi ga ubili. Izišao je iz sjene daščare i pošao hitrim korakom prema pruzi, gdje su stajali privatni vagoni. Svjetlost je sjala kroz prozore vagona.

Pomno je promotrio okoliš. Sve je bilo mirno. Ništa sumnjivo nije opazio. Nekih pedesetak metara dalje stajalo je desetak otvorenih i zatvorenih teretnih vagona, a onkraj njih torovi za goveda i utovarni prilaz.

Učlas pretrčao otvoren prostor do najbližeg privatnog vagona, uhvati se za rukohvat i popne na stražnju platformu. Vrata bijahu od mutna stakla. Tiho je pokucao.

Crnac odjeven u bijeli kaputić uveče ga u udoban salon s namještajem presvučenim plišom, kristalnim svijećnjacima, zrcalima od brušena stakla i bogatim zastorima.

Doris Earnshaw sjedila je na sofi, s knjigom u ruci. Čim je čula njegov glas, hitro je ustala i potrčala mu u susret.

Jedan trenutak ga je iznenađena gledala bez riječi, a potom usklikne:

— Tom, kako si se ti promijenio!

Nasmijao se.

— Kad se okupam, opet ću biti nalik na sebe. Upravo sam stigao iz prerije.

— Ali... ali, ti si se promijenio! Nekako se doimaš krupniji, stariji i tamnoputniji... drugačiji!

Ušao je Earnshaw.

— Tom! Presretan sam što te vidim! Koliko je stado?

— Dognao sam oko dvije tisuće goveda.

— Koliko si za njih platio?

Tom mu sve ukratko objasniti.

— Znači, stado je sad naše. Sve je to tako nevjerojatno — primijeti Earnshaw.

— Tamo, u preriji, sve se doima vrlo nevjerojatno.

Tom je pažljivo slušao dok mu je Earnshaw razlagao kakva je ponuda i potražnja stoke na tržištu tih dana.

— Mogao bih ovdje dobiti dvadeset i pet dolara za govedo. Što ti misliš, da ih odmah prodamo ili ne? Ti bi mogao zatim poći po drugo stado, koje bismo otpremili u naše klaonice — završi Earnshaw.

— Odlična zamisao. — Potom se sjetio što još mora obaviti u gradu, pa reče: — Najvolio bih da vas dvoje ne izlazi-te iz vagona. Moram posvršavati još neke poslove u gradu, a ne bih želio da se vi u to uplićete. Ovo je mjesto doista na zlu glasu.

— To sam i ja opazio — reče suho Earnshaw. Pogledao je Chantryja brzim, upitnim pogledom. — Je li istina sve ono što sam čuo o tebi i nekim ljudima koji te traže da bi s tobom raščistili stare račune?

— Ovdje vladaju drugi zakoni i drugi običaji, drugačiji nego na Istoku. — Tom pokaže palcem prema ulici. — Nema tu čovjeka koji ne nosi revolver. Zacijelo ste već čuli pucnjeve. — Oklijevao je trenutak, potom nastavi: — U gradu boravi nekoliko ljudi koji su ovamo došli s namjerom da me ubiju.

Odmah je vidio da mu ne vjeruju.

— Pa, to je smiješno! — dobaci Doris. — Zašto bi netko... — Zašuti, zaprepaštena. — Tom, ti se šališ, zar ne?! Ili, misliš li ti to ozbiljno?

— Na žalost, da.

— Neki gospodin Sparrow mi je nešto o tom natuknuo, ali sve mi je zvučalo odveć melodramski — dometnu Earnshaw.

— Gospodin Sparrow je poslovan čovjek, stočar i rančer, a koliko znam, i vrlo bogat — odgovori Chantry.

— Zacijelo, nije ravnodušan prema tebi. Uvjeravao me da si izniman mladit — reče Earnshaw.

— Ali, mi to znamo, oče! — doda Doris.

Earnshaw se zagleda u Chantryja, pa nastavi:

— Promijenio si se, Tom. Što se dogodilo?

— Odrvao sam se nedaćama i ostao živ, unatoč svemu. To me prekalilo. Ovdje se drugačije živi nego na Istoku.

Kad se Earnshaw povukao na spavanje, Doris priđe Tomu i reče:

— Spomenuo si neku djevojku? Kako izgleda?

— Ne znam — odgovori iskreno. — Zapravo, vidio sam je samo jednom. Ne znam ni kako se preziva, a ime joj je Sara. Čuo sam da je u gradu, a čini mi se da misli kako će joj moja smrt donijeti neki dobitak. Zato ti savjetujem da držiš zaključana vrata. Ne puštaj u vagon nikog koga dobro ne poznaješ.

Trenutak je šutio, potom nastavi:

— Doris, tvoj je otac rekao da želi odmah prodati stado. Znaš tko bi ga kuplo?

— Pukovnik Enright, njegov vagon je odmah iza našeg. Došao je kupiti stoku i plaća gotovinom, u zlatu.

Chantry sjedne na rub sofe, držeći klobuk u ruci. Bio je zabrinut i stoga uznemiren. Nije li to posljedica nagle promjene okoline i načina života? Ili ne može dočekati kad će se okupati i preobući? A, možda je tako zato što je svjestan da ga vani čekaju neugodnosti koje ne može izbjeći.

Sporo, kao da glasno misli, ispričavi- jedao je Doris sve što mu se dogodilo otkad su se rastali.

Kad je završio, ona upita:

— Što će Sara sada učiniti? Dognao si stado do željeznice, živ si, a vjerovatno je i gospodin Williams živ. Pa, što misliš, što će on poduzeti?

— Što bi ti učinila na njezinu mjestu?

Odgovorila je brzo, bez razmišljanja:

— Uzela bih novac. Ukrala bih ti novac koji ćeš dobiti za stado.

Zamislilo se. Dosad je Sara poduzela sve samo da naslijedi stado, kako bi ga prodala i ni pred čim nije prezala.

Da, Doris je u pravu. Morao se s njom suglasiti, premda preko volje. Sara će zacijelo pokušati da mu ukrade novac koji će dobiti za stado kad ga proda.

XX

Iskočio je iz vagona i hitro potrčao u sjenu visoko naslaganih cjepanica. Skutrio se u tami, čekao i stražario.

Doduše, nema tome dugo da je stigao na Zapad, ali način života i prilike promijenile su ga iz korijena. Postao je oprezniji, manje je vjerovao ljudima i dojmu koji su na nj ostavljali. Stekao je mnogo neprijatelja, o kojima je znao samo jedno: neće prezati ni pred čim samo da ga smaknu. Stekao je i mnogo prijatelja, ali još mu je bilo teško razlučiti tko su iskreni prijatelji, tko neprijatelji. Zato se mora osloniti samo na sebe i ne smije računati ni na čiju pomoć.

Nedvojbeno, Earnshaw je želio što prije prodati stado i na brzinu zaraditi novac kako bi ponovo stao na noge. Potom će ponovo njega poslati da kupi nova goveda i dogna ih na tržište. Sve je to bilo vrlo dobro smišljeno, jer nigdje ne bi mogli naći bolja i jeftinija goveda.

Ali, po gradu se mota Sara, a s njom su i braća Talrem, nemilosrdne ubojice. A ta se djevojka spandala i s ubojicama njegova oca. Svi su mu oni zakleti neprijatelji, koji žele njegovu smrt.

Grad, zapravo selendra, prostirao se na neveliku području sa svim skladištima i neprijatelji ga mogu lako pronaći. Mora otkriti gdje se kriju i držati ih na oku.

Potom uze razmišljati o Callahanu i Sparrowu, koji je plaćao Mobila da mu pomaže. Zašto? E, to nije mogao dokučiti.

Bone McCarthy još radi za nj; u to je vjerovao. Od Poglavice Sunca već

dugo nije čuo glasa; Pawnee je, najvjerojatnije poginuo pod papcima preplašenih goveda za vrijeme stampeda. Ali gdje je Williams? Koliko je upoznao tog čovjeka, taj se neće predati bez borbe.

Sparrow ga je dobro savjetovao. Mora se kloniti ubijanja, ako ikako može. I zato će, da bi izbjegnuo okršaj s neprijateljima, prodati goveda pukovniku Enrightu, novac predati Earnshawu, kupiti i dopremiti novo stado, pa se vratiti kući. No Sara će se zacijelo strpjeti dok Earnshaw primi novac, a potom će ga opljačkati zajedno s braćom Talrem.

Uspravio se i obišao cjepanice. Privukao se uz velik šator i izišao iz mraka na ulicu. Osvrnuo se i dobro pogledao ulicu. Vrlo vjerojatno ovo naselje nikad i neće izrasti u pravi grad. Kad polože dalje prugu, ovi će ljudi zajedno s njom otići dublje na Zapad.

Ulica je bila duga stotinjak metara. Chantry pričekala trenutak, a potom prijedne na suprotnu stranu i uputi se prema mjestu gdje je noćivalo stado.

Mc Carthy je čučao pokraj vatre.

— Već sam se zabrinuo za vas, gazdo. Još malo pa bih vas pošao tražiti.

— Tko čuva stado?

— Četiri kauboja iz grada. Tražili su posao i sretni su da su ga našli. Poznajem ih, dobri su ljudi. S dvojicom sam nekad čuvao krave na rijeci Brazosu.

— Bone, želim da stražarite uz privatni vagon u kojem stanuje Earnshaw s kćerkom. — Objasnio mu je što je posrijedi, pa dometnuo: — Stanuju zajedno s nekim Whitmanom. On je iz uprave željeznice i vagon je njegov. Nadam se da neće doći do pucnjave prije nego Enright isplati Earnshawa. Čuo sam da Enright ima nekoliko naoružanih željezničara koji čuvaju njegov vagon.

— Jeste li vidjeti Frencha?

— Ne. Doći će kad ga se budemo najmanje nadali. — Bone napuni lončić kavom. — Ne vjerujem da je tek tako od svega odustao.

Oprostio se od McCarthyja i pošao u trgovinu mješovitom robom gdje je kupio novu opremu, nekoliko košulja i hlača. Izabrao je i novi revolver i

opasač. napunio mecima. Natovaren stvarima, vratio se u Earnshawov vagon gdje se okupao i presvukao.

Kad je provirio kroz prozor, nikog nije vidio u blizini. Malo zatim u vagon je ušao Earnshaw u društvu Enrighta.

— Pogledao sam vašu stoku, mladiću. U dobru je stanju. Kupit ću još jedno takvo stado za istu cijenu.

— Stojim vam na usluzi — odgovori Chantry.

Pošto su se neko vrijeme pogađali, napokon su uglavili cijenu: dvadeset dva dolara za govedo. Postigli su veću cijenu nego što se Tom nadao, veću nego što se i Sara nadala. Sve u svemu, za stado su dobili oko četrdeset i pet tisuća dolara u zlatu.

— Morate sami doći po novac i prenijeti ga ovamo — reče Enright, pa dodade: — Kad dođe u vaše ruke, ja za nj više ne odgovaram, pa dobro pazite da vas ne opljačkaju.

— Nekako ćemo se snaći. Nadam se da nećemo biti žrtve pljačke — odvratila Earnshaw.

Chantry izađe na stražnju platformu i ogleda se. Bone, koji je stražario ispred vagona, odmah mu priđe.

— Ostanite na svom mjestu, Bone. Pazite da vam se nitko ne prišulja s leđa.

— Dobro, gazda.

Tom ponovo uđe u vagon.

— Doris, zaključaj vrata vagona čim izađemo, ali ostani uz njih da ih možeš brzo otvoriti kad se tvoj otac i ja vratimo.

— Zar misliš da će netko pokušati da nam ukrade zlato?

— Zar mi nisi rekla kako je Sari preostalo samo to da nam ukrade novac. Mislim da si u pravu.

Pričali su tiho neko vrijeme o svatčemu pomalo, ali Tom je napeto osluškivao svaki šum.

Earnshaw je došao iz susjednog odjeljka i zaustavio se uz vrata, duboko dišući kao da hvata zraka.

Chantry upita:

— Sada?

— Da.

— Možda bi bilo bolje da pričekamo dok se razdani?

— Neće se usuditi da nas napadnu ovdje, tako reći, u središtu grada. Mislim da nam ne prijeti nikakva opasnost. Hajdemo!

Preko volje Tom pođe za Earnshawom. Kad je otvorio vrata, reče:

— Oprostite. — Prvi je izašao iz vagona.

Sve je bilo mirno. S ulice nekih pedesetak metara dalje od njih čula se uobičajena buka i galama. Desetak metara podalje stajale su cjepanice za loženje lokomotiva, a iza njih, još dalje, nalazilo se nekoliko zatvorenih vagona i šatora. Tom siđe sa stražnje platforme. Carthyju ni traga. Earnshaw siđe za njim, pa zajedno krenu do kolosijeka na kojem je stajao privatni vagon pukovnika Enrighta.

Unutrašnjost vagona bijaše slično namještena kao i vagon u kojem su stanovali Earnshawi, samo što su ih u predsooblju dočekala dva stražara grubo izgleda, naoružani puškama sitnozrnkama.

Na poziv jednog stražara, Enright iziđe iz spavaonice s vrećicom punom zlatnika, pa se vratio po drugu; i tako redom, dok nije donio osam vrećica.

— Vrlo su teške. Nećete ih moći odnijeti odjednom — upozori ih Enright.

Chantriju to nije bilo po volji. Opasno je bilo prenijeti zlatnike i u jednom navratu, a kamoli u nekoliko. Sa svakim korakom izlagali su se većoj opasnosti, a morali su paziti i na to da im jedna ruka neprekidno bude slobodna, kako bi mogli posegnuti za oružjem.

Pogledao je Enrightove stražare.

— Momci, hoćete li nam pomoći? Platit ćemo vam.

— Gospodine — počeo prvi — u St. Louisu imam ženu i djecu. Ne bih izvirio glavu iz ovog vagona ni za sav novac na ovom svijetu.

— Ni ja, bogme — doda drugi, pa nastavi: — Nije isto stražariti u vagonu i vani u noći. Pukovnik je dao vagon obložiti čeličnim oplatom. On je na sve spreman. Iz vagona se možemo oduprijeti cijeloj vojsci, a vani... Ne, hvala. Gospodine, ja možda nisam jako pametan, ali nisam, bogme, ni benast.

Earnshaw se zagleda u stražare, a potom pogleda Toma. Činilo se da je napokon i on shvatio u kakvoj se grdnoj stisci nalaze.

— Ovi ljudi pretjeruju, zar ne? — upita Chantrija.

— Gospodine Earnshaw, u ovom gradu mota se barem stotinjak ljudi koji na duši imaju neki zločin. Došli su ovamo da ušićare neki dolar na bilo koji način. Osim toga u gradu borave i dvije družine koje smatraju da imaju pravo na taj novac. Već su ubili nekoliko ljudi zbog stada. Mislite li da su došli u grad radi zabave?

— Pa, nije daleko. Pođimo, brzo! — reče Earnshaw.

Tom se sagne i pogleda kroz prozor; svuda tama i tišina. Blaga se svjetlost prosipala kroz prozore i obasjavala tek nekoliko metara. Nešto dalje vidio je svjetlosti u prozorima drugih vagona. No, u tami između vagona moglo se sakriti mnogo ljudi koje će opaziti tek kad zapucaju.

— Dođe li do pucnjave, štitit ćemo vas s vrata, ali to je tek nekoliko metara — javi se dobrovoljno jedan Enrightov stražar.

Chantry pograbi dvije vrećice i prebaci ih preko lijevog ramena. U desnici je držao revolver. I Earnshaw naprati dvije vrećice, a onda obojica iziđu.

Chantry siđe s platforme i tutne u blato. Njihov izlazak iz vagona i silazak s platforme bijaše najprelomniji trenutak. Ništa se nije dogodilo.

Pričekao je s revolverom u ruci, dok je Earnshaw sišao, a onda krenuše.

— o —

Tri sata prije toga, nekoliko kilometara izvan grada uz obalu Arkansasa, tri su jahača sjahala s konja, privezala ih za grm, pa sišla strmim puteljkom do vode i pokucala na vrata zemunice ukopane u obalu rijeke.

Vrata su se polagano otvorila i oni su ušli.

Hank Talrem ležao je ispružen na klupi i grickao slamčicu. Njegov brat Bud, sjedio je uvrh stola i gledao Saru kako slaže karte. Četvrti čovjek, koji je također sjedio za stolom, bio je visok, vitak i razrok.

Svi podigoše glave. Čovjek koji je prvi zakoračio u zemunicu bijaše širokih ramena i krupnih šaka, a njegova je riđa kosa bila proraštena sjedinama.

— Zdravo! — Pogledao je najprije Saru, a potom razrokog. — Zdravo, Harvey! Jesi li vidio Sparrowa?

— Sparrowa? Zar je u gradu?!

— Da! Što misliš zašto je došao?

Harvey sliježe ramenima. Frank Ruff mu je oduvijek išao na živce. Radili su zajedno već nekoliko godina, ali Ruffova nazočnost ga je uvijek dražila, zato što bijaše krupniji i jači od njega. A sada je Ruff doveo još dva kršna momka: Charlyja i Morta Ruffa.

— Možda je došao istim poslom kao i mi. Ako nas Chantry traži, zacijelo će uskoro na nas i natrpati.

— Ostavite Chantryja na miru dok ne dobije novac za stado! — stroгим će glasom Sara.

— Ja tvrdim da je najbolje ako ih napadnemo dok prenose zlatnike iz jednog vagona u drugi — javi se Harvey.

— Ne, pustit ćemo da u miru prenesu zlatnike i uzeti ih kad pomisle da su ih pohranili na sigurno mjesto i ne budu na to pripravn! — oštro odvratila Sara.

— Kako to misliš? — upita Frank Ruff.

— Mislim da je Sara u pravu — popusti Harvey.

Frank Ruff je sjeo za stol, a momci koji su došli s njim čučnu uza zid. Bijahu to njegovi sinovi.

— Ne sviđa mi se što je Sparrow u gradu. Nikako nam ne može oprostiti onu pucnjavu... — zausti Frank Ruff.

— Ne mari! On nam više nije važan — prekine ga u pola rečenice Harvey.

— Jeste li ga vidjeli u posljednje vrijeme? Nešto se previše pravi važan otkad je kupio onaj golemi ranč u Teksasu i još jedan u Novom Meksiku. Kažu da posjeduje dvadesetak tisuća goveda — obavijesti ih Charlie Ruff.

— Neka goveda koja je Chantry dognao bijahu njegova. On ima svoj udio u toj govidbi — dometnu Mort Ruff.

— Stado vrijedi oko pedeset tisuća dolara — podsjeti ih mirno Sara. Zapravo, u duši je prezirala te ljude, ali bez njih ne bi mogla postići ono što želi i zato ih je trpjela. Pošto ih je dobro proučila, odlučila je da ih se otarasi tako da ih zavadi. Jedino je Mortona željela predobiti za sebe, a to joj neće biti teško, jer ju je momak cijelo vrijeme pogledavao zadivljenim očima, gotovo zaljubljeno. Najprije će posvadići braću Talrem s Harveyjem, zatim Harveyja s Frankom Ruffom... čim se dočepa zlatnika.

Kad ubiju Harveyja, iskoristit će ih za sebe. No nije baš bila sigurna da li braću može zavadi; oni su je svojedobno povezali s Ruggerom, kome je predložila da ukradu stado. Kad im se krađa izjalovila, Williams za nju više nije bio uopće važan. Stado je stiglo do željeznice, pa joj je sad još samo preostalo da ukrade novac pošto Chantry proda stado. Čvrsto je odlučila da se domogne tog novca i ostatak života proživi u raskoši, negdje u Engleskoj ili na jugu Francuske.

Bila je sigurna da će neki od njezinih ljudi poginuti. Poslije će lako zavadići one koji prežive.

Sara je bila spremna i čekala je svoj trenutak.

XXI

Tom je sjedio na stubama vagona i buljio u tamnu noć. Zlatnici, svi do jednoga, bijahu prenijeti iz jednog vagona u drugi, a da nije ispaljen nijedan metak.

Earnshaw, sav razdragan, gotovo je likovao.

— Vidiš? Znao sam da se neće usuditi da nas napadnu. Ovdje smo u potpunoj sigurnosti — prebacio mu je.

Chantry ga hitro pogleda, pa se okrene i zagleda u drugu stranu. Doris je šutjela, ali ne zadugo.

— Eto, i ja sam pogriješila. Bila sam sigurna da će Sara pokušati da nas opljačka dok budemo prebacivali zlatnike iz jednog vagona u drugi.

— Vrag nije tako crn kako ga crtaju. Tom, bojim se da si nas nepotrebno prestrašio — blago prekori Earnshaw mladića.

— Ne vjerujem. Predomislili su se, ali ne i odustali.

Izišao je i sjeo u tamu. Doris se spremala za počinak, a Earnshaw brija. Ujedanput iz tame uskrсну McCarthy, a za njim Callahan.

— Što ima nova? — znatiželjno će Bone.

— Nisu više u gradu. Nekamo su se povukli. Moji će mi doušnici javiti vrata li se ujutro — reče Callahan.

— Doušnici? — začudi se Tom.

— Dječaci iz grada. Obećao sam im da ću im kupiti slatkiša budu li me obavještavali o svim sumnjivim tipovima koji dolaze u grad.

Kad su pretresli cijelu situaciju, Tom se vratio u vagon i zaspao na sofi u salonu, iza zaključanih vrata i sa stolicom podbočenom pod kvaku a revolverom pod uzglavljem.

- o -

Prošla su tri dana a ništa se značajno nije dogodilo. Pukovnik Enright utovarao je stado u vagone i otputovao. McCarthy i Chantry, jašući preri-jom nabasali su na stado koje je putovalo prema istoku, u Dodge, pogodili se s vlasnikom i kupili ga. Četvrtog dana naišli su na još jedno maleno stado, pošto su saznali da pase na nekom travnjaku uz sjevernu obalu rijeke.

Callahan je ostao u gradu. Kartao se, pričao s ljudima i pamtio što je čuo. U dva navrata vidio je Harveyja na ulici, a Sara se u međuvremenu preselila u hotel i počela glumiti veliku damu. Bila je sa svima ljubazna, nasmiješena ali suzdržana, i vrlo se čedno vladala. Mobilu, koji je bio iskusna muškarac, odmah bi jasno što smjera. Htjela je steći ugled čestite žene koja traži brata koji je prije nekog vremena nestao u tim krajevima. Stoga joj nitko nije ni zamjerao što se obraća i strancima, pa i ljudima kao što bijahu braća Talrem, da dozna nešto o bratu.

Tom nije više znao što da o svemu misli. Za vrijeme objeda u vagonu s

Earnshawom, Whitmanom i Doris otvoreno je priznao:

— Zabrinut sam jer znam da ti ljudi nikad neće odustati.

— Tom, ti si opsjednut tom ženom i tim ljudima. Da išta smjeraju, učinili bi to dok smo prebacivali zlatnike u naš vagon.

— Da, znam, ali to još ne znači da nemaju na umu nešto drugo.

— Vidio sam tu mladu damu u gradu — upadne u razgovor Whitman — i nikada ne bih posumnjao u nju. Koliko ja znam, ona se samo propituje za izgubljenog brata.

— Njezinog su brata ubile Kiowe. Ona to dobro zna, a zna i zašto — odrješito će Tom.

— Nevjerojatno! Pa što onda traži ovdje? Mladoj ženi njezinih godina nije ovdje mjesto bez muške pratnje.

— Ako nije naumila opljačkati hrpu zlatnika — zajedljivo će Chantry.

Whitman sumnjičavo potrese glavom i promijeni predmet razgovora.

Kad kupe novo stado, za koje su se već pogodili, iznos zlatnika znatno će se smanjiti. Zna li to Sara? To je pitanje mučilo Chantryja, ali nije znao kako bi to doznao.

Kad je poslije objeda pošao u šetnju, Callahan mu priđe i reče:

— Gospodine Chantry, moji dječaci su ih otkrili!

— Gdje?!

— U zemunici na obali; svi su tamo. Ostanu li još koji dan zajedno, zacijelo će se zakrviti međusobno i poubijati jedan drugoga.

— A French?

— Propao u zemlju.

— Već dugo nisam vidio gospodina Sparrowa.

Poslije kraće šutnje Mobile reče:

— Još je ovdje, premda ne znam zašto. Naredio mi je neka pripazim da ne zaglavite. Zašto? Što mu vi značite?

— Ne znam. — Odjednom Tom više nije mislio na Sparrowa. — Mobile, razgovarat ću sa Sarom.

— Što?! — zaprepasti se Callahan i zapilji u Chantryja. — Poslušajte radije moj savjet i klonite se te žene.

— Prekasno... upravo dolazi.

Sara se doimala kao prava dama. Jednom je rukom malčice podigla suk-nju dok je prelazila blatnjavu ulicu. Muškarci su se za njom okretali, dive-ći se skladnim oblicima i pozdravljali je dodirujući prstima obode šešira.

Sara im je prišla, zavodnički pogle-dala Chantryja i umiklim glasom upi-tala:

— Vi ste gospodin Chantry, zar ne?

— Da, gospodice.

— Čula sam da ste prodali stado, vi i gospodin French.

— Ja sam ga prodao. Williams u njem više nema svog udjela, gospodi-ce...

— Miller. A vi se sada vraćate kući, na Istok?

— Ne. — Sinu mu da ga je zato i oslovila kako bi saznala koje su mu namjere. Hrabro nastavi: — Kupujem novo stado. Cijene su govedima nešto pale, pa to valja iskoristiti.

— Mislite li da je to mudro? Ta, i sami ste rekli da cijena pada.

— Sad je vrijeme za kupnju. Tržište na Istoku još nije zasićeno, a željezni-ca nam sada može iznajmiti dovoljno stočnih vagona. — Brzo je skrenuo raz-govor. — Čujem da tragate za izgublje-nim bratom. Njega su ubili Klowe, kao što znate.

Nekoliko se znatiželjnika okupilo oko njih i prisluškivali su razgovor.

— Ja o tome ništa ne znam! — odbru-sila je srdito, okrenula se i udaljila.

— Što to smjerate, gospodine Chan-try? — upita Mobile dok je gledao za oblim Sarinim bokovima.

Što smjera? Htio ih je zaplašiti. Možda se razbježe. Već mu je bilo navrh glave skrivanja, budnosti, oprez-nosti na svakom koraku, smutnji, spletki, podvala i ubijanja. Sada će otići, ili istupiti. Izići će iz rupe u ko-joj se skrivaju.

Vratio se u vagon. Enright je tog jutra otputovao i sad je na kolosijeku stajao samo Whitmanov vagon, u ko-jem su stanovali i Earnshaw i Doris.

Čim završi utovar novog stada, Earnshaw će isplatiti goniče, pa će se s kćerkom vratiti kući...

Kući? Gdje je, zapravo, njegov dom? Zašto ne bi ostao ovdje i u ne-kom lijepom kutku kupio ranč?

Dok su ga opsjedale takve misli, za-čuje nervozno kucanje na vratima.

— Tko je? — upita tiho.

— Callahan. Otvorite, brzo!

Chantry otključa i otvori vrata. Mobile bijaše sam.

— Tom, sav grad kipti. Harvey i Morton Ruff su u gradu. Sara Miller naveliko raspreda kako želi kupiti sta-do i žigosati ga svojim žigom. Ne znam što to sve znači, ali siguran sam da se u tom krije neka smicalica.

— Jesu li braća Talrem s njima?

— Ne, nisu, ali mogao bih se zakleti da sam vidio Frencha Williamsa. Kad sam izišao iz trgovine i potrčao za njim, već se izgubio u mnoštvu.

Uto su se Earnshaw i Whitman vra-tili iz blagovaonice. Chantry se odmah obrati Whitmanu:

— Možete li odmah naručiti lokomo-tivu. Ovaj bi vagon morao otputovati oдавде što brže i što prije.

— Kad želite tu lokomotivu?

— U četiri sata ujutro. Odvucite ovaj vagon na kolosijek gdje se tovari stoka. Možda završimo utovar prije nego nas razbojnici zaskoče.

Earnshaw se blagonaklono nasmije-ši.

— Tom, ne pretjeruj! Ma, što nam se može dogoditi? Čim Porter i Wills dotjeraju stada, isplatit ćemo ih, uto-variti blago i krenuti kući. Doris mi je rekla da se želite što prije vjenčati. Dobro, idemo kući pa se vjenčajte. Poslije se možete vratiti ovamo, ako ti je ovaj kraj toliko prirastao srcu, i živjeti ovdje. Ali prestani već jednom brinuti.

Poslije razgovora s McCarthyjem i Callahanom, koji su ga čekali pred vagonom, Tom krene u grad.

Hoće li prepoznati očeve ubojice, poslije toliko godina, naide li slučajno na njih? Ulica je bila puna svijeta. Ušao je u jednu igračnicu pod velikim šatorom, ali nije ugledao nijedno poz-nato lice.

Najednom na drugoj strani ugleda jedno nepoznato, ali istodobno i neka-ko poznato. Pripadalo je krupnom ri-dokosom momku koji je za cijelu gla-vu nadvisivao ostale ljude. Bio je vrlo mlad, zacijelo mlađi Ruff.

Pogledi im se sretoše. Zapiljili su se jedan u drugog, hladnim, tvrdim pogledom, a onda se ridokosi nasmiješi i uze se probijati prema njemu.

Zastao je i ustobočio se, raširenih nogu, točno ispred Toma.

— Drago mi je što vas vidim. Vi ste Chantry, zar ne? Čuo sam mnogo o vama — reče izazivački.

— Upamtite, nikad nećete dobiti ono zbog čega ste došli ovamo, pa je najbolje da podvučete rep i otidete odavde — reče mu strogo Chantry.

— Zato ćete vi dobiti ono zbog čega ste došli ovamo! I to ću vam dati ja osobno — nije se dao ustrašiti Charlie Ruff.

— Pa, što onda čekate, mladi gospodine?

Charlie se kiselo nasmiješi. Nitko ga dosad nije izazvao, nitko prisilio da ispunj svoju prijetnju. Svi bi se radije povukli pred njegovom snagom.

Ljudi su se prestali kockati i počeli se razmicati. Tom otkopča opasač s revolverom i pruži ga krupjeu.

Ruff se nenadano našao u nebranu grožđu, ali više nije imao kamo. Zamahnuo je golemom šakom, udarcem koji bi srušio i bika s nogu, ali nije bio spreman na ono što je uslijedilo.

Tom se sagne, izmakne udarcu, pa udari Charlyja najprije desnicom, pa potom ljevicom pod rebra. Zatim malčice uzmakne i zviznu ga snažnim aperkatom pod bradu, taman u trenutku kad se Ruff savio od boli.

Ridokosi padne ko pokošen, bez daha, a krv mu navre na nos. Razrogačio je oči, zastenjao i ustao. No opet je natrčao na Chantryjeve šake.

Charlie Ruff bijaše snažan momak i u njem se sad rasplamsa bijes. Poželi ubiti tog čovjeka! Srvaniti ga sa zemljom! Svom je snagom počeo lupati šakama po Chantryju.

Za trenutak Tomu se učini da će se onesvijestiti kad ga je Charlie dohvatio šakom po vratu. Načas klonu i počeo padati. Mogao se još jedino ritnuti nogama i tako zaustaviti protivnika. I, ritnuo se.

Nenadana nemoć koja je obuzela Chantryja prevari Charlieja i on luđački nasrne na protivnika. No naleti na

njegove čizme, izgubi ravnotežu i posrne.

Chantry u hipu skoči na noge, a kad se Charlie uspravio, udari ga desnicom u vilicu. Ridokosi zatetura natraške i svom snagom udari u stup velikog šatora, koji se šav zadrma.

Trenutak su se promatrali.

Charlieja obuze smrtn strah. Kroz kapljice znoja i krvi žmirkao je na protivnika koji je čekao da ga smoždi. Ruff se cijelog života pravio važan, zlostavljajući manje i slabije od sebe, svjestan da će mu, namjeri li se na jačega, otac ili braća priskočiti u pomoć. Ali sada njih nije bilo. Bio je sam!

Ljudi su se okupili i promatrali borbu, tiskajući se oko njih. Pobjeći nije mogao. Jedini način da se iz tog izvuče bijaše da ubije protivnika. Tješio se da je veći i jači od Chantryja kojeg je dotad samo pratila sreća.

Odjednom Charlie nasrnu, pogurene glave, mlatareći šakama oko sebe. Desnicom je dohvatio Chantryja u rame i ovaj zatetura. Ruka mu obamre. Ruff nastavi naslijepo udarati protivnika. Taj krupan mladić nije imao pojma o šakanju, služio se samo snagom i težinom.

Chantry se savi i za dlaku izbjegne smrtnom udarcu Ruffove čizme. Potom se hitro uspravi i dohvati snažno Charlieja desnicom po glavi, potom objema rukama stade mlitati po njegovu krupnom tijelu. Onda ustukne korak i udari ga aperkatom pod bradu.

Protivnikova glava trgnula se nazad, a koljena mu kleknuše i popuste. Charlie Ruff pade najprije na koljena, a onda poljubi pod.

Chantry je trenutak mirno stajao i promatrao protivnika, a zatim se odmakne. Krupje mu pruži njegov opasač s revolverom i reče:

— Držite! Uskoro će vam biti potreban. Dobro poznajem njegovu družinu.

— Hvala.

Krvav, u razderanoj košulji, Tom se progura do izlaza. Hladan povjetarac osvježi njegovo oznojeno tijelo. Pošao je ulicom jedva čekajući da se negdje skloni, okupa i odjene u čisto.

Kad je ušao u hotel, predvorje bijaše prazno.

— Zivjeli, gospodine Chantry! Što vam se dogodilo? Želite li se umiti? — upita ga recepcionar u jednom dahu, začuđeno ga gledajući.

— Da... i nađite mi novu košulju, molim vas.

— Potrudit ću se. Izvolite, dođite. Recepcionar ga povede u sobu s pogledom na dvorište, pa reče: — Samo trenutak, odmah ću vam donijeti vruću vodu.

Kad se vratio s vodom i naložio vatra u peći, recepcionar upita Toma:

— S kim ste se to potukli?

— Sa Charliejem Ruffom. Prebio sam ga.

— Mnogima će biti drago da to čuju, ne samo ovdje nego i u Teksasu — reče recepcionar, pa se predstavi: — Ja sam Finlayson. Još se nismo upoznali, ali ja vas poznajem, vi ste prijatelj gospodina Sparrowa. Želite li još što?

— Kažite mi što znate o Sari Miller.

— Svašta. Opaka žena. Posjećuju je samo propalice. Uvijek dolaze stražnjim stubištem: braća Talrem i Ruffovi.

— Ima li ona ikakve veze s Frenchom Williamsom?

— French mi je uvijek bio simpatičan. To je sve što znam o njemu. No drago mi je da je ta žena napokon otišla oдавде.

— Otišla? — zaprepašteno usklikne Chantry.

— Sat prije zapada sunca došla je po nju dvokolica.

Tom obriše ruke i lice. Bio je umoran, ali hitro se odjenuo i žurno krenuo prema koralu. Osedlao je svog konja, uzjahao i brzim kasom odjahao prema kolosijeku gdje je stajao Whitmanov vagon.

Vagona nije bilo!

Vratio se istim putem kojim je došao, projahao kroz grad i pregledao kolosijeke na suprotnoj strani grada. Na kraju jednog kolosijeka bješe male-

na daščara u kojoj su stanovali strojovođe.

Spuznu s konja i žurnim korakom uđe u daščaru.

— Kamo je otišao Whitmanov privatni vagon?

Neki sićušan čovjek ustane s ležaja, pogleda Toma krmeljavim očima i začudi se:

— Witmanov vagon? Pa ja sam ga osobno odvuкао lokomotivom...

— Gdje je lokomotiva?

— Tu, na pruzi.

Obojica istrče iz daščare. Pruga je zjapila prazna. Lokomotive više nije bilo.

— Ukrali su je! Ukrali su mi moju lokomotivu! — zavapi očajno čovjek.

Tom hitro uzjaše. Sad mu je Sara otela i Doris i novac, zajedno s Earnshawom i Whitmanom. Pojahao je uz prugu. Znao je da ne mogu otići daleko, jer ne smiju ući ni u jednu stanicu. Zato su vjerojatno negdje uz prugu sakrili konje.

Milju izvan grada bijahu torovi za utovar stoke, ali lokomotivi i vagonu ni traga. Krene dalje. Sumrak se uskoro zgusnuo u noć. Naprezao je oči da što bolje vidi, ali nije posustao.

Odjednom pred sobom razabra tamnu sjenu lokomotive. Vagon je bio osvijetljen, ali se iz njega nije čulo ni glasa. Sjahao je i prišuljao se vagonu s revolverom u ruci, pa spretno poput mačke skoči na stražnju platformu. Oprezno, nečujno, otvori vrata. U vagonu nije bilo nikoga; po podu je ležala razbacana odjeća, blagajna bijaše otvorena, posvuda razbacani papiri. Znači, sve su ispremetali, sve odnijeli. I, povelu su Doris, Earnshawa i Whitmana.

Pretražio je vagon. Našao je nešto streljiva i hrane. Streljivo je strpao u džep, a hranu u bisage, pa krenuo u potragu za razbojnicima. Tražio je tragove uz pomoć male željezničarske crvene svjetiljke koju je skinuo s lokomotive. Našao je mjesto gdje su ih čekali konji. Ostali tragovi vodili su prema jugu. Razmišljao je trenutak. Znači, povelu su zatočenike da bi ih ubili.

Taman je htio krenuti kad iza sebe začu topot.

— Chantry! — pozva jahač iz tame.
Tom prepozna glas trgovca stokom Sparrowa.

— Pridite! — reče, držeći revolver u ruci. Mnogo se toga nakupilo što je valjalo raščistiti sa Sparrowom.

— Nestali su?

— Da, zajedno sa zlatnicima.

— Pošli su prema jugu — reče trgovac.

— Znete li kamo?

— Možemo pokušati da ih nađemo i uhvatimo.

— Mogli biste, dopustite li da vas ja tamo povedem — javi se još jedan glas iz tamne noći.

Trgnuli su se, preplašeni. Pred njima je na konju sjedio Williams, koji im se privukao s druge strane pruge.

— Čujem, Chantry, da ste sretno dohvatili stado — zajedljivo reče French.

— Jesam, i bez vaše pomoći. Sad imam prečeg posla. Pođite s nama, ako hoćete.

— I hoću. Ne smijem dopustiti da se sami mučite s tolikim zlatnicima, a za živu glavu ne bih propustio tu predstavu.

Dalje su jahali u tišini. Zakrenuli su iza velikih dina pijeska. Tlo je bilo pjeskovito i prhko i teško je bilo slijediti tragove.

— Chantry! Dođite ovamo! — pozva odjednom Williams.

U dnu plitke jame ležala su dva čovjeka svezanih ruku i nogu i začepljenih usta. Earnshaw i Whitman! Brzo je sjahao, skočio u jamu i razvezao ih.

— Odveli su Doris kao taoca! Ubit će je ako ih slijedite — bilo je prvo što je izustio Earnshaw.

— Ubit će je svakako, ali će je prije toga dati braći Talrem da se malčice oslade ... to je najgore — dobaci Williams.

— Spasite je, Tom, molim vas! — zavapi Earnshaw. — Nas su ostavili ovdje u nadi da će nadoći pješćana oluja i da će nas pijesak pokopati.

— Zvijezde se gase. Požurite natrag do pruge. Nije daleko i stići ćete prije oluje. Sklonite se u vagon — reče Sparrow Earnshawu i Whitmanu, koji je od straha izgubio dar govora.

Nastaviše prema jugu. Podigao se hladan vjetar. Nebo se naoblačilo,

— Koliko još ima do Robber's Roosta? — upita Chantry.

— Nije daleko, no oni će se morati negdje skloniti pred olujom — odgovori Williams.

— Vjerujete li vi u sudbinu? — upita ga Chantry.

— Ne, vjerujem samo u revolver i dobra konja — odvrati Williams uz podrugljiv osmijeh.

— Zašto pitate? — upita Sparrow.

— Sa Sarom su dva čovjeka koji su ubili mog oca. Znete li kamo bi se mogli skloniti? U moj stari roditeljski dom, na nekadašnji ranč Chantryjevih — objasni im Tom.

— Što! Zar je ta zemlja nekad pripadala vašem ocu? — začudi se Williams.

— Da. Tu je sagradio i kuću.

Kad su se približili kući, Tom ih povede u šumarak topola. Tu su sjahali. Razbojnici su ostavili konje pred kućom. Iz zgrade su se čuli veseli glasovi i vidjelo se svjetlucanje vatre kroz ruševne zidove.

— Moramo ih izmamiti iz kuće da Doris ne bi nastradala kad zapucamo — reče Chantry.

— Pst! Netko je izišao iz kuće! — opomenu ih šaptom French.

Sara! Pošla je prema njima i zastala. Za njom je izišao krupan muškarac i glasno upitao:

— Zašto ste me pozvali da dođem s vama?

— Bojim se, Mort — počeo plačljivim glasom djevojka. — Bojim se za sve nas. Braća Talrem će nas poubijati i uzeti naš dio zlatnika. Ti mi izgledaš najozbiljniji, najpouzdaniji — zavodnički će Sara.

— Ni meni baš nisu simpatični, ali mislio sam da su to vaši prijatelji.

— Oh, ne, Mort. Morala sam se s njima udružiti jer nije bilo nikog drugog da mi pomogne.

— Ja ću vam pomoći

— Vрати se unutra, ali dobro pazi.

— Ne brinite, Saro, brži sam od njih.

Sara osta trenutak stajati sama u tami, ali kad je htjela poći, pred nju iskoči Williams i reče:

— Saro, ne vraćaj se u kuću. Poginut ćeš.

Djevojka se malčice trgla, a potom mirno odgovorila:

— Ne, neću. Morto Ruff će zapucati u Talreme, a njega će štititi otac i brat. Ostane li tko živ, ja ću ga ustrijeliti. Ili ti — doda kao da se tog naknadno sjetila. — A onda ćemo samo ja i ti podijeliti zlatnike.

— Da, samo ja neću pucati dok je ona djevojka unutra.

— Dobro, vidjet ću što mogu za nju učiniti, a ti me tu pričekaj.

Uskoro se na vratima pojavila Doris, u pratnji Sare. Doris je pošla prema šumarku, a Sara ostade na vratima. Tog trenu na vrata banuše Harvey i Hank Talrem.

— Hej, mala, kamo ćeš? Vрати se! — poviče Harvey, a Doris se baci na zemlju i počeo kotrljati niz padinu prema šumarku.

Harvey potrči za njom, a Hank Talrem izvuče revolver i ustrijeli ga u leđa. Kad su čuli pucanj, ostali istrče iz kuće s revolverima u ruci.

Naletjeli su ravno pred revolvere Frencha Williamsa, Toma Chantryja i Sparrowa.

— Ostavite novac i odlazite! — predloži glasno Chantry, u nadi da neće doći do okršaja poslušaju li ga i odu bez borbe.

— A ti si se, Sparrow, našao na pogrešnoj strani. Trebalo je da si ovdje, s nama — javi se grubi glas Franka Ruffa.

— Ja sam tu gdje i pripadam. Lagao si mi, Frank. Bolje ti je da poslušаш što Chantry kaže. On se ne želi nikom osvetiti za očevu smrt.

Sara je znala da će se braća Talrem nagonski snaći privuče li na sebe pažnju ostalih. Nije željela da joj tek tako izmakne lovina, kad je shvatila da je French uz Chantryja.

— Hank! — usklikne i zakorači.

Svi su se okrenuli prema njoj... svi osim Toma. Braća Talrem nisu imali vremena ni da povuku revolvere kad je Chantry zapucao i pogodio Hanka u trbuh, a Buda u rame.

Nastade zaglušna pucnjava, uz povičke i jauke. Koliko li je ljudi nastradalo u nekoliko minuta!

Williams je ležao teško ranjen pod jednim stablom, Sparrow krvario naslonjen na drvo. Hank Talrem i Frank Ruff bili su mrtvi, Bud je izdisao. Mor-

ton je klečao pokraj brata Charlieja koji je bio na samrti.

Doris dotrči iz šumarka, gdje se skrivala.

— Tom, jesi li ranjen?

— Ne, nisam. Pomozi Frenchu.

Chantry je kleknuo uz Sparrowa htio mu skinuti kaput kako bi mu povio ranu.

— Ostavi, Tom. Mala ogrebotina. Ali, umrem li, znaj da sam ja bio onaj treći čovjek koji je sudjelovao u ubojstvu tvog oca. Frank me je domamio na prevaru. Zaveli su me, iskorištili. Ta imao sam samo šesnaest godina i htio sam se praviti važan. Tvog oca nisam ni poznavao. Tek poslije, kad sam saznao u što su me uvalili, doznao sam da u tom kraju nije bilo boljeg i časnijeg čovjeka. Ali tad je bilo prekasno.

— Ja sam na to zaboravio, zašto ne zaboravite i vi? — odvrati Chantry, pregledavajući mu ranu. Rana je bila duboka. Rasparao je košulju i povezao je.

Uto niz padinu dogalopiraju Callahan i McCarthy, a s juga dojašu Hay Gent, McKay i Helvie.

I dok su svi podizali glave da pozdrave došljake, Doris poviče:

— Gdje je Sara?!

Chantry se zablenu. U općoj pometnji na djevojku su svi zaboravili, a ona je to iskoristila i pobjegla sa zlatom i dva konja.

— Uхватit ćemo je. Hajdemo, Bone! — reče Mobile i okrenu konja.

Dok je gledao za njima, Chantryju se učini da taj novac više nije važan, premda je bio i te kako važan za sve njih prije nego je počela pucnjava, naročito za nj, Doris i Earnshawa.

Zar uistinu? Pa može sve početi ispočetka i ponovo ga zaraditi. Zar zbog hrpice zlatnika da nastrada toliko ljudi? Zar ljudski život tako malo vrijedi?

McKay i Gent napravili su nosila od grana za ranjenike. Chantry priđe Williamsu, koji je imao veliku ranu na prsima.

— Ciljali su vas u srce.

French pogleda Toma i prošapta:

— Ja nemam srca, Tom. Zato ga nisu ni mogli pogoditi.

Pošto su pokopali mrtve, Tom naredi pokret.

— Natrag prema pruži!

Hoće li ikad doći vrijeme da više neće jahati prema toj proklesoj pruži?

XXIII

Sara Miller bijaše više nego zadovoljna. Pobjegla im je s dva konja i zlatnicima. Uza se je imala dobru pušku, revolver i zemljopisnu kartu.

Na karti je bilo nacrtano područje oko porječja Arkansasa. Trinidad je ležao dalje na zapadu, Tascosa nešto bliže prema jugozapadu. Karta je bila nacrtana rukom na komadiću izgužvana papira i Tascosa je na njoj bila ucrтана vrlo blizu mjesta na kojem se nalazila prema njezinu proračunu.

Iz Tascose je vozila poštanska kočija u Fort Friffin, pa dalje prema istoku. Odjahat će do Tascose, uhvatiti kočiju i odvesti se do prve željezničke stanice, a odatle vlakom u New York. Za nekoliko tjedana bit će u Parizu, s gotovo pedeset tisuća dolara u zlatu.

No na karti nije bilo označeno da put u Tascosu vodi preko pustinje Llano Estacado na Staked Plainu. Na karti nisu bile označene ni daljine, a Sara nije ništa znala o vremenskim prilikama u tim krajevima. Ona je samo zamolila nekog čovjeka u Trinidadu da joj pokaže na kojoj se udaljenosti nalaze poneka mjesta u tom kraju, a nije mu ni spomenula da bi mogla pokušati sama prejahati taj put.

— o —

Petog dana Mobile i Mc Carthy opaze u daljini tovarnog konja Sare Miller. Teške bisage pune zlatnika kliznule su mu s leđa i visjele pod trbuhom.

Skinuli su tovar i konja napojili vodom iz šešira, a bisage sa zlatnicima prebacili na svoje konje.

Bone se propne u stremenima i promotri pustinju.

— Gdje bi samo mogla biti? — promrmlja Callahan.

— Možda se izgubila, a to znači da se živa neće izvući iz ove pustinje, u kojoj nema ni kapi vode.

— Vratimo se, Bone, inače ni mi nećemo izvući živu glavu s ovim teškim tovarom.

— o —

Prošlo je trinaest godina. Dva su kaubojja tražila i hvatala odbjegla goveda iz njihova stada na uskom području što se pruža uz granice Oklahome i Teksasa kad naiđoše na ljudske kosti.

— Hej, Sam! Pogledaj! — poviče jedan kauboj.

Sam dojaše do njega i pogleda u plitku zavjetrinu ispod busena sasušene trave.

— Što kažeš, a? Žena, zamisli!

— I to bijela — reče kauboj koji ju je prvi spazio i pokaže na ostatke čizme s potpeticom. Na kosti jednog prsta bio je zlatan prsten s dijamantom ... ili nešto slično.

— Što li je bijela žena radila u ovoj pustinji?

Ogledao se. Neke su kosti naokolo razvukli kojoti. Nije se vidjelo nikakva traga grobu.

— Morali bismo je pokopati — reče Sam.

— Čime? Nemamo lopate. Hajdemo odavde, valja nam još dugo jahati. Zakasnit ćemo na večeru.

— Da uzmemo prsten?

— Ostavi joj ga. Možda joj je draga uspomena. Ionako joj nije ostalo ništa drugo.

Topot kopita zamro je u daljini. Zapuhao je večernji povjetarac i zavitalo pješčanu prašinu preko izbljedjelih kosti Sare Miller.

KRAJ

Jack London

GOSPODAR MISTERIJA

Belom vlada velika tuga. Zene neprekidno nariču svojim kreštavim glasovima. Muškarcima su lica mračna i nezadovoljna. Uznemireni su i psi, besciljno trčkaraju, spremni da pobjegnu u šumu netom se jave prvi znakovi katastrofe. Svima je ovladala sumnja. Nitko nije siguran u svog najbližeg i svatko osjeća kako ga njegovi susjedi neprijateljski promatraju. I djeca su potištena, a ma-log su Di Yaja, koji je bio uzrokom ovog nesretnog slučaja, žestoko istukli bičem. Najprije Hoonijah, njegova majka, a zatim Bawn, njegov otac. A sada, dobro sakriven u skrovištu što ga ima u velikom prevrnutom čamcu na obali, očajnički gleda unaokolo.

I ništa se ne može učiniti, jer je vrač Scundoo u nemilosti i ne mogu mu pomoći njegove sposobnosti da otkrije krivca. Zapravo, mjesec dana prije toga on je prorokao da će povoljan vjetar s juga dopustiti plemenu da se ponovo vrati do Tonkina, tamo gdje je Taku Jim dijelio plodove dvadesetogodišnje uštede. U određeni dan, međutim, počeo je puhati zao vjetar sa sjevera i od prva tri čamca što su krenula jedan se na pučini

prevrnuo, a dva druga razbiše se o stijene. Jedno se dijete utopilo.

Scundoo je objasnio da nije izvukao pravu uzicu — zabunio se. Ali ljudi ga nisu htjeli slušati. Darovi, meso i riba prestali su se nagomilavati pred njegovim vratima; ostao je zatvoren u svom domu, ljudi su mislili da strogo posti, ali on je zapravo živio od svojih zaliha i razmišljao o nestalnosti svijetine.

A sada su nestali Hoonijahini pokrivači. Topli i prekrasni pokrivači nevjerovatne debljine. Ponosila se njima to više što ih je dobila za koricu kruha. Ty-Kivan, stanovnik obližnjeg sela, bio je toliko naivan da ih se odrekao! Istina, Hoonijah nije znala da su to bili pokrivači ubijenog Engleza i da je veliki američki čamac sada pretraživao obalu da pronade njegove tragove. Nije znala da ih se Ty-Kivan otarasio na brzinu kako njegovu pleme ne bi imalo nepravilika s vladom. Hoonijah je bila najsretnija od svih žena, a sve su joj njezine prijateljice bile zavidne. Cijelo je selo znalo za tu čudesnu kupnju i novost je prešla granice sela da bi se proširila obalom Aljaske od Dutch Harbora do St Mary'sa. Nje-

gov je totem stekao opravdani ugled, a njegovo su ime izgovarali svi ljudi, svuda gdje su lovili ribu ili se gostili. Pokri-vači su išezli pod vrlo tajanstvenim okolnostima.

— Rasprostrla sam ih na suncu pokraj kuće — ponavljala je po tisućiti puta Hoonijah svojim sestrama iz Thlinketa. — Na trenutak sam se okrenula, jer je Di Ya, taj mali nitkov, naglavce pao u veliku željeznu posudu. Zaglavio se, a noge su mu se koprcale u zraku poput grana stabala za vrijeme bure. Brzo sam ga izvukla i nekoliko puta pljusnula da nauči živjeti; kad sam se vratila, pokri-vači su išezli.

— Išezli! Zaista! — govorele su žene utučena lica.

— To je užasan gubitak — rekla je jedna od njih.

— Da, da — prekinuo ju je zlovoljno Bawn. — Ali, u svakom slučaju jedno je sigurno: za našim dobrom posegnuo je netko od naših zemljaka.

— Kako je to moguće, Bawn? — uvrijeđeno su povikale sve žene. — A tko?

— Ili ima u tome neka čarolija — nastavio je Bawn nepokoleban, promatrajući potajno njihovu reakciju.

— Čarolija!

Pošto su izgovorile tu zabranjenu riječ, žene su odjednom zašutjele. Uplašeno su promatrale jedna drugu.

— Točno — potvrdila je Hoonijah — i mi smo javili Klok-No-Tonu. Stići će poslije podne ovamo. S plimom.

Mala se grupa raspršila, a stanovnike sela obuzeo je strah. Od svih je nevolja čarolija bila najstrašnija. Jedino se vrač mogao suprotstaviti svim neopipljivim i natprirodnim pojavama, a ni jedan muškarac, žena ili dijete nisu mogli znati sve do božjeg suda je li ga ili nije obuzeo đavao. A Klok-No-Ton, koji je živio u susjednom selu, bio je najstrašniji od svih vraća.

A Hoonijah je poslala po tog Klok-No-Tona! Šteta što je Scundoo, njihov vlastiti vrač, bio u nemilosti, jer je on primjenjivao mnogo blaže postupke. Jednom je uspio istjerati demona iz čovjeka koji je nakon toga imao osmero djece. Ali, Klok-No-Ton! Drhtali su od straha već pri samoj pomisli i svi su osjećali na sebi upereni pogled očiju što optužuju i svi su sumnjičavo promatrali svog susjeda, svi osim bezvjerca Simea, bezbožnika, u čiju kobnu sudbinu nitko nije sumnjao.

— Ah! Ah! — smijao se. — Demoni i Klok-No-Ton! Pa on je najveći vrag koji se može naći pokraj Thlinketa.

— Budalo! On će sada doći sa svojim čarobnim spravama. Bilo bi ti bolje da šutiš nego da ti se dogodi nešto neugodno.

Tako je govorio La-Lah.
Sime se prezirno nasmijao.

Kad je Klok-No-Ton popodne stigao, Sime je još bio jednako raspoložen: nije propustio da ne dobaci neku šalu promatrajući vraća kako posrće po pijesku nakon što se iskrcao. Klok-No-Ton ga je mrko pogledao, a zatim se bez pozdrava otputio ravno Scundoovoj kući.

Ni jedan član plemena nikad neće saznati što se govorilo za vrijeme tog sastanka sa Scundoom, jer su svi, dok su gospodari misterija razgovarali, ostali u pristojnoj udaljenosti od kolibe svog vraća.

— Moje poštovanje, o Scundoo! — gromko ga je pozdravio Klok-No-Ton usprkos uznemirenosti što ju je osjećao.

Bio je divovska rasta. Za cijelu je glavu nadvisivao malog Scundooa čiji se tanki i slabašni glas uzdigao poput skakavca.

— Zdravo, o Klok-No-Ton! — odgovorio je. — Dobro sam došao!

— A ja sam mislio... — počeo je Klok-No-Ton kolebljivim glasom.

— Da, znam — nestrpljivo ga je prekinuo. — Sada sam u prilično nezgodnom položaju, ali sam ti ipak vrlo zahvalan što ćeš me zamijeniti.

— To mi je teško, Scundoo, prijatelju...

— A ja sam presretan.

— Uostalom, dat ću ti polovicu darova što ću ih dobiti.

— Ni govora, dragi Klok-No-Ton! — promrmljao je Scundoo odmahnuvši rukom u znak odbijanja. — Ja sam tvoj dužnik.

— Napokon, ukratko, čini mi se da je to prilično nezgodna priča o tim pokri-vačima žene Hoonijah.

Veliki je vrač pokušao, prilično nespretno, doznati neke pojedinosti o slučaju. Scundoo se u početku zadovoljio time da ga šutke sluša; na njegovim je usnama lebdio zagonetan osmijeh, bio je naviknut da čita tuđe misli i svi su mu se ljudi činili prilično dostojni prezira.

— Tebi, koji poznaješ snažne droge i čarobne napitke — konačno je rekao — neće biti teško brzo pronaći krivca.

— Brzo! Najprije ga moram ugledati. Što kažu ljudi u selu? — zapita.

Scundoo odmahne rukom.

— Pogledaj! Nisu li ove cipele prekrasne?

U ruci je držao cipele od fokine kože. Posjetitelj ih je gledao pažljivo i sa zanimanjem.

— Dospjele su ovame nakon prilično čudne kupnje.

Klok-No-Tonu nije promakla ni jedna od ovih riječi.

— Nabavio ih je čovjek po imenu La-Lah. Vrlo je ugledan i često sam razmišljao...

— A što? — nestrpljivo zapita Klok-No-Ton.

— O tome sam često razmišljao — izgovori Scundoo kao da je sve shvatio. — Lijep dan, zar ne? A tvoji su čarobni napici djelotvorni, Klok-No-Ton?

Klok-No-Tonovo se lice razvedrilo.

— Ti si velik čovjek, Scundoo; ti si vrač nad vračevima. Ja sad idem. Nikada te neću zaboraviti. A ti mi kažeš da je La-Lah ugledan čovjek?

Scundoo se ponovo zagonetno nasmijesi, zatvori vrata za svojim posjetiteljem i spusti dvostruki zasun.

Kad je Klok-No-Ton stigao na obalu, Sime je popravljao svoj čamac. Prekinuo je posao da bi razmetljivo napunio pušku i stavio je pokraj sebe.

Vrač je to vidio i počeo vikati:

— Dodite svi ovamo. To vam nalaže Klok-No-Ton koji traži demone da bi ih istjerao.

U načelu, on je morao skupiti sve seosko stanovništvo pokraj Hoonijahine kuće, ali je bilo prijeko potrebno da svi budu tamo, a pošto nije bio siguran hoće li ga Sime poslušati, radije je izbjegao sablazan.

— Neka dođe Hoonijah! — zapovijedio je Klok-No-Ton gledajući gomilu tako strogo da su ljude prožimali trnci od straha.

Hoonijah je stigla spuštene glave gledajući u tlo.

— Gdje su tvoji pokrivači?

— Rasprostrla sam ih na suncu — promrmrljala je. — Na trenutak sam se udaljila.

— Zbog čega?

— Zbog Di Yaja.

— I onda?

— Tukla sam ga i još ću ga tući zato što je navukao nesreću na siromašne ljude.

— Pokrivači! — povikao je Klok-No-Ton promuklim glasom, pogađajući ženu želju da mu uslugu plati što je manje moguće. — Pokrivači, ženo. Tvoj je imetak dobro poznat!

— Rasprostrla sam ih na suncu — počela je jadicovati — a mi smo siromašni ljudi. Ništa nemamo.

Odjednom se ukočio, lice mu se zgrčilo. Hoonijah je uzmakla. Ali on je tako iznenada skočio naprijed, izbuljenih očiju, otvorenih usta, da je posrnula i pala do njegovih nogu. Grčevito se lamatao je svojim velikim rukama zrakom kao da ga je svladao napad padavice. Usta su mu se zapjenila, a tijelo mu se grčilo.

Žene su počele žalobnu pjesmu poskakujući na mjestu. Muškarce, jednog za drugim, obuzimalo je sveopće ludilo. Jèdino je Sime ostao ravnodušan. Mirno je sjedio na svom prevrnutom čamcu podrugljivo promatrajući ovaj prizor. Klok-No-Ton je svukao odjeću i na njemu je ostala samo neka vrst ružne pregače što mu je udarala o bedra. Cerio se i urlao, duga mu se kosa vijorila na vjetru, skakao je kao opsjednut u sredini kruga u divljem ritmu. Nakon što su svi potpali pod njegov utjecaj i tresli se u ritmu i istodobno vikali, sjeo je na tlo, ukrutivši prsa i pruživši prst poput pandže. Svi su počeli stenjati i svatko se naklonio, klekajući koljenima, kad se prst uperio u njega. Jer taj je prst predstavljao smrtnu osudu, a život je ostajao samo onima koji su izbjegli njegovoj opatuzbi.

Odjeknuo je strahovit krik. Sudbonosni se prst zaustavio na La-Lahu. Ovaj je zadržao poput lista na vjetru: već je vidio samoga sebe mrtvog, imetak podijeljen drugima, a ženu udatu za njegova vlastitog brata. Pokušao je nešto reći, ali mu je jezik zastao u osušenu grlu. Činilo se da će se Klok-No-Ton onesvjestiti, sad kad je ispunio svoj zadatak. Ali, on je poluzatvorenih očiju čekao da odjekne osvetnički krik, dugo divlje urlanje što mu je bilo dobro poznato i što je potjecalo od pripadnika plemena koji su se bacali poput vukova na žrtvu što je drhtala od straha. Međutim, vladala je tišina, zatim se začulo neko neodređeno cecikanje, da bi postalo sve jače i napokon se pretvorilo u gromoglasan smijeh.

— Dakle? — povikao je.

— Ha! Ha! — orili su se muški, ženski i dječji glasovi. — Tvoja te je čarolija prevarila, o Klok-No-Ton!

— Svima je poznato — konačno je rekao La-Lah nesigurnim glasom — da sam proveo osam mjeseci daleko odavde s lovcima na foke i tek sam se danas vratio, a Hoonijahini su pokrivači ukradeni prije mog povratka.

— To je istina! — svi su jednoglasno povikali. — Pokrivači su nestali prije njegova povratka!

— A ja ti neću platiti! — izjavila je Hoonijah podižući se — jer tvoja čarolija nije ništa koristila.

Ali Klok-No-Ton je pred sobom vidio samo jedno lice: Scundooovo lice. Čuo je samo jedan glas: slabi i tanki glas svog kolege.

Pojurio je naprijed, krug se instinktivno napola otvorio da mu omogući prolaz. Sime mu je s visine svog čamca dobacio neku prostu šalu, žene su mu se smijale

u lice, svi su mu se rugali dok je brzo prolazio, ali on svemu tomu uopće nije obraćao pažnju. Trčao je prema Scundoovoj nastambi. Lupao je na vrata, udarajući objema šakama i urlao užasne kletve. Ali jedini je odgovor bio jednolično Scundoovo pjevanje nekih čarobnjačkih napjeva. Klok-No-Ton se žestio poput ludaka, ali kad je pokušao razvaliti vrata s pomoću golemog kamena, začulo se mrmljanje prisutnih ljudi i žena. Klok-No-Ton je postao svjestan toga da je u očima ovih stranaca lišen svakog ugleda; ugledao je jednoga mještana kako se sagiba da dohvati kamen, a ubrzo su se za njim povel i drugi i njega je obuzeo žestoki strah.

— Ostavi Scundooa na miru, to je naš gospodar! — povikala je jedna žena.

— Vрати se u svoje selo! — dobacio mu je neki muškarac.

Klok-No-Ton se okrenuo i otputio prema obali. Bio je strahovito ljutit. Usprkos svojoj srdžbi nije se usudio okrenuti. Međutim, nisu za njim bacali kamenje. Djeca su ga pratila, dobacujući mu poruge, ali to je bilo sve. Pa ipak, odahnuo je tek pošto se našao u svom čamcu i udaljio od obale. Onda se uspravio i prokleo selo i njegove stanovnike ne zaboravivši pri tome Scundooa koji ga je izvrkao ruglu.

Sada su Thlinketsi glasno dozivali Scundooa i seosko se stanovništvo skupilo pred njegovim vratima. Zaklinjali su ga da izađe. Konačno se pojavio. Podigao je ruku zahtijevajući tišinu.

— Vi ste svi moja djeca — počeo. — I ja vam rado oprastam. Ali, ovo je posljednji put da vaša ludost ostane nekažnjena. Ono što želite ja ću vam ispuniti. Noćas, kad će mjesec krenuti s druge strane svijeta da osvijetli obitavalište svemogućih mrtvih, vi ćete se svi skupiti ovdje u mraku ispred Hoonijahine kuće. I onda će krivac biti označen i kažnjen. Ja sam rekao svoje.

— Zateći će ga smrt! — viknuo je Bawn. — Jer on je na nas navukao nesreću i smrt.

— Neka bude tako — suglasio se Scundoo.

I zatvorio vrata.

— Sada će sve biti jasno i sreća će se ponovo vratiti među nas! — rekao je La-Lah.

Kad je posljednja srebrna zraka nestala s druge strane svijeta, Scundoo je ponovno našao svoje vjernike koji su se okupili ispred Hoonijahine kuće. Došao je polaganim koracima i oni koji su ga vidjeli u svijetlu Hoonijahine svjetiljke zamijetili su da ima prazne ruke, da

nema ni čegrtaljke ni maske ni ostale potreptine vraća.

— Jeste li skupili drva za vatru kako bi svatko mogao vidjeti kad posao bude izvršen?

— Da — odgovori Bawn. — Ima dovoljno drva.

— A sada, slušajte me svi, bit ću kratak. Donio sam sa sobom svoju Jelh, vranu, svemoguću božanstvo koje otkriva sve će biti u mraku. Jedan za drugim vi Hoonijahin lonac u najtamnijem kutu njezine kuće. Svjetiljka će biti ugašena i sve će biti u mraku. Jedan za drugim vi ćete ulaziti u kuću, stavljati obje ruke na lonac i držati ih na loncu tako dugo dok nabrojite do deset. Tada ćete ponovo izaći. Kad krivac bude kraj njega, Jelh će to na neki način objaviti, vjerovatno glasnim graktanjem. Jeste li spremni?

— Jesmo — odgovorila je gomila.

— Sada ću vas zvati po imenima, jednog za drugim.

Prvi je bio prozvan La-Lah. Ušao je u kuću. Svi su naćulili uši i svi su čuli škripu njegovih koraka po podu. Ali, to je bilo sve. Jelh nije pustila glasa. Jelh se nije javila. Onda je došao red na Bawna. Napokon, mogao je i on sam uzeti svoje vlastite pokrivače kako bi optužio susjede. Slijedila ga je Hoonijah, a zatim druge žene i djeca, ali bez rezultata.

— Sime! — pozove ga Scundoo.

Nitko se nije pokrenuo.

— Sime! — ponovi.

Ali se Sime nije javljao.

— Bojiš li se noći? — upitao je La-Lah podrugljivo.

Sime se počeo smijati.

— Ova je komedija zaista smiješna. Pa ipak ću ući, ne zato što bih vjerovao u te gluposti, nego zato da pokažem kako se ne bojim.

Ušao je u kuću i zatim izašao još se smijući.

— Jednog će te dana zadesiti nesreća — ljutito promrmlja La-Lah.

— U to ne sumnjam — odgovori Sime — ali to nas sve čeka. Smrt nas sve vreba, i nas i vraće.

Kad je polovica stanovništva bila uspješno iskušana, poraslo je uzbuđenje. Nakon što su prodefilirale dvije trećine stanovnika, neka je mlada žena grčevito stegla u naručaj svoje dijete i počela se nervozno smijati.

Napokon je došao red i na posljednjeg. I još se ništa nije zbilo. Ostao je još samo Di Ya. Mogao je to biti samo on. Hoonijah je uputila dugu tužbaljku

zvijezdama, dok su se svi ostali užasnuto odmaknuli od dječaka. Bio je napola mrtav od straha, a koljena su mu otkazivala poslušnost dok je prelazio kućni prag. Scundoo ga je gurnuo u unutrašnjost i zatvorio vrata. Prolazile su dugotrajne sekunde za vrijeme kojih se čuo samo plač nesretnika. Zatim je odjekivala, vrlo spora, škripa njegovih koraka. Vrata su se otvorila i on se pojavio. Ništa se nije dogodilo, a on je bio posljednji.

— Upalite vatru! — zapovijedi Scundoo.

— Nije uspjelo! — promuklo promrmrlja Hoonijah.

— Da — tužno će Bawn. — Scundoo je ostario. Trebat će nam novi vrač.

Sime se udario u prsa i prišao malom vraču.

— Dakle, pravo sam rekao. Ništa se nije zbilo!

— Tako se zaista i čini — mirno odgovori Scundoo — i to bi se moglo činiti neobično onima koji nisu upućeni u tajanstvene stvari.

— Poput tebe! — naruga se Sime.

— Možda je i tako — tiho reče Scundoo i spusti očne kapke. — A sad ću vam predložiti drugačiju kušnju: Neka svaki čovjek, svaka žena i svako dijete odmah podigne ruke iznad glave!

Zapovijed je bila tako neočekivana i tako odlučna da su svi poslušali bez ijedne riječi.

— A sada — nastavi Scundoo — dobro pogledajte te ruke, jer...

Ali je gomila prasnula u smijeh, takav smijeh da je zagušio njegove riječi. Sve

su oči bile uprte u Simea. Sve su ruke, osim njegovih, bile crne od čađi. On nije dotakao Hoonijahin lonac.

Zrakom je proletio kamen i udario ga u lice.

— To je laž! — poviče Sime. — Laž, ja čak nisam ni znao da je Hoonijah imala pokrivače!

Drugi ga je kamen pogodio iznad uha, a treći mu je, zviždeći, prošao kraj obraza. Podigla se divlja buka. Svi su muškarci, žene i djeca — gađali u njega.

— Gdje si ih sakrio? — oštro zapita Scundoo.

— Kod mene, u velikom kovčegu pokraj vrata — odgovori — ali htio sam se našaliti...

Scundoo je odmahnuo glavom i na krivca se sručila pregršt kamenja. Simeo-va je žena plakala, ali je njegov mali dječak bacao šljunak s ostalom djecom.

Hoonijah se vratila noseći dragocjene pokrivače. Scundoo ju je zaustavio.

— Mi smo siromašni ljudi — plačljivo je rekla. — Ne budi okrutan prema nama, Scundoo!

Ljudi su prestali bacati kamenje promatrajući taj prizor.

— Ne, tako ja ne postupam, dobra Hoonijah — rekao je Scundoo pružajući ruke prema pokrivačima. — A da ti dokazem kako nisam okrutan, zadovoljit ću se uzevši ovo. Nisam li razborit čovjek, djeco moja?

— Da, Scundoo, ti si razborit — jedno-glasno su potvrdili.

I Scundoo, gospodar misterija, otputio se u mrak, s pokrivačima na ramenu i Jelhom pod rukom.

ŽIVOT

ljubavni
roman izlazi
svakog tjedna
(u utorak)
cijena
5 dinara

LASO

western roman
izlazi
svakog tjedna
(u petak)
cijena 5 dinara

TRAG

biblioteka
kriminalističkih
romana izlazi
svakih 14 dana
cijena 10 dinara

POPAJ

strip-zabavnik
izlazi svakih
14 dana
(u ponedjeljak)
cijena 5 dinara

SIRIUS

biblioteka
znanstvene
fantastike
izlazi svakog 5.
u mjesecu
cijena 10 dinara

ALAN FORD

super strip
izlazi
svakih 14 dana
(u srijedu)
cijena 6 dinara

TOM I JERRY

Vrtrep-strip
za djecu izlazi
svakih 14 dana
(u srijedu)
cijena 5 dinara

DOSAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

164. G. F. Unger: »TIGRICA«
165. Louis L'Amour: POTJERA KROZ PUSTINJU
166. G. F. Unger: KLOPKA NA TOPOLINOM POTOKU
167. Louis L'Amour: KILLOE
168. G. F. Unger: POSLJEDNJI OBRAČUN
169. G. F. Unger: ČOVJEK ZA DESET DOLARA
170. Frank Gruber: KUDRAVI VUK
171. G. F. Unger: TAJNA ZELENOG SLAPA
172. Louis L'Amour: IZ KLOPKE U ZASJEDU
173. G. F. Unger: VIŠE OD REVOLVERAŠA
174. Louis L'Amour: VATRENO KRŠTENJE
175. G. F. Unger: STUPICA ZA VUKOVE
176. G. F. Unger: ODMETNIK IZ DAKOTE
177. Scott F. Scott: BORI SE ZA SVOJ ŽIVOT, ČOVJEČE!
178. G. F. Unger: RIDOKOSA KARTASIČA
179. Louis L'Amour: BITKA ZA VISORAVAN
180. G. F. Unger: DVONOŽNI TIGAR
181. Louis L'Amour: KAZNA STIŽE
182. H. S. Sharon: OLUJA U PRERIJI
183. Frank Striker: OSAMLJENI JAHAC
184. H. S. Sharon: TRI NITKOVA
185. Peter Dawson: KRV ZA ZEMLJU
186. Louis L'Amour: BROD ZA DIVLJI ZAPAD
187. F. G. Unger: SLATERLEE JOŠ JASE
188. Louis L'Amour: HONDO
189. H. S. Sharon: POHLEPA VODI U SMRT
190. H. S. Sharon: BLAGO LESINARA
191. G. F. Unger: KAD SJEVERNJAK ZOVE
192. Louis L'Amour: SABLASNI KLANAC
193. G. F. Unger: ŠERIF IZGUBLJENOG GRADA
194. H. S. Sharon: POKAZI IM ZUBE!
195. Louis L'Amour: CALLAGHEN
196. H. S. Sharon: HRANA ZA VUKOVE
197. Barry Cord: U OKOVIMA LUDILA
198. Frank Gruber: VELIKA ZEMLJA
199. H. S. Sharon: NE VJERUJ NITKOVU!
200. Giles A. Lutz: PROGONJENI KAUBOJ
201. Louis L'Amour: TAJANSTVENI STRIJELAC
202. Barry Cord: TELEGRAFSKA LINIJA
203. Louis L'Amour: PUSTA ZEMLJA
204. Louis L'Amour: MATAGORDA
205. Kyle Hollingshead: DUG
206. Louis L'Amour: OBRAČUN U DOLINI
207. Clay Hunter: NEUKROTIVI
208. H. S. Sharon: GUTAČ VATRE
209. Louis L'Amour: KANJON OSAMLJENIH
210. Kyle Hollingshead: PLJAČKA U FRANKLINU
211. H. S. Sharon: PRLJAVA DRUŽBA
212. G. F. Unger: SVI PROTIV NJEGA
213. Louis L'Amour: NA SJEVER DO ŽELJEZNICE

U PRIPREMI:

214. Thorne Douglas: Ranč »BRAVO«

Ako su vam
se svidjele
priče u
RS Magazinu,

ne
zaboravite
na kiosku
potražiti
novi
RS
Magazin!